

MASTEROPPGAVE

Supernytt i skolen

En kvalitativ undersøkelse om læreres erfaringer med bruk av
Supernytt i barneskolen

Supernytt in school

A qualitative study about teachers experiences with using
Supernytt in primary school

Silje Eldegard

Master i samfunnsfagsdidaktikk
Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Veileder: Kari Ludvigsen

15.05.2022

Forord

Arbeidet med dette prosjektet har vært spennende og givende, og jeg tror studien rører noe ved noe som er viktig å tenke på som lærer. På slutten av lange dager med skriving har det vært viktig at prosjektet har opplevdes relevant for kommende yrkesutøvelse.

Først og fremst vil jeg rette en stor takk til veileder Kari Ludvigsen. Det har vært en trygghet å ha deg i ryggen. Takk for oppløftende kommentarer og konstruktive tilbakemeldinger gjennom hele prosessen.

Tusen takk til studiens informanter, som tok seg tid til å bidra til studien min i en travel arbeidshverdag.

Til slutt rettes en stor takk til venner og familie, dette hadde aldri gått uten dere!

Oslo, mai 2022

Silje Eldegard

Sammendrag

Denne oppgaven tar for seg hvordan lærere opplever bruk av Supernytt. Supernytt er nyhetssendinger for barn mellom 8-12 år produsert av NRK Super. Programmet har som målsetning å speile det daglige nyhetsbildet, men gjør tilpasninger i språk og innhold for målgruppen. Forskningsprosjektet forsøker å gi innsikt i hvordan lærere som underviser på 1-7.trinn bruker Supernytt i klasserommet, og hvilken funksjon de tilskriver aktiviteten. I studien er det benyttet kvalitative intervjuer med grunnskolelærere for å forsøke å forstå bruk av Supernytt i klasserommet ut fra deres perspektiver og opplevelser.

Studiens informanter bruker programmet under skolemåltidet. Lærerne hadde varierende syn på hvorvidt det å se på Supernytt under skolemåltidet ansees som undervisning, eller et lystbetont avbrekk fra de øvrige undervisningsaktivitetene i skolen. Flere av lærerne trakk frem matro som en sentral årsak til at de valgte å se på Supernytt.

Lærernes erfaringer med bruk av Supernytt har vist at de ser et stort potensial for hvordan Supernytt kan knyttes til overordnede formål med utdanningen. Lærerne knytter det å vise programmet til læreplanens overordnede del, og særlig tydelig er forankringen i de tverrfaglige temaene. Studiens funn er diskutert i lys av Klafki og Biestas perspektiver på formålet med utdanning, som har vist hvordan det å se på Supernytt kan bidra til utvikling hos elevene. Lærernes beskrivelser av hvordan de bruker Supernytt har vist hvordan programmet kan være utgangspunkt for samtaler om viktige, samfunnsaktuelle temaer, som hjelper elevene å sortere tanker og følelser som kan oppstå i møte med nyheter. Slik kan det å bruke Supernytt i skolen gi tryggere og mer kunnskapsrike barn. Samtidig stiller studien spørsmål ved hvorvidt det beskrevne potensialet realiseres. Begrensende faktorer knytter seg til hvordan programmet brukes i klasserommet, lærernes manglende mulighet for å forberede seg, og det at elevene gis begrensede muligheter til å uttrykke seg.

Abstract

This thesis examines how teachers experience the use of Supernytt in Norwegian classrooms. Supernytt is a Norwegian news broadcast for children between the ages of 8-12, produced by NRK Super. The program reports the daily news but is making language and content adjustments based on the target group. The research project aims to provide insight into how primary school teachers use Supernytt in their classroom, and what function they attribute to this activity. Qualitative interviews with primary school teachers were used in this study to try to understand the use of Supernytt in the classroom from their perspectives and experiences.

The study's participants utilize the program during the school lunch. The teachers had varying views on whether watching Supernytt during the school lunch is considered teaching, or a break from other curricular activities. Several of the teachers explained that an important reason why they chose Supernytt as the mealtime activity was to keep the meal calm and quiet ("matro").

The teachers' experiences with the use of Supernytt have shown that they see great potential for how Supernytt can be linked to the overall purpose of education. The teachers connect the viewing of Supernytt to the core curriculum, which states the overriding principles for education. The activities anchoring in the interdisciplinary topics is made particularly clear. The study's findings are discussed in light of Klafki and Biesta's perspectives on the purpose of education, which have shown how watching Supernytt can contribute to students' personal growth. The teachers' descriptions of how they use Supernytt have shown how the program can be a starting point for conversations about important, socially relevant topics. These conversations have the potential to help students sort through thoughts and feelings that may arise when faced with news. In this way, using Supernytt in the school system can provide secure and knowledgeable children. At the same time, the study also raises questions about whether the described potential is achieved. Potential limiting factors are related to how the program is used in the classroom, the teachers' limited time and resources for preparation, and the fact that students are given limited opportunities to express themselves.

Innholdsfortegnelse

FORORD	II
SAMMENDRAG	III
ABSTRACT	IV
1. INNLEDNING	1
1.1. BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA	1
1.2. FENOMENET SUPERNYTT	2
1.2.1. <i>Supernytt i skolen</i>	3
1.3. PROBLEMSTILLING OG DISPOSISJON	4
2. TIDLIGERE FORSKNING OG RELEVANT RAMMEVERK FOR AKTIVITETER SKOLEN	6
2.1. BARN SOM NYHETSPUBLIKUM.....	6
2.1.1. <i>Samtale med barn om nyheter</i>	9
2.2. SUPERNYTT, OPPLÆRINGSLOVEN OG LÆREPLANENS TVERRFAGLIGE TEMA	11
2.2.1. <i>Demokrati og medborgerskap</i>	12
2.2.2. <i>Folkehelse og livsmestring</i>	14
2.2.3. <i>Bærekraftig utvikling</i>	15
2.3. MÅLTID I SKOLEN	15
2.3.1. <i>Nasjonal faglig retningslinje for måltider i skolen</i>	16
2.3.2. <i>Spise foran skjerm</i>	19
2.4. OPPSUMMERING	19
3. TEORETISKE PERSPEKTIVER	21
3.1. FORMÅLET MED UTDANNING	21
3.2. KLAFKIS FORSTÅELSE AV DANNING	22
3.2.1. <i>Danning som utvikling av tre grunnleggende evner</i>	23
3.3. BIESTA - KVALIFISERING, SOSIALISERING OG SUBJEKTIVERING SOM FORMÅL MED UTDANNING	24
3.3.1. <i>Kvalifiseringsfunksjonen</i>	25
3.3.2. <i>Sosialiseringsfunksjonen</i>	26
3.3.3. <i>Subjektiveringsfunksjonen</i>	26
3.4. OPPSUMMERING	27
4. METODE	28
4.1. VITENSKAPSTEORETISK FORANKRING	28
4.1.1. <i>Fenomenologi</i>	28
4.1.2. <i>Hermeneutikk</i>	29
4.2. VALG AV METODE	30
4.3. INTERVJU	31
4.4. UTVALG	33
4.5. DATAINNSAMLINGSPROSESSEN	34
4.6. ANALYSEPROSESSEN.....	35
4.6.1. <i>Transkribering</i>	36
4.6.2. <i>Koding og kategorisering</i>	37
4.7. VALIDITET, RELIABILITET OG OVERFØRBARHET	37
4.8. FORSKNINGSETISKE BETRAKTNINGER	40
4.9. OPPSUMMERING AV METODE	41
5. PRESENTASJON AV FUNN, OG ANALYSE OPP MOT RAMMEVERK FOR SKOLEN OG TIDLIGERE FORSKNING	43
5.1. HVILKEN FUNKSJON OPPLEVER LÆRERE AT SUPERNYTT KAN HA I SKOLEN?	43
5.1.1. <i>Formålet med nyhetssending for barn</i>	43
5.1.2. <i>Supernytt og læreplanens tverrfaglige tema</i>	46
5.1.3. <i>Oppsummering – Supernytts funksjon i skolen</i>	51

5.2.	HVORDAN BESKRIVER LÆRERE SIN BRUK AV SUPERNYTT I KLASSEROMMET?	52
5.2.1.	<i>Supernytt under skolemåltidet</i>	52
5.2.2.	<i>Matro som begrunnelse for skjermbruk</i>	53
5.2.3.	<i>Utgangspunkt for læring eller avkobling fra ordinær undervisning?</i>	54
5.2.4.	<i>Supernytt og måltidets sosiale funksjon</i>	57
5.2.5.	<i>Samtaler knyttet til Supernytts sendinger</i>	59
5.2.6.	<i>Hva kjennetegner sendingene som brukes mest aktivt opp mot undervisning?</i>	64
5.2.7.	<i>Oppsummering – bruk av Supernytt i skolen</i>	67
5.3.	"JEG TENKER SAMFUNNSNYTTEN ER STØRRE ENN FAREN VED AT DE SER PÅ EN SKJERM NÅR DE SPISER" - OPPSUMMERING AV INFORMANTENES PERSPEKTIVER PÅ BRUK AV SUPERNYTT	68
6.	DISKUSJON AV FUNN I LYS AV PERSPEKTIVER PÅ OVERORDNEDE FORMÅL FOR UTDANNINGEN	70
6.1.	LÆRERES ERFARING MED SUPERNYTT I LYS AV KLAFKIS PERSPEKTIVER PÅ DANNING.....	71
6.2.	LÆRERES ERFARINGER MED SUPERNYTT I LYS AV BIESTAS FORMÅL MED UTDANNING.....	73
6.3.	SUPERNYTTS POTENSIAL, OG BRUKEN I KLASSEROMMET - DISKUSJON OG OPPSUMMERING AV STUDIENS FUNN	76
7.	KONKLUSJON OG AVSLUTTENDE REFLEKSJONER	78
7.1.	KONKLUSJON	78
7.2.	PEDAGOGISKE IMPLIKASJONER	79
7.3.	VIDERE FORSKNING	80
	LITTERATURLISTE	81
	VEDLEGG	90
	VEDLEGG 1: PROSJEKTBEKRIVELSE	90
	VEDLEGG 2: SAMTYKKESKJEMA	91
	VEDLEGG 3: NSDs VURDERING AV PROSJEKTET	94
	VEDLEGG 4: INTERVJUGUIDE	96

1. Innledning

1.1. Bakgrunn for valg av tema

"Sett på Supernytt". Setningen er trolig den jeg har sett gå igjen i flest vikaropplegg i min fartstid som vikar gjennom studiet. Gjennom arbeid og praksis har jeg vært innom mange ulike klasserom, på mange ulike skoler, som drives på mange ulike måter. Likevel har Supernytt nesten alltid vært et gjentakende innslag som er kjent for elevene, og da gjennom at de ser på programmet til måltidet. Samtidig finnes det de som mener at det å se på skjerm under spising bør begrenses. Selv blant lærere som ønsker å begrense skjermbruk under spising, har jeg opplevd at det å se på Supernytt løftes frem som et riktigere valg enn andre programmer, fordi det argumenteres for at nyhetssendingene kan fostre læring hos elevene.

Personlig har jeg observert elever som spiser opp matpakken mens de følger med på Supernytt, men også elever som blir så oppslukt i sendingen at de ved matpausens slutt så vidt har rørt innholdet i matpakken. Matpauser der elevers interessante og viktige spørsmål til temaer som Supernytt tar opp har blitt til samtaler jeg fortsatt husker, men jeg har også hatt matpauser der jeg har hysjet og stoppet sendingen for å få elevene til å være stille slik at alle kan høre. Da det var presidentvalg i USA høsten 2020, opplevde jeg at en fjerdeklasse var svært engasjerte etter Supernytts sending om valget, og at sendingen gjorde dem nysgjerrige på å vite mer, som førte til en elevaktiv time om valg, verdensrelasjoner og styresett. En annen erfaring som sitter godt i hukommelsen er da en elev løp gråtende ut av klasserommet etter et innslag på Supernytt om rasisme, og var utrøstelig resten av dagen. Dette korte utdraget av personlige erfaringer, kombinert med antakelsen om at Supernytt er et svært vanlig innslag i norske klasserom, har gjort meg nysgjerrig på hvordan Supernytt brukes i skolen. Er Supernytt pauseunderholdning eller spiller sendingene en viktig rolle i å åpne verden for elevene?

Slike refleksjoner er bakteppet for at jeg ønsket å utforske hvordan Supernytt brukes i skolen, og hvilket potensial for læring som knyttes til aktiviteten. Formålet med dette prosjektet er derfor å utforske hvordan lærere erfarer at Supernytts nyhetssendinger brukes i klasserommet. Før temaet konkretiseres ytterligere, vil jeg gjøre rede for fenomenet Supernytt og programmets kobling til skolen.

1.2. Fenomenet Supernytt

I 2010 satset NRK på nyheter med barn som publikum. Prosjektleder for satsningen, Live Kaldestad, sa den gang dette om behovet for å gi barn og unge nyheter som var lettere for dem å forstå: "Vi vil ta barna på alvor. Mange bruker allerede nett og TV for å få med seg nyheter, og vi vil sette disse nyhetene i en sammenheng. Vi ønsker å spre kunnskap om det som skjer i Norge og resten av verden" (Noer, 2009). I tillegg påpekte Kaldestad at mange barn opplever frykt i forbindelse med vanlige nyheter, og at Supernytt ønsket å dempe denne frykten ved å forklare nyhetene grundig, samt å bruke ord som alle kan forstå (Noer, 2009).

Den 4.januar 2010 lanseres den første sendingen av Supernytt, og programmet ble sendt mandag til fredag kl. 18.50 på tv-kanalen NRK Super (NRK, 2010, s.9). I årsrapporten skriver NRK følgende om formålet med en egen nyhetsending tilpasset barn:

"Målet med Supernytt er å gi skolebarn kunnskap slik at de kan forstå den verden de vokser opp i, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Supernytt speiler det daglige nyhetsbildet og sendingene inneholder både innenriks, utenriks, sport, kultur og underholdning. Nyhetene blir satt inn i en sammenheng som barn kan forstå og relatere seg til. Sakene blir presentert på en visuell og konkret måte, og med et språk som er tilpasset målgruppen". (NRK, 2010, s.23)

Supernytt etablerte seg raskt, og i NRKs årsrapport fra 2010 kommer det frem at 52 000 barn så Supernytt på en gjennomsnittsdag i 2010 (NRK, 2010, s.23). I årene som fulgte ble programmet tildelt flere priser for sin nyhetsformidling til barn. I 2011 ble Supernytt tildelt Redd Barnas barnerettighetspris. Supernytt ble tildelt prisen for sitt arbeid for å gi barn tilgang på informasjon om saker som angår dem på en tilrettelagt måte, og for sitt arbeid for at barn skal bli hørt (Redd Barna, u.å.). I 2012 fikk Supernytt kringkastingssjefens språkpris, for programmets innsats for å formidle nyheter på en slik måte at barn kan forstå dem (NRK, 2012, s.75). I begrunnelsen for disse utmerkelsene ble nyhetsprogrammet evne til å kommunisere med barn på en måte som de forstår trukket frem, samt det at programmet ga barn en stemme. Når Supernytt mottar disse prisene på dette grunnlaget, kan det anses som en anerkjennelse av at de lykkes med NRKs mandat om å fremme barns rett til ytringsfrihet og informasjon (NRK, 2019).

Målgruppen for programmet har siden oppstarten vært barn mellom 8-12 år (NRK, 2010, s.23). I undersøkelsen "Barn og medier" fra Medietilsynet, har 9-18-åringene fra 51 skoler i alle landets fylker svart på spørsmål om egen mediebruk og opplevelser knyttet til nett og mobil, dataspill og sosiale medier (Medietilsynet, 2020). En del av rapporten har kartlagt barnas nyhetsvaner, og respondentene ble stilt spørsmål om hvorvidt de ser på nyheter, hvilke kanaler de bruker til å oppdatere seg på nyheter, og hva slags type nyheter de er interessert i. Rapporten viser at Supernytt er den mest populære nyhetskilden blant de yngste barna. 88% av de spurte 9-12-åringene i undersøkelsen svarte at de så nyheter på Supernytt, og 52% gjorde det ofte (Medietilsynet, 2020, s. 6). Rapporten tilsier også at Supernytt er mest populært i aldersgruppen 9-10 år, der 67% så nyheter på Supernytt ofte, sammenliknet med 44% blant 11-12-åringene (Medietilsynet, 2020, s. 9). Funnene vitner om at Supernytt er en kilde til nyheter som svært mange barn innenfor deres målgruppe på 8-12 år kjenner til og benytter seg av.

Ved lansering av Supernytt i 2010 ble programmet sendt på lineær tv på kveldstid (NRK, 2010, s.9). I takt med utviklingen i samfunnet ble en egen barneversjon av NRKs nett-tv lansert i 2013, slik at Supernytts sendinger ble tilgjengelig på internett (NRK, 2013, s.12). Når sosiale medier ble en viktig kilde for oppdatering og nyheter blant unge mennesker, utviklet Supernytt nyhetsformater for Instagram og Snapchat (NRK, 2014, s.54). Dette kan reflektere et redaksjonelt mål fra Supernytts side om å møte barn og unge på de plattformene de befinner seg. I dag publiseres Supernytt på nett alle hverdager kl. 10.00, i tillegg til at det sendes på NRK kl. 17.50

1.2.1. Supernytt i skolen

Det har vært vanskelig å finne anslag knyttet til hvor mange av Supernytts seere som ser programmet i skoletiden. Redaksjonsleder i Supernytt, Frank Sivertsen, har i midlertidig uttalt at redaksjonen har flyttet sin deadline slik at programmet kommer ut rett før lunsjtid i skolen, for å møte den store interessen for Supernytt i skolen (Sivertsen, 2019, i intervju, referert til i Nordal, 2019). Denne anerkjennelsen av at programmet er aktivt brukt i skolen kommer også frem i NRKs årsrapport fra 2016:

"Svært mange barn ser NRK Supers programmer i skoletiden. Dialogen med lærere blir derfor stadig viktigere for å sikre en enkel og sømløs tilgang til programmene våre fra klasserommet. Barn ser programmer i spisefri eller som et ledd i undervisningen.

Mange starter dagen med «Supernytt» for å skape et utgangspunkt for samtale i en tid med store og utfordrende nyhetshendelser". (NRK, 2016, s.65).

I tillegg slår NRK fast i sine vedtekter at selskapet skal bidra til utdanning og læring (NRK, 2019). NRK Super har målsetning om å være utgangspunkt for læring: "NRK Super har et mål om å lage "brokkoli med sjokoladesaus". Med brokkoli mener vi næring og kunnskap. Sjokoladesausen er underholdningsverdien, det som gjør at barna sitter ytterst på stolen og ler. Barn vil lære! Og læring trenger ikke være kjedelig." (NRK, 2015, s.80). På den andre siden er Supernytt et nyhetsprogram, og ikke eksplisitt laget for å brukes i klasserommet, i motsetning til for eksempel Elevkanalen fra TV2¹. Programmets natur som nyhetsformidler forutsetter relativt kort tid mellom produksjon og publisering. I et skoleperspektiv gir dette begrenset med muligheter til å forberede bruk av sendingene i klasserommet.

Fenomenet Supernytt kan dermed sies å være utbredt i sin målgruppe på 8-12 år, og produseres med mål om å være tilbyder av informasjon som oppleves relevant og forståelig for barn på denne alderen. Supernytt produseres av et kringkastingsselskap som har læring som et av sine mål, og programmet henvender seg tydelig til skolen gjennom målsetninger, og innslag i selve programmet. Likevel kan det at programmet skal speile det daglige nyhetsbildet sette begrensninger knyttet til tiden lærere har til rådighet for å forberede hvordan sendingene kan brukes i klasserommet. Å bidra med innsikt på denne tosidigheten knyttet til Supernytts potensiale som aktivitet i skolen er et av formålene med dette forskningsprosjektet.

1.3. Problemstilling og disposisjon

Formålet med dette prosjektet er å utforske hvordan lærere opplever at Supernytts nyhetssendinger brukes i klasserommet. Problemstillingen lyder som følger:

Hvordan erfarer lærere at Supernytt brukes i skolen? I utforming av studien har jeg brukt følgende forskningsspørsmål som en konkretisering av problemstillingen:

1. Hvilken funksjon opplever lærere at Supernytt kan ha i skolen?

---

¹ Elevkanalen er en satsning fra TV2 som samler informasjon, saker og sendinger fra en rekke fag og innholdsleverandører, som er relevant for lærere å bruke i undervisning (TV2, 2020). Man finner blant annet daglige nyhetssendinger med nyheter fra TV2, der klippene er spesielt valgt ut for å gjøre undervisningen aktuell og oppdatert (TV2, 2020)

2. Hvordan beskriver lærere sin bruk av Supernytt i klasserommet?

Det første spørsmålets hensikt er å få frem hvilket potensiale lærerne knytter til aktiviteten å se på Supernytt, mens det andre søker å belyses hvordan sendingene i praksis brukes i klasserommet.

For å besvare problemstillingen har jeg gjennomført kvalitative, semistrukturerte intervjuer med fire lærere som arbeider på 1-7.trinn. Denne avgrensningen er gjort på bakgrunn av at oppgaven skrives som en del av mitt utdanningsløp for å bli grunnskolelærer på 1-7. trinn. Problemstillingen er undersøkt ut fra en hermeneutisk vitenskapsforståelse. Studien er utformet med et kvalitativt og fenomenologisk forskningsdesign.

Oppgaven består av syv kapitler. I andre kapittel presenteres tidligere forskning på barn og nyheter, samt relevant rammeverk for aktiviteter som foregår i skolen. Dette inkluderer læreplanen for grunnskolen og nasjonal faglig retningslinje for måltider i skolen. I tredje kapittel legges Klafki og Biestas teoretiske perspektiver på det overordnede formålet med utdanning frem. I fjerde kapittel gjør jeg rede for de metodiske valgene som er tatt under utformingen og gjennomføringen av prosjektet. Oppgavens femte kapittel presenterer funn fra intervjuene, samtidig som funnene analyseres opp mot relevant tidligere forskning og rammeverk for skolen. I sjette kapittel diskuteres funnene i lys av teoretiske perspektiver på formålet med utdanning, før kapittelet avsluttes med en oppsummerende diskusjon av studiens funn. I syvende kapittel presenteres en konklusjon på studiens problemstilling. Avslutningsvis diskuteres noen pedagogiske implikasjoner av studien og forslag til videre forskning.

2. Tidligere forskning og relevant rammeverk for aktiviteter skolen

Dette kapittelet gjør rede for tidligere forskning og relevant rammeverk som legger føringer for aktiviteter i skolen. I første del av kapittelet legges det frem elementer fra tidligere forskning på barn og nyheter. Deretter gjøres det rede for læreplanens overordnede del, med fokus på de tverrfaglige temaene demokrati og medborgerskap, folkehelse og livsmestring og bærekraftig utvikling. Dokumentet legges frem for å kaste lys over hvordan Supernytt som aktivitet kan forankres i læreplanens overordnede del. Gjennom prosjektets datainnsamling ble det tydelig at alle informantene brukte Supernytt under skolemåltidet. I siste del av kapittelet presenteres derfor nasjonal faglig retningslinje for måltider i skolen, samt relevant tidligere forskning på skolemåltidet og effekter av å spise foran skjerm. Kapittelet avsluttes med en kort oppsummering.

Da informantene i liten grad trakk frem bruk av Supernytt som noe de koblet tett til samfunnsfagundervisningen, har jeg ikke omtalt perspektiver på hvordan nyheter kan knyttes til samfunnsfagsdidaktikk. For videre lesing om dette, se for eksempel Ryen (2017), Nordal (2019) eller Vestre (2019). I delkapittelet om læreplanens tverrfaglige tema vil punktet om demokrati og medborgerskap kort omtale utvikling av kritisk tenkning og evne til vurdering av informasjon i møte med nyheter. Likevel er ikke elevs møte med falske nyheter og spredning av misinformasjon i fokus for denne studien. For videre lesning om dette, se for eksempel forskningsprosjektet KriT ved OsloMet, som har som mål å utvikle didaktikk for kritisk tenkning i barneskolen med utgangspunkt iblant annet nyheter (OsloMet, u.å.). Farmer (2019) undersøker pedagogisk praksis knyttet til news literacy og undervisning om falske nyheter i USA. I en norsk kontekst har Paulsen (2022) med sitt doktorgradprosjekt undersøkt hvilke utfordringer ungdomsskoleelever har med kritisk tenkning, og effekten av strategier for å lære kritisk tenkning.

2.1. Barn som nyhetspublikum

Nyheter kan tett knyttes til et ideal om informerte samfunnsborgere, som ved hjelp av nyheter holdes orientert om viktige hendelser og problemer i samfunnet, og som evner å benytte denne informasjonen for å delta aktivt i samfunnet (Lorgen, 2019, s. 1). En enkel og pragmatisk definisjon på nyheter er informasjon om noe som vi ikke kjenner til, eller ny informasjon om noe som allerede er kjent (Schwebs & Østbye, 2017, s. 119). Det som skiller

en hendelse fra en nyhet, er at nyheter er noe som oppleves som viktig eller som noe vi gjerne vil vite, og derfor formidles videre til andre (Schwebs & Østbye, 2017, s. 119). I en mediesammenheng forstås nyheter som et utvalg av informasjon som ulike nyhetsmedier presenterer for publikum fordi de mener det er av interesse i "det offentlige rommet"(Allern, 2004). En slik tilnærming understreker at i nyhetsmedier med redaksjon, slik som Supernytt, gjennomgår hendelser og saksforhold en journalistisk fortolkning, tilrettelegging og prioritering før det blir en nyhet (Allern, 2004).

Fordi nyheter knyttes til et ideal om å skape informerte samfunnsborgere som kan delta aktivt i offentligheten, oppleves ofte nyhetssjangeren som tiltenkt og rettet mot voksne (Lorgen, 2019, s.1-2). Samtidig slår FNs barnekonvensjon fast at barn har rett på tilgang til informasjon fra nasjonale og internasjonale kilder, og at massemediene spiller en viktig rolle i å spre verdifull informasjon til barn (Forente Nasjoner, 1989, artikkel 17). Kulynych (2001, s. 231) hevder at da FN vedtok sin barnekonvensjon i 1989, reflekterte dette strømninger i verdenssamfunnet om at barn i større grad ble gitt status som medborgere og signifikante deltakere i demokratiet. Kjørholt (2010, s. 16) argumenterer samtidig for at barnekonvensjonen preges av spenninger. På den ene siden preges konvensjonen av et utviklingsorientert perspektiv med fokus for barns behov for beskyttelse etter alder og modenhet. På den andre siden anses barn som sosiale aktører med rett til autonomi, medvirkning og å være aktive samfunnsdeltakere (Kjørholt, 2010, s. 16). En slik dobbelthet finner også Michelsen (2020) knyttet til betegnelsen "nyheter for barn". Nyheter innebærer en forståelse om at barn har et liknende informasjonsbehov som voksne, samtidig som de trenger et nyhetsinnhold tilpasset dem som målgruppe, barn. Slik sees barnet på som kompetent, men også som sårbart med behov for beskyttelse (Michelsen, 2020).

Hvordan nyheter tilpasses til barn som målgruppe, kan fortelle noe om forestillingene om barn og barndom som preger samtiden (Lorgen, 2019, s.3). I sin doktorgradsavhandling oppsummerer Lorgen (2019) noen tendenser i forskning om barn og nyheter:

"Av noen ses nyheter for barn som viktige for å gi tilgang til informasjon som er mindre skremmende og opprørende enn i en del andre nyhetstilbud, mens for andre fremheves nyhetenes rolle i å forme barns politiske bevissthet, kunnskap, vilje og mulighet til å delta som aktive og opplyste medborgere" (Lorgen, 2019, s.39)

Igjen kommer spenninger i synet på barn som målgruppe for nyheter frem. På den ene siden kan omsorg, beskyttelse og ivaretagelse av barn vektlegges. På den andre siden kan nyheter sees på som viktige for å forme gode samfunnsborgere, da tilgang på informasjon som barn har forutsetninger for å forstå er avgjørende for barns mulighet til å utvikle sosialt ansvar og offentlig engasjement. Et supplerende perspektiv på nyheter for barn kan i tillegg være å se på tilbudet som et ledd i et emansipatorisk og demokratiserende prosjekt, da informasjonen kan bidra til at barn gis en stemme *mens de er barn*. (Lorgen, 2019, s. 40). Lorgen (2019, s. 2-3) sammenfatter en internasjonal tradisjon for nyheter for barn som strekker seg tilbake til 1950-tallet. I en norsk sammenheng har NRK fra tilbake på 1960-tallet produsert nyheter for barn (eks. Barnas Dagsrevy og Globus), men man har det siste tiåret sett en økt satsing på egne nyheter for barn i flere medier. Eksempler på dette er NRKs Supernytt, undervisningsprogrammet Elevkanalen fra TV2, Aftenposten Junior og BT Junior (Lorgen, 2019, s.3). Denne økte satsingen på nyheter kan hevdes å ha gitt barn en tydeligere posisjon som nyhetspublikum her i landet, og være et uttrykk for at nyheter anses som en relevant sjanger for barn.

En balanse mellom behov for informasjon og tilgang til medborgerskap på den ene siden, og behovet for beskyttelse i møte med nyheter på den andre siden, finner vi også hos Raundalen og Schultz (2008). De hevder at det er et barns privilegium å slippe å ta inn over seg all verdens elendighet, bekymring og lidelser, men at det er en illusjon å tro at elever kan skjermes helt fra nyheter og media (Raundalen & Schultz, 2008, s.31) Når informasjonen først er tilgjengelig for barna, trenger de hjelp til å sortere inntrykkene slik at det oppleves håndterbart for dem (Raundalen & Schultz, 2008, s.31). Behovet for nyheter med barn som målgruppe kan dermed sies å være et resultat av at barn har rett på informasjon, samtidig som de er sårbare mennesker under utvikling med et spesielt behov for beskyttelse (Lorgen, 2019, s.7). For å sikre dette, hevder Raundalen & Schultz at Supernytts redaksjon må ta høyde for både et terapeutisk og et pedagogisk perspektiv. Det terapeutiske perspektivet dreier seg om å tilpasse forklaringene av sakene slik at barna føler seg trygge og roet ned. Det pedagogiske perspektivet dreier seg om å lære elevene om bakgrunnen for nyhetene, for eksempel hvordan lokale og internasjonale kriser løses (Raundalen & Schultz, 2011, s. 55). Raundalen og Schultz kommer med en klar oppfordring til lærere om å se Supernytts sendinger og la de få sin faste plass i opplæringen, da ivaretagelse av det terapeutiske og pedagogiske perspektivet vil gi tryggere og mer kunnskapsrike barn (Raundalen & Schultz, 2011, s.55). På den andre

siden oppfordrer Raundalen og Schultz Supernytt til å la lærere komme med innspill til nyhetssendingene (Raundalen & Schultz, 2011, s.55).

Da barn er ulike, vil noen av sakene som Supernytt vier oppmerksomhet, omhandle temaer som kan oppfattes som vanskelige å forstå, skremmende eller sjokkerende for noen barn, selv om de er tilpasset målgruppen og tilrettelagt etter terapeutiske og pedagogiske perspektiver. I tillegg hører det med til det moderne mediebildet at barn og unge eksponeres for nyheter gjennom sosiale medier. Undersøkelsen "Barn og medier" avdekket at 51% av norske niåringer bruker sosiale medier, og så øker bruken gradvis med alderen. 91% av 12-åringene oppga at de brukte sosiale medier (Medietilsynet, 2020, s. 26). I tillegg fant undersøkelsen at andelen som leser, hører eller ser nyheter i sosiale medier øker med alder, men at den allerede var på 52% blant de 9–10-åringene som oppga at de var på sosiale medier (Medietilsynet, 2020, s. 74). Disse tallene tilsier at en stor andel av barn i Supernytts målgruppe (8-12 år), også eksponeres for nyheter på sosiale medier. Når barn presenteres for bruddstykker av informasjon om katastrofer, ulykker, krig, nød, vold og tragedier i rask rekkefølge gjennom nyheter, kan de lett føle seg engstelige og forsvarsløse fordi de ikke kan påvirke eller få kontroll over denne verden (Fossen, 2013, s. 124). En konsekvens av det moderne mediebildet kan hevdes å være at barn blir eksponert for voksenlivets problemstillinger før de har utviklet nødvendige kognitive evner for å kunne bearbeide og forstå det de presenteres for (Fossen, 2013, s.124; Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress, 2015). Når ulike barn vil oppleve ulike nyheter som vanskelig, i tillegg til at elevene i barneskolen i dag sannsynligvis eksponeres for nyheter gjennom andre kanaler enn Supernytt, kan det derfor oppstå situasjoner hvor Supernytts tilpassing av nyhetssendingene for målgruppen ikke er tilstrekkelig for å trygge barna. Da kan det være nødvendig at læreren tilrettelegger for utdypende samtaler i klasserommet om nyhetene, der barna kan få svar på ting som er uklart for dem eller skaper uro. I neste punkt legges det frem tidligere forskning og perspektiver på hvordan man kan snakke med barn om nyheter.

2.1.1. Samtale med barn om nyheter

Schultz, Raundalen og Idsøe (2021, s.309) argumenterer for at læreren kan spille en viktig rolle knyttet til barns bearbeiding av nyheter de opplever som vanskelige. Å se på nyheter i felleskap i klasserommet kan sette læreren i posisjon til å hjelpe elevene å bearbeide nyhetene. Dette er fordi læreren er til stede og kan følge med på reaksjoner fra elevene, i

tillegg til å ta egne vurderinger på hvilke nyheter fra sendingene som kan oppleves som vanskelige (Schultz, Raundalen og Idsøe, 2021, s.309). I tillegg kan det å se på nyhetssendinger i felleskap sette nyheter som elevene har blitt eksponert for utenfor klasserommet på dagsordenen, og slik sette læreren i posisjon til å hjelpe elevene å bearbeide og håndtere også disse inntrykkene. Forskning fra 1990- og 2000-tallet på elevers tanker og reaksjoner på henholdsvis Golfkrigen, Kosovo-krigen og krigen i Irak i 2003, avdekket at bare om lag halvparten av de spurte elevene hadde opplevd at læreren snakket om krigene i klassen, og at dette var svært overfladisk informasjon. (Raundalen & Schultz, 2006, s.121-124). Disse undersøkelsene konkluderte med at barna ville hatt stor nytte av at voksenverdenen, med foreldre og lærere i hovedrollen, hadde tatt deres uro og behov for mer kunnskap på alvor (Raundalen & Schultz, 2006, s.124). Raundalen og Schultz (2011, s.33) hevder at disse tendensene er endret, og at skolen i dag er mer involvert i barns håndtering av krisepregede nyheter.

Om hvordan vi skal snakke med barn som er blitt eksponert for nyheter som oppleves som vanskelige, sier Raundalen og Schultz:

"Når vi ikke kan beskytte dem i mediehverdagen, må vi hjelpe dem å rydde, slik at de kan lagre frykten på et rolig sted i hjernen [...]. Barn trenger knagger: gode knagger er ord og begreper som gjør at barnet kan forstå på sitt aldersnivå. Får barnet knagger, kan de henge fra seg unødig frykt og forvirring, og de kan snakke om det som henger der"

(Raundalen & Schultz, 2011, s. 103).

En del av læreren pedagogiske arbeid blir dermed å komme i en slik posisjon at hen kan supplere og korrigere elevenes forståelse (Schultz, Raundalen & Idsøe, 2021, s.309). Å se på nyheter som er tilpasset for målgruppen i felleskap, som for eksempel Supernytt, kan gi læreren bedre forutsetninger for å forstå hvilken kunnskap elevene har om temaet, og hva de trenger å vite. De yngste barna kan ha behov for tryggende forklaringer ("langt borte, skjer ikke her, hender veldig sjelden"), mens større elever trenger forklaringer og begrunnelser på hvorfor den voksne ikke er redd (Raundalen & Schultz, 2011, s.103). Fossen (2013, s. 126) trekker frem en åpen, ærlig dialog og opplevelse av trygg kommunikasjon som sentralt når man skal hjelpe barn med strevsomme tanker og følelser. Når elever møter nyheter som de opplever som vanskelige, kan læreren tilrettelegge for at elevene kan arbeide seg gjennom reaksjonene ved å 1) legge til rette for et trygt samtaleklima der elevene får satt ord på tanker og følelser, og 2) foreta en sortering, moderering og supplering av fakta slik at informasjonen

oppleves håndterlig og forståelig for elevene (Raundalen & Schultz, 2003, s.14-15; Schultz, Raundalen & Idsøe, 2021, s. 313-315). Ved å skape slike kognitive forståelsesrammer kan elevers møte med vanskelige nyheter både innebære læring og en terapeutisk funksjon (Schultz, Raundalen & Idsøe, 2021, s.315).

Oppsummert antyder relevant litteratur og forskning at formålet med nyhetssendinger som er tilpasset barn som målgruppe er på den ene siden å gi barn relevant informasjon som muliggjør deres medborgerskap. På den andre siden dreier det seg om å presentere nyheter på en tilpasset måte slik at barna ikke uroes. Selv når nyhetene er tilpasset målgruppen, kan saker virke opprørende på noen elever. Da kan samtaler i klasserommet som oppklarer og trygger ha en terapeutisk funksjon, men også et læringspotensial. For å undersøke dette potensiale for læring, vil Supernytt i neste kapittel kobles til læreplanen. Læreplanen er førende for aktiviteter i skolen, og slik sett en del av rammeverket som er styrende for konteksten som studien er gjennomført i.

2.2. Supernytt, opplæringsloven og læreplanens tverrfaglige tema

Studien er begrenset til å undersøke lærere på 1-7.trinns erfaringer med Supernytt. I læreplanene som dekker disse trinnene, er det kun læreplanen i samfunnsfag som eksplisitt nevner nyheter. I faget er et kompetansemål etter 7.trinn at elevene skal kunne "presentere en aktuell nyhetssak og reflektere over forskjeller mellom fakta, meninger og kommersielt budskap i mediebildet" (Utdanningsdirektoratet, 2019). Samfunnsfag er et forholdsvis lite fag (målt i timeantall), og det er derfor interessant å undersøke hvordan eksponering for nyheter kan forankres i andre formuleringer i læreplanen, uten at nyheter eksplisitt nevnes.

Læreplanverket er forskrift til opplæringsloven, og skal styre innholdet i opplæringen i skolen (Kunnskapsdepartementet, 2017). Overordnet del av læreplanen beskriver det grunnsynet som skal prege all pedagogisk praksis i grunnopplæringen (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Praksis knyttet til bruk av Supernytt må dermed være i tråd med prinsippene for opplæring som vi finner i overordnet del av læreplanen. Som et svar på et samfunn i rask endring, fikk vi i 2020 nye læreplaner i Kunnskapsløftet. De nye læreplanene ble utviklet med mål om at det elevene lærer i skolen, skal være relevant og framtidsrettet. (Utdanningsdirektoratet, 2021).

Med nytt læreplanverk ble tre tverrfaglige tema innført, med hensikt om at elementer fra temaene skulle inngå i alle læreplaner hvor temaene er en sentral del av innholdet i fagene

(Utdanningsdirektoratet, 2021). De tverrfaglige temaene er folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap, og bærekraftig utvikling. Om valget av tema sier Kunnskapsdepartementet følgende: "De tre tverrfaglige temaene i læreplanverket tar utgangspunkt i aktuelle samfunnsutfordringer som krever engasjement og innsats fra enkeltmennesket og felleskapet i lokalsamfunnet, nasjonalt og globalt" (Kunnskapsdepartementet, 2017). Målet for arbeid med de tverrfaglige temaene er å gi elevene kunnskap, samarbeidsevner og engasjement til å undersøke løsninger på utfordringene de presenteres for (Kunnskapsdepartementet, 2017). Lorgen (2019, s.15) argumenterer for at nyhetssjangeren spiller en rolle for menneskers evne og vilje til å orientere seg utover mot kollektive problemer, og for diskusjoner og forhandlinger om hvordan man skal løse disse. Å bruke nyheter i skolen, kan dermed være en innfallsvinkel for å gi elevene den kunnskapen som de trenger for å arbeide med problemstillingene som de tverrfaglige temaene løfter.

2.2.1. Demokrati og medborgerskap

Det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap har som formål å gi elevene kunnskap om demokratiets forutsetninger, verdier og spilleregler, og skal gjøre elevene i stand til å delta i demokratiske prosesser (Kunnskapsdepartementet, 2017). Det poengteres at arbeid med det tverrfaglige temaet skal stimulere elevene til å bli aktive medborgere. Dette innebærer en forståelse av at individer har rett til å delta i politisk arbeid, og at samfunnet er avhengig av at borgerne bruker denne rettigheten for videreutvikling av demokratiet i Norge (Kunnskapsdepartementet, 2017). Medborgerskap, slik begrepet presenteres i læreplanen, kan dermed forstås som muligheten til fullverdigideltakelse, å bli inkludert og om å være i stand til å bidra og påvirke (Breivega, Rangnes & Werler, 2019, s.19).

Flere elementer ved det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap kan hevdes å gi Supernytt en forankring i læreplanen. Der aktiviteten ellers ville falt litt mellom fagene, kan det i tråd med ny læreplan hevdes å være et pedagogisk forankret element i skolehverdagen dersom det brukes i demokratiopplæring.

Demokrati kan forstås, fortolkes og perspektiveres ut fra ulike ståsteder og faglige tradisjoner (Breivega, Ranges & Werler, 2019, s. 18). Østerud, Engelstad og Selle skisserer fire fortolkningstradisjoner for demokrati: 1) demokrati som statsform med folkestyre 2) demokrati som rettigheter og rettstat, 3) demokrati som aktiv deltakelse og 4) demokrati som

felles verdigrunnlag (Østerud, Engelstad & Selle, 2003, s.19). Læreplanens formuleringer knyttet til demokrati og medborgerskap kan si noe om hvilke perspektiver på demokrati som skal ligge til grunn for arbeid med det tverrfaglige temaet. Demokrati som statsform kan knyttes til læreplanens mål om at elevene skal få kunnskap om demokratiets spillerregler. Demokrati som rettigheter kan knyttes til målsetningen om at elevene skal få innsikt i individers rettigheter og plikter, eksempelvis ytringsfrihet og stemmerett. Perspektiver på demokrati som aktiv deltakelse kommer til syne i læreplanen gjennom et fokus på aktiv deltakelse. (Østerud, Engelstad & Selle, 2003, s.19-20; Kunnskapsdepartementet 2017). Skoglund (2015, s.41) løfter frem at det er relevant å se barn som medborgere, da de også er deltakere i et samfunn der sosiale, politiske og økonomiske anliggender får konsekvenser for deres liv. I tillegg kan barn og unge sees på som demokratiske medborgere i kraft av at skolen utgjør en politisk institusjon, og at elever dermed er offentlige og politiske aktører gjennom sin skolegang (Breivega, Ranges & Werler, 2019, s. 16). Læreplanen vektlegger at skolen skal stimulere elevene til å bli aktive medborgere, noe som harmoniserer med ideen om et deliberativt demokrati, der medlemmer av et samfunn skal komme til enighet om løsninger på felles problemer ved å involvere seg i rasjonell debatt (Kvalheim & Sjøvaag, 2016, s.4; Kunnskapsdepartementet, 2017). Innenfor en slik demokratiforståelse er tilgang på ulike typer informasjon en forutsetning for at medlemmer av samfunnet skal kunne involvere seg i debatt og gjøre seg opp en mening på bakgrunn av tilgjengelige synspunkter (Kvalheim & Sjøvaag, 2016, s.4). Til slutt finner vi elementer i beskrivelsen av det tverrfaglige temaet som kan knyttes til forståelsen av demokrati som et felles verdigrunnlag: "Gjennom arbeidet med temaet skal elevene lære hvorfor demokratiet ikke kan tas for gitt, og at det må utvikles og vedlikeholdes." (Kunnskapsdepartementet, 2017). Denne formuleringen kan tolkes dithen at demokrati som grunnleggende verdi presenteres som en grunnmur i samfunnet vårt.

Dersom Supernytt skal knyttes til demokrati og medborgerskap er det interessant å se på ulike tilnærminger til demokratisk opplæring. En mye brukt inndeling for utdanning med tanke på demokrati, er å skille mellom opplæring om, for og gjennom demokratisk deltakelse (Breivega, Ranges & Werler, 2019, s. 22). Opplæring om demokrati handler blant annet om å gi elever kunnskap om politiske institusjoner, maktfordelingsprinsippet og menneskerettigheter. Opplæring for demokratisk deltakelse dreier seg om å gi elever ferdigheter, kunnskaper og verdier som er nødvendig for å aktivt medborgerskap. Opplæring gjennom demokrati dreier seg om at elevene gjennom aktiv deltakelse erfarer demokratiske prosesser. (Breivega, Ranges & Werler, 2019, s. 22).

Et emne innenfor det tverrfaglige demokrati og medborgerskap som kan hevdes å ha en ekstra tett forbindelse til nyheter og Supernytt, er utvikling av kritisk tenkning. Skolens ansvar for at elever skal bli kritiske tenkere innebærer at elevene skal utvikle evne til å "å bruke fornuften på en undersøkende og systematisk måte i møte med konkrete og praktiske utfordringer, fenomener, ytringer og kunnskapsformer" (Kunnskapsdepartementet, 2017). Bruk av Supernytt i skolen kan kobles til kritisk tenkning gjennom begrepet "news literacy". Begrepet forstås og brukes ulikt i forskningslitteraturen, men kan forstås som evnen til å få tilgang til, forstå, evaluere, og tolke informasjon fra nyheter, samt vurdere nyheters troverdighet (Farmer, 2019, s. 4; News Literacy Project, u.å.) Studier har vist at arbeid med autentiske eksempler og problemer er effektivt for utvikling av elevers evne til kritisk tenkning (Abrami et al., 2015, s.302; Ferguson & Krangle, 2020, s.198). Dermed kan Supernytt hevdes å være utgangspunkt for utvikling av kritisk tenkning, dersom informasjon om aktuelle hendelser brukes som autentiske eksempler som utgangspunkt for diskusjoner.

2.2.2. Folkehelse og livsmestring

Det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring er innført med mål om at skolegangen skal gi elevene kompetanse som fremmer god psykisk og fysisk helse, og som gir muligheter til å ta ansvarlige livsvalg (Kunnskapsdepartementet, 2017). Dette innebærer at elevene utvikler et positivt selvbilde og en trygg identitet, samt lærer å håndtere personlige og praktiske utfordringer på en best mulig måte (Kunnskapsdepartementet, 2017). Som aktuelle områder innenfor folkehelse og livsmestring, trekkes det frem fysisk og psykisk helse, levevaner, seksualitet og kjønn, rusmidler, mediebruk, forbruk og personlig økonomi (Kunnskapsdepartementet, 2017). Supernytt kan hevdes å gi elevene innblikk i andre menneskers utfordringer og livsvalg, samt hvordan disse menneskene håndterer disse utfordringene. Samtidig kan nyhetsprogrammet sette aktuelle hendelser inn i et historisk perspektiv som kan gi elevene større utgangspunkt for å forstå bakteppet for samfunnsmessige utfordringer. Gjennom intervjuer med barn i deres aldersgruppe, kan elevene hjelpes til å forstå hvordan slike store, samfunnsmessige utfordringer også relaterer til deres liv. I læreplanens overordnede del slås det fast at også mellommenneskelige relasjoner, samt å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner hører hjemme under temaet folkehelse og livsmestring (Kunnskapsdepartementet, 2017). Supernytt kan hevdes å være medvirkende til slikt arbeid dersom sendinger blir utgangspunkt for samtaler om saker som berører elevene.

2.2.3. Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling er innført som tverrfaglig tema i skolen for at elevene skal utvikle en forståelse for de grunnleggende dilemmaer vi står ovenfor knyttet til å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners mulighet til å dekke sine behov (Kunnskapsdepartementet, 2017). Å forstå disse dilemmaene og hvordan de kan håndteres, beror på en forståelse om at bærekraftig utvikling bygger på en sammenheng mellom sosiale, økonomiske og miljømessige forhold (Kunnskapsdepartementet, 2017). Bærekraftig utvikling som tema i læreplanen rommer problemstillinger knyttet til miljø og klima, fattigdom og fordeling av ressurser, konflikter, helse, likestilling, demografi og utdanning (Kunnskapsdepartementet, 2017). Temaet er komplekst og tar for seg lokale, regionale og globale problemstillinger. Utvikling av kompetanse om bærekraftig utvikling hos barn og unge, forutsetter derfor en innsikt i levesett og ressursbruk andre steder enn i elevenes erfarte livsverden. Å bli eksponert for nyheter med utgangspunkt i andre steder i verden og andre måter å leve på, kan gi elever større muligheter til å forstå problemstillinger knyttet til bærekraftig utvikling både lokalt, nasjonalt og globalt.

Samlet sett er det i dette delkapittelet gjort rede for de rammene som læreplanen setter for aktiviteter i skolen. Intervjuene med informantene i studien avdekket samtidig at bruken av Supernytt hovedsakelig knyttet seg til skolemåltidet, noe som samsvarer med debatter i det offentlige ordskiftet og tidligere forskning. Neste kapittel vil derfor gjøre rede for rammer for skolemåltidet og relevant tidligere forskning på området.

2.3. Måltid i skolen

Som tidligere påpekt anerkjenner Supernytts redaksjon at mange elever ser Supernytt under måltidet i skolen (Sivertsen i intervju, referert til i Nordal, 2019, s. 32; NRK, 2016, s.65). Konturer av hvor utbredt det å se på Supernytt i matpausen er, kommer også til syne som en del av en offentlig diskusjon om skjermbruk i skolelunsjen. Debatten har engasjert blant annet foreldre, spesialpedagoger, lærere, og helsesøstre. Kritikerne av praksisen uttrykker bekymring for at TV-titting i matpausen hindrer sosial omgang, og for hvordan skjermen kan fungere som en distraksjon fra både sult- og metthetsfølelse (Se for eksempel Uppstad, 2018; Zinöcker, 2019; Sveen, 2020a; Sveen, 2020b). På den andre siden har det blitt tatt til orde

for at årsakene til bruk av skjerm under måltidet i skolen handler om rammer, tid og ressurser, og Supernytt har blitt løftet frem som et eksempel på hvordan bruk av TV i matpausen kan gi elevene mulighet til å skape diskusjon og læring om det de har sett, og trakk frem Supernytt som et program egnet til slik bruk (Zinöcker, 2019; Sveen, 2020a; Sveen, 2020b). En av debattantene, tar til orde for at et mer sosialt skolemåltid kan være en arena for danning der elevene blir introdusert for kulturelle og sosiale gode knyttet til mat og felleskap (Uppstad, 2018). Debatten forteller noe om mangfoldet av meninger som knytter seg til bruk av programmer som Supernytt under skolemåltidet.

Fossgard et al. (2018) undersøkte sosiale aspekter knyttet til skolelunsjen i Norge. Studien avdekket at elevene på den ene siden, og lærere og skolemyndigheter på den andre siden, hadde ulike oppfatninger av hva skolelunsjen skulle være. Elevene ønsket at måltidet skulle være "deres sted", et sosialt avbrekk fra resten av skoledagens læringsaktiviteter. Elevene opplevde at det under måltidet, slik som resten av skoledagen, var læreren som bestemte aktivitetene som skulle foregå. Lærere og skolemyndigheter på den andre siden, så på skolemåltidet som viktig for elevenes sosiale utvikling, men som noe som må ledes og kontrolleres av læreren (Fossgard et al., 2018). Lærerne i studien var mest opptatt av å ha et stille/rolig måltid der de ikke måtte bryte inn for å beholde roen i klasserommet, og at det derfor var mest behagelig for læreren å rette klassens oppmerksomhet mot et TV-program. På bakgrunn av dette argumenterer Fossgard et.al for at å se på lærerrike programmer, som Supernytt, er mer instrumentalt, med ro og kontroll som formål, enn pedagogisk motivert (2018, s.225).

Når vi kan anta at en del skoleelever ser på Supernytt i matpausen, og at lærere og elever har ulike synspunkt på hva skolemåltidet skal være, er det relevant å undersøke førende rammer for skolemåltidet i norske klasserom. Derfor følger nå en redegjørelse for nasjonal faglig retningslinje for måltider i skolen.

2.3.1. Nasjonal faglig retningslinje for måltider i skolen

Opplæringslovens § 9 A-2 slår fast at alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring (Opplæringslova, 1998). Da måltider i skolen utgjør en vesentlig del av elevers daglige inntak av mat og drikke, vil måltider i skolen ha stor betydning for elevenes kosthold og helse (Helsedirektoratet, 2015, s. 3). Derfor har

Helsedirektoratet utarbeidet nasjonal faglig retningslinje for mat og måltider i skolen. I retningslinjene gis anbefalinger om gjennomføring av måltidet, måltidets ernæringsmessige kvalitet, mattrygghet og hygiene, og miljøhensyn (Helsedirektoratet, 2015, s. 3).

Retningslinjene er forankret i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v., (Forskrift om miljørettet helsevern i skoler mv., 1995). Det er de ulike kommunene som skoleeiere som er ansvarlig for at regelverket følges, og følgelig er det kommunene lokalt som setter rammebetingelsene som skolene og lærerne legger opp skolemåltidet etter (Forskrift om miljørettet helsevern i skoler mv., 1995; Helse- og omsorgsdepartementet, 2019).

Retningslinjene er ikke rettslig bindende, men formulert som anbefalinger som er faglig normerende (Helsedirektoratet, 2020). De er ment å fungere som et hjelpemiddel for å ta forsvarlige valg som fremmer god praksis, kvalitet og likhet innenfor folkehelsen (Helsedirektoratet, 2015). Det presiseres fra Helsedirektoratets side at nasjonale faglige retningslinjer blir gitt på områder med behov for nasjonal normering, gjerne fordi de omhandler problemstillinger der det er stor variasjon i praksis (Helsedirektoratet, 2020).

Målet med retningslinjene for skolemåltidet er todelt: elevene skal sikres gode rammer for måltidene i skolen, samt skal det sikres at mat- og drikketilbudet har god ernæringsmessig kvalitet (Helsedirektoratet, 2015, s.3). Retningslinjen slår fast at "fra et læringsperspektiv er måltidene en grunnleggende faktor for å fremme konsentrasjon og læring. Gode rammer for måltidet, med ro og nok tid til å nyte maten, gir grunnlag for gode måltidsopplevelser og trivsel" (Helsedirektoratet, 2015, s.7). Retningslinjen er dermed utformet både fra et ernæringsperspektiv, med fokus på gode mat- og måltidsvaner, men også og et sosialt perspektiv med fokus på den fysiske tilretteleggelsen for spising og det å sette av tilstrekkelig tid til at trivsel oppnås (Helsedirektoratet, 2015, s.7-12).

En av anbefalingene står slik: "Det bør legges til fysisk til rette for måltid som fremmer matglede, sosialt samvær, trivsel og helse" (Helsedirektoratet, 2015, s.17). Det poengteres her at å spise handler om mer enn å bli mett, og at en hyggelig stemning rundt måltidet stimulerer appetitten og virker inkluderende. Helsemyndighetene trekker frem at det er viktig å jobbe for at måltidene er trivelige og at det fysiske miljøet tilrettelegger for at elevene nyter maten og det sosiale samværet (Helsedirektoratet, 2015, s.17). Dette foreslås gjennomført ved å for eksempel ha egne spiserom, fordi det er lettere å legge til rette for positive felles måltidsopplevelser rundt bordet, enn i klasserommet (Helsedirektoratet, 2015, s. I tillegg anbefaler Helsedirektoratet at elever bør sikres minimum 20 minutter til å spise, slik at

elevene får mulighet til å spise i ro og til de er mette. God tid hjelper elevene til å regulere matinntaket bedre, og gir dem muligheten til å lytte til kroppens metthetssignaler. (Helsedirektoratet, 2015, s.18). I retningslinjen står det at skoler bør ha en bevisst holdning til bruk av TV eller annen underholdning under måltidet, og begrunner dette med at slik aktivitet kan forstyrre spisingen og måltidets sosiale funksjon (Helsedirektoratet, 2015, s. 20).

Det er blitt presisert fra Helse- og omsorgsdepartementet at "fra et helseperspektiv er det ønskelig at matpausen er en pause fra ordinær undervisning i fag, på lik linje med at arbeidstakere har spisepause i løpet av arbeidsdagen. Dette vil være viktig i en tid der mange barn og unge opplever stress og press i hverdagen. Det gir mulighet for sosialt samvær som ikke er styrt, og der elevene kan få nødvendig avkobling og oppladning til nye undervisningsøkter" (Helse- og omsorgsdepartementet, 2019). I tillegg presiseres det at det ikke finnes juridisk grunnlag for å nekte skoler å ha undervisning mens elevene spiser, men at intensjonen med retningslinjen og regelverket er at elevene får ro til å spise, og at måltidet skal ha en sosial funksjon som dekker behov for avkobling og gode samtaler (Helse- og omsorgsdepartementet, 2019). Det løftes frem at å se på noe på skjerm med pedagogisk innhold kan være en del av spisepausen, men at skolene bør sørge for at det er variasjon i praksisen gjennom året slik at muligheter for samtale også blir gitt (Helse- og omsorgsdepartementet, 2019). Å benytte spisepausen til undervisning er altså ikke et brudd på regelverket, men dersom det ikke gir elevene ro, mulighet for avkobling og fyller en sosial funksjon vil det gå imot intensjonen med retningslinjene.

Randby et al. (2021) har undersøkt hvilke faktorer som muliggjør og begrenser implementeringen av nasjonal faglig retningslinje for måltider i skolen. Studien avdekket at det var en rekke barrierer som vanskeliggjorde implementeringen av retningslinjene, og at de derfor i lav grad var gjennomført i skolen (Randby et al., 2021, s. 130). Motstridende oppfatninger av skolemåltidet mellom lærere og elever ble avdekket, der elevene var interesserte i å snakke sammen og sosialisere, mens lærerne var mest opptatt av å ha det stille og rolig (Randby et al., 2021, s. 130). Klasseromsklima ble i studien trukket frem som en hindring for å ha sosiale skolemåltider. Lærerne i studien trekker frem tids- og organiseringsbegrensninger, lydnivå og eget behov for ro som årsaker til at ikke elevene kunne være sosiale i lunsjen (Randby et al. 2021, s. 127-128). Bruk av skjerm under skolemåltidet ble begrunnet med et behov for å beholde roen i klasserommet, av pedagogiske formål, eller fordi elevene foretrakk å se på skjerm (Randby et al., 2021, s.130). I tillegg

avdekket studiene at lærerne fant bruk av skjerm hensiktsmessig fordi det holdt elevene stille med fokus på å spise i den begrensede tiden de hadde tilgjengelig til skolemåltidet, og ga mulighet for at læreren kunne forlate klasserommet dersom det var nødvendig (Randby, et al., 2021, s.130).

2.3.2. Spise foran skjerm

En kunnskapsoppsummering angående effekten av skjermtid på barn og unges helse konkluderte med at mye tv-skjermtid kunne assosieres med overvekt og usunt kosthold (Stiglic & Viner, 2019, s. 10). I tillegg har eksperimentelle studier undersøkt hvordan stillesittende skjermtid påvirker energiinntaket hos normal- og overvektige barn og ungdom (Marsh, Ni Mhurchu, & Maddison, 2013). Samlet antyder disse studiene at det å spise foran en TV-skjerm kan øke energiinntaket ved å svekke fysiologiske signaler som påvirker metthet hos gutter og peri-pubertale jenter (Marsh, Ni Mhurchu, & Maddison, 2013, s.266-267). De sterkeste funnene for sammenhengen mellom skjermtid og økt matinntak ble funnet hos nettopp barn (Marsh, Ni Mhurchu, & Maddison, 2013, s. 270). Som en forklaring på sammenhengen trekker studiene frem at skjermbaserte aktiviteter fungerer som distraksjon, og potensielt øker energiinntaket via to mekanismer: skjermen avleder seerens oppmerksomhet bort fra h*ns vanlige kontroll over matinntaket, eller skjermen distraherer seeren fra egne fysiologiske signaler om metthet (Marsh, Ni Mhurchu, & Maddison, 2013, s.269)

2.4. Oppsummering

I forskningsprosjektets sentrum står Supernytt, produsent av nyheter for barn. I lys av perspektivene som er presentert i dette kapittelet, kan behovet for egne nyheter med barn som målgruppe sies å være et resultat av at barn har rett på informasjon, samtidig som de har et spesielt behov for beskyttelse. I kapittelet har det blitt redegjort for perspektiver på hvordan man kan hjelpe barn å bearbeide nyheter som oppleves skremmende eller vanskelige. Slikt ryddearbeid handler om å hjelpe barna å forstå, sortere og prosessere tanker og følelser slik at de kan legge fra seg unødig frykt og forvirring. I tillegg er læreplanens overordnede del gjort rede for, for å undersøke hvordan Supernytt kan knyttes til målene for utdanning som presenteres i dette dokumentet. Spesielt er det blitt redegjort for hvordan Supernytt kan forankres i læreplanens tre tverrfaglige tema – demokrati og medborgerskap, folkehelse og livsmestring og bærekraftig utvikling. Avslutningsvis har det blitt gjort rede for nasjonal

faglig retningslinje for måltid i skolen. Retningslinjene understreker at elevene skal få tilstrekkelig tid og ro til å spise maten sin, samtidig som måltidets sosiale funksjoner skal ivaretas. Ulike forventninger til skolemåltidet fra lærere og elever, tids- og organiseringsbegrensninger, lydnivå og læreres behov for ro ble trukket frem som begrensende faktorer for implementeringen av retningslinjene i skolen. Den presenterte tidlige forskningen har vist at det å spise foran skjerm kan øke matinntaket hos barn og unge, og slik bruk av skjerm under skolemåltidet problematiseres fra et kostholdsperspektiv.

Formålet med å legge frem tidligere forskning og relevant rammeverk som gir føringer for aktivitetene i skolen, har vært å beskrive rammene som fenomenet i sentrum for studien opptrer innenfor. For å kunne analysere et videre meningsinnhold knyttet til informantenes erfaringer med Supernytt i skolen, vil det i neste kapittel presenteres teoretiske perspektiver knyttet til hva som er formålet med utdanning i en bredere forstand.

3. Teoretiske perspektiver

Studiens hensikt er å undersøke hvordan lærere erfarer bruk av Supernytt i skolen. For å diskutere informantenes refleksjoner knyttet til programmets funksjon og deres beskrivelser av bruk i klasserommet, vil utsagnene diskuteres innenfor en teoretisk ramme som knytter seg til skolens mandat og formålet med utdanning. Dette kapitlet presenterer derfor teoretiske perspektiver som knytter seg til overordnede mål for utdanningen. Først gjøres det rede for hvordan opplæringsloven og læreplanens overordnede del presenterer formålet med utdanning, før et slikt bredt samfunnsmandat for skolen knyttes til teorier presentert av Klafki og Biesta.

3.1. Formålet med utdanning

For at skolen skal utfylle det mandatet de er gitt av samfunnet, må det som foregår i klasserommet kunne knyttes til formålet med utdanning. Styrende for hva som skal inngå i skolen er opplæringsloven, og dens formålsparagraf § 1-1 (Opplæringslova, 1998). Paragrafen beskriver det grunnleggende og overordnede helhetssynet som skolen skal ivareta (Kunnskapsdepartementet, 2017). Overordnet del av læreplanverket utdyper det verdigrunnlaget vi finner i opplæringslovens formålsparagraf, og beskriver de overordnede prinsippene som skal gi retning for opplæringen i skolen, og "bidrar til å realisere opplæringens brede formål" (Kunnskapsdepartementet, 2017). Læreplanens overordnede del skisserer dermed et dobbelt oppdrag for skolen: et danningsoppdrag og et utdanningsoppdrag. Dette innebærer at grunnopplæringen, i tillegg til å være en utdannende institusjon, skal grunnopplæringen være en del av en livslang danningsprosess med enkeltmenneskets frihet, selvstendighet, ansvarlighet og medmenneskelighet som mål (Kunnskapsdepartementet, 2017). Danning forstås av Breivega, Rangnes, og Werler (2019, s.20) som noe ut over konkrete ferdigheter eller målbar, reproduserbar kunnskap. Danning dreier seg om utvikling av en dypere forståelse og innsikt, samt om grunnleggende verdier og holdninger som vi mennesker utvikler i vår samhandling med andre. (Breivega, Rangnes, & Werler, 2019, s.20).

Slik kan man forstå overordnet del av læreplanen som et uttrykk for at skolen skal drive undervisning med spesifikt faginnhold og mål, men også være en del av en livslang utviklingsprosess. I overordnet del brukes begrepet danning for å beskrive denne delen av

samfunnsmandatet, men dette brede formålet for skolens praksis er omtalt med ulik terminologi i faglitteraturen. For å gi studien et teoretisk bakteppe vil derfor to ulike teorier knyttet til utdanningens brede formål presenteres. Klafkis danningsbegrep og Biestas syn på ulike formål med utdanning redegjøres for som et utgangspunkt for å diskutere bruk av Supernytt opp mot skolens utdanningsmandat.

3.2. Klafkis forståelse av danning

Bent Nabe-Nielsen sier om Wolfgang Klafki at han representerer en kritisk-konstruktiv pedagogikk som er utpreget danningssorientert (Klafki, 2016, s.15-17). Dette innebærer at danning løftes frem som det avgjørende pedagogiske målet for utdanningen (Kvamme, 2021, s.4). Til grunn for Klafkis tenkning ligger en klassisk forståelse av dannelsesbegrepet:

"Dannelse forstås altså som evne til fornuftig selvbestemmelse, der foudsætter eller indbefatter emancipation fra det fremmedbestemte, som evne til autonomi, til fri selvstændig tænkning og til frit at træffe selvstændige moralske afgørelser. Netop derfor er selvvirksomhed da også dannelsesprocessens centrale endelige udtryksform" (Klafki, 2016, s.32).

Danningsprosessens mål forstås dermed som å skape frigjorte individer som evner å tenke og handle selvstendig. Klafki plasserer tidligere forståelser av dannelsesbegrepet i to hovedkategorier: de materiale danningsteoriene og de formale danningsteoriene (Straum, 2018). Kjernen i material danningsteori er å presentere kunnskaper, holdninger og verdier som står sentralt i kulturen, og at dette innholdet er objektivt i den forstand at det forblir uforandret i møte med individet (Straum, 2018; Tholin, 2020, s. 69). Danning innebærer derfor å gi seg hen til kulturinnholdet som formidles (Tholin, 2020, s.69). Formale danningsteorier, på den andre siden, tar utgangspunkt i subjektet og legger vekt på å utvikle enkeltindividets evner og ferdigheter (Graf, 2004, s.43; Straum, 2018). Slik handler ikke danning om å tilegne seg et ferdig definert innhold, men å utvikle evner og ferdigheter i møte med innholdet (Klafki, 2016, s.179; Tholin, 2020, s. 69). Klafki hevder at hver av disse perspektivene på danning rommer en sannhet, men at de i sin rendyrkede form vil føre til at enten enkeltindividets betydning for danningprosessen eller kulturens verdi vil tillegges for stor vekt (Tholin, 2020, s. 70). Danningprosessen må derfor ansees som en dialektisk prosess mellom subjektet (eleven) og objektet (innholdet) (Myhre, 1996, s. 251; Straum, 2018). Klafki konstruerer det han kaller kategorial danning, som på den ene siden innebærer at et

kulturinnhold åpnes for individet, og på den annen side at individet åpner seg for kulturinnholdet (Straum, 2018). Dette kaller Klafki den dobbeltsidige åpning (Klafki, 2016, s.80). Overført til en skolesetting kan man si at danning forutsetter kunnskap, og dermed må danning knyttes til fagenes innhold. Samtidig fører ikke kunnskap alene til danning, fordi det også forutsetter evne til kritisk tenkning og utvikling hos den enkelte (Breivega, Rangnes & Werler, 2019, s.20). For at undervisning skal kunne skape det Klafki omtaler som en slik dobbelt åpning, bør innholdet i undervisningen være fokusert rundt eksemplariske emner med konkrete eksempler som arbeides med for å belyse noe generelt, overordnet og abstrakt (Klafki, 2006, s. 88; Klafki, 2016, s. 80; Straum, 2018). De kunnskaper, evner og holdninger som elevene tilegner seg gjennom arbeid med slike eksempler, kan de forstå og tenke ut ifra, samt overføre til andre relevante områder (Klafki, 2016, s. 166; Tholin, 2020, s.70).

3.2.1. Dannning som utvikling av tre grunnleggende evner

Når Klafki fremhever danning som et sentralt mål for utdanningen, innebærer denne danningen sammenheng mellom tre grunnleggende evner:

- Selvbestemmelseevne: evnen til å bestemme over sine individuelle levevilkår og meninger.
- Medbestemmelseevne: mulighet og ansvar for utformingen av våre felles kulturelle, samfunnsmessige og politiske forhold.
- Solidaritetsevne: anerkjennelse av og innsats for de mennesker som ikke har selv- og medbestemmelsesmuligheter som følge av samfunnsmessige forhold som underprivilegering, politiske begrensninger eller undertrykkelse.

(Klafki, 2016, s.69)

Målet for undervisning i skolen blir å utvikle disse evnene. I følge Klafki er det viktig at disse sammenhengende grunnleggende evnene ikke forstås formalt dannende, det vil si uavhengig av konkret innhold (Graf, 2004, s.38). Klafki argumenterer for at danning kan forstås som "at få en historisk formidlet bevidsthed om centrale problemstillinger i samtiden og – så vidt det er forudsigeligt – i fremtiden at opnå den insigt, at alle er medansvarlige for sådanne problemstillinger, og at opnå en beredvillighed til at medvirke til disse problemers løsning" (Klafki, 2016, s.74). Han kaller disse problemstillingene for tidstypiske nøkkelproblemer. Klafki hevder at slike nøkkelproblemer kan utgjøre kjernepunkter i det han kaller et nytt allmenndannelseskonsept: gjennom eksemplariske, grundige, forståelsesfremmende og

oppdagende læring skal elever i skolen møte slike tidstypiske nøkkelproblemer og bli kjent med ulike synsvinkler på problemene. Ved å arbeide med slike problemstillingen utvikles evnen til å argumentere for egne, begrunnede overbevisninger, evne til kritikk og selvkritikk, empati og sammenhengstenkning. (Klafki, 2016, s. 79-82). En slik tilnærming til utdanning handler om å engasjere elevene i samfunnsutfordringer som vil påvirke deres fremtid, heller enn å være konsentrert rundt en videreformidling av visse representasjoner av kunnskap (Kvamme, 2021, s. 5).

Klafki peker likevel på at slik nøkkelproblem-basert undervisning har den utfordringen at det ikke finnes nok tid i skolen i dag til å bedrive den (Klafki, 2016, s. 86-87). Å bringe nyheter inn i klasserommet kan være et utgangspunkt for aktuelle, autentiske diskusjoner, og dermed anses som en relevant måte å få slike tidstypiske nøkkelproblemer inn i skolen på. Klafki fremhever at slik undervisning bør være handlingsorientert, metodefokusert (hvilke fremgangsmåter benyttes), konsentrert rundt eksempler, samt ha elementer av samarbeidende læring for å utnytte forbindelsen mellom faglig og sosial læring (Klafki, 2016, s.88-89). For at Supernytt skal kunne danne utgangspunkt for dannende samtaler etter Klafkis modell, står dermed samtale om handling, metode og samarbeid sentralt.

Oppsummert forsto Klafki danning som en sammenheng mellom selvbestemmelsesevne, medbestemmelsesevne og solidaritetsevne. Danningsprosessen sees på som en dialektisk prosess der både enkeltindividets betydning og kulturens verdi står sentralt. Tidstypiske nøkkelproblemer anses som gode utgangspunkt for eksemplarisk undervisning med danningspotensiale. Slik undervisning bør være fokusert rundt konkrete eksempler som kan utvikle kunnskaper, evner og holdninger som elevene kan overføre til andre relevante områder.

3.3. Biesta - Kvalifisering, sosialisering og subjektivering som formål med utdanning

Gerd Biesta har befattet seg med spørsmålet om hva som utgjør god utdanning. Hans utgangspunkt er en problematisering av at diskursen rundt god utdanning har handlet mer om læring enn om utdanning (Biesta, 2011, s.37). Slik gjør han et språklig skille mellom læring og utdanning. Biesta hevder at måten vi snakker om læring på har blitt innskrenket forståelsen av utdanningsprosessen, ved å bruke elementer fra økonomiens verden: eleven er forbruker

med visse behov, og læreren eller utdanningsinstitusjonen er leverandøren som er der for å møte elevens behov. Slik reduseres utdanning i seg selv til en vare som skal konsumeres av eleven. (Biesta, 2005, s. 58). Biesta anser at et slikt læringsfokus utgjør en trussel både mot pedagogisk profesjonalitet og mot demokratiet, fordi det reduserer utdanningen til en individuell prosess styrt av "forbrukernes" ønsker (Biesta, 2005, s.60). Dermed blir utdanning redusert til å handle om læring som en prosess som skjer i individet, og som et tomt begrep uten innhold knyttet til hvordan læringen skal finne sted eller hvorfor (Biesta, 2011, s. 29-30). For å snakke om målet for utdanning i en bredere forstand foreslår Biesta å snakke om utdanning på en måte som vektlegger både en tillit til utdanningsinstitusjoner og en anerkjennelse av utdanningsinstitusjonenes ansvar for den subjektive utviklingen hos elevene (Biesta, 2005, s.55). I tillegg argumenterer Biesta (2005, s.64) for at å eksponere og introdusere elever til det som er annerledes og ukjent, er en av de fremste oppgavene for utdanningen, fordi det står sentralt knyttet til å utforske hvem man er. Samlet kan dette knyttes til grunnopplæringens mål om å utvikle elevenes frihet, selvstendighet, ansvarlighet og medmenneskelighet (Kunnskapsdepartementet, 2017).

For en bredere forståelse av hva som er utdanningens formål argumenterer Biesta for at aktiviteter i skolen kan knyttes til tre funksjonsområder, og dermed tre ulike formål (Biesta, 2014, s.26). Han kaller disse for kvalifikasjon, sosialisering og subjektivering (Biesta, 2011, s.16). Disse formålene for utdanning gjøres rede for med hensikt om å bruke dette teoretiske rammeverket for å analysere informantenes beskrivelser av bruk av Supernytt i skolen.

3.3.1. Kvalifiseringsfunksjonen

Utdanning med formål om kvalifisering dreier seg om å gi elevene kunnskaper, ferdigheter og evner som gjør dem i stand til utføre noe (Biesta, 2014, s.175). Kvalifiseringsfunksjonen ved utdanning knyttes ofte til det å ruste elevene til arbeidslivet. Kvalifikasjon i skolen innebærer samtidig også å gi elevene kunnskaper, ferdigheter og evner som muliggjør deres fullstendige deltakelse i samfunnet som aktive medborgere (Biesta, 2011, s.31). Dette kan blant annet knytte seg til som handler om kunnskaper, ferdigheter og verdier som trengs for å leve i et demokrati (Skoglund, 2015, s.41). I kraft av å være et program som rapporterer om aktuelle hendelsen, kan Supernytt bringe kunnskap om emner og temaer inn i klasserommet som ellers ikke dekkes gjennom den ordinære undervisningen. På denne måten kan programmet fungere som en tilbyder av tilrettelagt informasjon som elevene har forutsetning som å forstå, og slik informasjon kan settes som en forutsetning for å kunne være en aktiv medborger.

3.3.2. Sosialiseringfunksjonen

I følge Biesta tjener utdanning også til en sosialiseringfunksjon. Dette knytter han til hvordan man gjennom utdanningen innlemmes i eksisterende sosiale, kulturelle og politiske "ordener", (Biesta, 2011, s.31; Biesta, 2014, s.175). Utdanning spiller en viktig rolle i videreførelsen av kultur og tradisjon, da skolen bidrar til at elevene lærer seg normer, væremåter og verdier som gjelder for det felleskapet de er og blir en del av (Biesta, 2011, s.32, Biesta, referert til i Santana, 2017). Supernytt arbeider med målsetning om å gi skolebarn kunnskap om verden de vokser opp i både på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå (NRK, 2010, s.23). Nyheter reflekterer hva samfunnet er opptatt av å få vite, og kan derfor hevdes å gi elevene et innblikk i normer, verdier og væremåter som gjelder for det felleskapet som de er en del av, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. I tillegg handler sosialisering med demokratisk opplæring som formål om å gi elevene en opplæring i det gjeldende demokratiske systemet (Biesta, referert til i Skoglund, 2015, s.41). Supernytts valgsending (Se NRK Supernytt, 2021) kan stå som et eksempel på hvordan programmet jobber for å produsere innhold med mål om å gi politisk kompetanse om hvordan demokratiet fungerer i Norge.

3.3.3. Subjektiveringsfunksjonen

Som et tredje formål for utdanning, løftet Biesta frem subjektivering. Subjektivering handler om den enkeltes mulighet til å være og handle som et unikt og meningsytrende subjekt (Skoglund, 2015, s.41). Biesta påpeker at selv om mange vil hevde at en del aktiviteter i en standardisert skole ikke tjener en subjektiverende funksjon, kan det være nettopp et slikt formål som bør være til stede for å kunne kalle noe for utdanning (Biesta, 2011, s.32). Samtaler i etterkant av å ha sett Supernytts sendinger kan hevdes å gi elever muligheter til å ytre sine meninger, og slik bidra til subjektivering. Om aktivitetene i skolen har subjektivering som formål vil de som utdannes blir mer autonome og uavhengige i tenkning og handling (Biesta, 2011, s.33). Subjektiveringsbegrepet utgjør en demokratisk oppfatning av mennesket som aktivt og relasjonelt, da elevene gjennom meningsytring i møte med andre kan vise sin subjektivitet og bidra med ny forståelse til felleskapet (Skoglund, 2015, s.41).

Biesta løfter frem utdanning for medborgerskap som et eksempel for å illustrere hvordan aktiviteter i skolen kan hevdes å tjene de tre ulike formålene som er beskrevet. Biesta hevder

at det i litteraturen om utdanning til medborgerskap er en sterk tendens til å begrense oppgaven til kvalifikasjonsfunksjonen ved utdanning, det vil si å gi elevene kunnskap, ferdigheter og evner som betraktes som grunnleggende for deres medborgerskap (Biesta, 2011, s.34). Dette innebærer et fokus på ervervelse av politisk kompetanse, kunnskap om rettigheter og plikter, samt kjennskap til hvordan det politiske systemet fungerer (Biesta, 2011, s.34). Likevel peker Biesta på at det ofte formidles kunnskap med klare oppfatninger om hva som er en "god" medborger, og derfor kan hevdes å være produsent av bestemte normer, væremåter og verdier som tydelig kan kobles til sosialiseringfunksjonen ved utdanning. Videre presenterer Biesta at utdanning for medborgerskap også kan bidra til en subjektivering av politisk forstand, ved at elevene selv tar stilling til politiske spørsmål og oppfordres til handling, på et vis som går ut over en "overlevert" sosialisering (Biesta, 2011, s.35). Dette kan stå som et eksempel på hvordan kvalifikasjons-, sosialisering-, og subjektiveringsformål kan fungere som ulike roller som utdanningen kan spille, og ulike mål en aktivitet i skolen kan ha (Biesta, 2011, s.38).

Oppsummert peker Biesta på at alle aktiviteter som foregår i skolen hevdes å tjene tre ulike formål – kvalifikasjon, sosialisering og subjektivering. Kvalifikasjon handler om å gi elevene kunnskaper, ferdigheter og evner som muliggjør deres fullstendige deltakelse i samfunnet. Sosialiseringformålet oppnås ved at elevene innlemmes i felleskapet de er og blir en del av gjennom videreførelse av sentrale normer, væremåter og verdier. Det siste formålet med utdanning, subjektivering, handler om å utvikle elevenes mulighet og evne til å handle som et unikt og meningsytrende subjekt.

3.4. Oppsummering

For at skolen skal utfylle det mandatet de er gitt av samfunnet, må det som foregår i klasserommet kunne knyttes til formålet med utdanning. Klafki og Biestas perspektiver på formålet med utdanning har blitt redegjort for, og det har blitt skissert hvordan Supernytt kan kobles til disse teoretiske perspektivene. Samlet sett utgjør det som har blitt presentert i dette kapitlet prosjektets teoretiske forankring, og vil være det teoretiske grunnlaget som datamaterialet i prosjektet diskuteres opp mot.

4. Metode

I dette kapitlet gjøres det rede for metodiske valg og refleksjoner knyttet til forskningsprosessen. Som en del av redegjørelsen presenteres prosjektets vitenskapsteoretiske forankring, valg av metode, utvalg, datainnsamling og analyseprosessen. Avslutningsvis diskuterer jeg studiens reliabilitet, validitet og overførbarhet, før jeg reflekterer over noen forskningsetiske vurderinger som knytter seg til studien.

4.1. Vitenskapsteoretisk forankring

Hensikten med denne studien er å undersøke hvordan lærere erfarer at Supernytt brukes i skolen. For å besvare forskningsspørsmålene har det vært nødvendig å benytte metoder som kan få frem informantenes meningsskaping. For å undersøke hvordan fenomenet Supernytt forstås av lærere, har jeg tatt utgangspunkt i en kvalitativ tilnærming til forskningsprosessen. De analytiske tilnærmingene fenomenologi og hermeneutikk vil ligge til grunn for analysen i forskningsprosjektet.

4.1.1. Fenomenologi

Fenomenologi er en tysk, filosofisk tradisjon som oppsto på begynnelsen av 1900-tallet, som en kritikk mot positivistiske strømninger og at den moderne naturvitenskapen var hadde blitt for abstrakt, og frigjort fra hverdagen som er basert på menneskelige erfaringer (Alvesson & Sköldbberg, 2008, s.165, s.197). Som en motsats til dette, er fenomenologiens primære studieobjekt bevisstheten og hvordan fenomener framtrer for hver enkelt fra et førstepersonsperspektiv (Tjora, 2021, s.30). Sentralt står menneskets subjektive opplevelse, og en søken etter forståelse av den dypere meningen i enkeltpersoners erfaringer (Alvesson & Sköldbberg, 2008, s.166; Thaagard, 2014, s.40).

En fenomenologisk forankring for kvalitative studier springer ut fra en interesse for å forstå sosiale fenomener ut fra aktørenes egne perspektiver, og beskrive verden slik den oppleves av aktørene selv, ut fra den antagelse om at virkeligheten er det mennesker oppfatter den som (Kvale & Brinkmann, 2014, s.48). Denne studien søker innsikt i hvordan lærere erfarer bruk av Supernytt i skolen. Det er sentralt for en forsker med et fenomenologisk utgangspunkt å være åpen for erfaringene til de personer som studeres, og sentrere studien rundt deres

opplevelse av sin fenomenverden (Thagaard, 2013, s.40). Det vurderes derfor som hensiktsmessig å la et fenomenologisk vitenskapssyn bli bakteppet for studien, fordi studien forsøker å forstå fenomenet Supernytt på grunnlag av perspektivene til lærerne, og beskrive bruken av programmet i klasserommet slik den erfares av dem.

Dalen (2011, s.18) trekker frem at en forsker med et fenomenologisk utgangspunkt søker menneskers subjektive opplevelse ved å sette seg godt inn i informantens verden. For å få innsikt i lærernes erfaringer og opplevelser knyttet til bruk av Supernytt i klasserommet, valgte jeg å benytte meg av intervju som datainnsamlingsmetode. En gjennomtenkt intervjuguide ble en viktig støtte for å sikre at jeg stilte spørsmål som kunne belyse problemstillingen. Å la intervjuet være semistrukturert ble vurdert som hensiktsmessig for å la informantens erfaringer stå i sentrum for studien. En friere struktur på intervjuet ga mulighet for å la informantens perspektiver påvirke hvilken retning intervjuet tok.

4.1.2. Hermeneutikk

Hermeneutikk betyr "læren om tolkning", og har sine idehistoriske røtter i teksttolkning av bibelen og antikke klassikere (Alvesson & Skjöldberg, 2008, s. 193). Hermeneutikken fremhever betydningen av å fortolke utsagn ved å utforske og fokusere på et dypere meningsinnhold enn det som umiddelbart blir oppfattet (Thagaard, 2013, s.41). For at dette skal være mulig, må budskapet i utsagnet settes inn i en helhet. (Dalen, 2011, s.18). Innenfor en hermeneutisk tilnærming til kvalitativ forskning kan meningen i et utsagn bare forstås om den sees i sammenheng med helheten (Alvesson & Skjöldberg, 2008, s.193). I mitt prosjekt vil informantens utsagn utgjøre det datamaterialet som skal fortolkes og settes inn i en større sammenheng. Thagaard (2013, s.41) påpeker at tolkningen av intervjuetekster kan ses på som en dialog mellom forsker og tekst, hvor forskeren studerer den meningen teksten formidler. Et annet sentralt poeng innen hermeneutikken er at det ikke finnes erfaringer som ikke er betinget av forutforståelse – enhver betraktning av et fenomen skjer ut fra en bestemt synsvinkel som er farget av situasjonen man befinner seg i og av egen bakgrunn (Lægroid & Skorgen, 2006, s.23-32). For å gi et bilde av den stadige meningsutviklingen snakker man om den hermeneutiske spiral, der hermeneutisk tolkning stadig utvikles i et samspill mellom helhet og del, forsker og tekst og forskerens forforståelse (Dalen, 2011, s.18). Hermeneutiske perspektiver vil ligge til grunn for analysen i studien, da jeg som forsker tar med meg en forforståelse som påvirker min forståelse av informantene, deres handlinger, og den meningen jeg tillegger informantutsagnene (Thagaard, 2013, s.41; Grønmo, 2016, s.393).

4.2. Valg av metode

Gjennom studien forsøker jeg å belyse hvordan lærere erfarer at nyhetsprogrammet Supernytt brukes i norske klasserom. Gjennom kommentarfelt på grupper for lærere på Facebook og i samtale med lærere har det blitt tydelig for meg at det er uenighet blant lærere knyttet til hvordan Supernytt kan og bør brukes i skolen, og at temaet engasjerer mange. Med bakgrunn i dette ble jeg interessert i læreres synspunkt på programmets funksjon i skolen, og deres erfaringer med bruk av programmet i klasserommet.. På bakgrunn av dette formulerte jeg følgende problemstilling: *Hvordan erfarer lærere at Supernytt brukes i skolen?*

Gjennom datainnsamlingen min vil jeg være ute etter læreres subjektive opplevelser av Supernytts funksjon i skolen, og deres erfaringer med å bruke programmet i klasserommet. En studie med fokus på fortolkning av informantenes opplevelse og deres meningsdannelse er et utpreget trekk for kvalitative studier (Tjora, 2021, s.27). En grunnforutsetning for kvalitative studier er at mennesker skaper eller konstruerer sin sosiale virkelighet, og gir mening til egne erfaringer (Dalen, 2011, s.91).

Dalen (2011, s.15) skriver om kvalitativ forskning: "Et overordnet mål for kvalitativ forskning er å utvikle forståelsen av fenomener som er knyttet til personer og situasjoner i deres sosiale virkelighet". Kvalitativ forskning handler dermed om å forsøke å oppnå en dypere innsikt i hvordan mennesker forholder seg til sin livssituasjon (Dalen, 2011, s.15). For å besvare min problemstilling søker jeg forståelse for læreres oppfatning av bruk av Supernytt i sin yrkesutøvelse. Jeg har derfor benyttet meg av et kvalitativt forskningsdesign med intervju som metodetilnærming. I arbeidet med datainnsamling og analyse har jeg arbeidet ut fra noen teoretiske perspektiver, men teoretiske perspektiver har også blitt tatt inn i prosjektet underveis i analyseprosessen. Dette kan betegnes som en abduktiv tilnærming til forskningsprosessen (Thagaard, 2013, s.198). Analysen av datamaterialet har vært sentralt for å utvikle ideer og koble på teori, samtidig som oppgavens teoretiske forankring ligger til grunn for fortolkninger av dataenes meningsinnhold.

I utgangspunktet anså jeg en kombinasjon av intervju og deltakende observasjon for å være mest hensiktsmessig for å innhente relevant data for å belyse problemstillingen min fra et fenomenologisk perspektiv. Tanken bak dette var at en slik kombinasjon av metoder kunne gi bedre innsikt i informantenes verden, da forskeren gjennom observasjon har vært til stede i en tilsvarende setting som fenomenet som undersøkes utfolder seg i. Pragmatiske hensyn har

likevel begrenset den metodologiske mangfoldigheten i prosjektet mitt. Grunnet den nye utformingen på lærerutdanning der alle skal skrive masteroppgave, har lærere jeg har vært i kontakt med gitt uttrykk for at de har opplevd et stort volum med forespørsler om deltakelse i forskningsprosjekter. Dette har gjort det vanskelig å få lærere til å stille opp. I tillegg uttrykte en informant at observasjon i klasserommet ikke var ønskelig grunnet restriksjoner i skolen knyttet til Covid-19-pandemien. Å nedskalere prosjektdeltakelsens omfang til å kun innebære et intervju var derfor utslagsgivende for å få informanter til å delta i studien. Prosjektets tidsramme var en annen begrensning som gjorde observasjon som datainnsamlingsmetode utfordrende. Tjora (2021, s.64) peker på at tid og sted for observasjonsstudier ofte blir gjort med et pragmatisk utgangspunkt, både for å få tilgang til felten, men også for å sannsynliggjøre at man får observasjonsdata som kan brukes til å besvare problemstillingen. Supernytt er et nyhetsprogram, og rapporterer derfor om aktuelle hendelser. Hvordan programmet mottas av seerpublikum i klasserommet, vil variere med sendingens innhold. Som en konsekvens av dette, ville observasjon i klasserom av hvordan sendingene brukes, kreve en viss utstrekning i tid for å gi relevante data til å svare på problemstillingen.

På bakgrunn av disse vurderingene, er data for studien blitt samlet inn gjennom intervjuer med fire lærere.

4.3. Intervju

Gjennom et kvalitativt forskningsintervju forsøker forskeren å forstå verden ut fra subjektens synsvinkel, ved å utfolde betydningen av deres opplevelser og avdekke deres livsverden slik de selv oppfatter den før det gis vitenskapelige forklaringer (Kvale og Brinkmann, 2014, s.19). Begrepet livsverden brukes ofte innenfor kvalitativt orientert forskning, og omfatter personens opplevelse av sin hverdag, og hvordan vedkommende forholder seg til denne (Dalen, 2011, s.15). I et intervju med kvalitativ tilnærming fokuseres det på nettopp denne opplevelsedimensjonen (Dalen, 2011, s.15).

Strukturen i kvalitative forskningsintervjuer varierer på en skala fra åpne intervjuer, der informantene forteller fritt om sine livserfaringer, til mer strukturerte eller fokuserte intervjuer (Dalen, 2011, s.26). Jeg har valgt å benytte meg av et semistrukturert intervju.

Semistrukturerte intervjuer er organisert etter en intervjuguide med fastlagte spørsmål, men forskeren står fritt både med tanke på rekkefølgen på spørsmålstillingen og måten

spørsmålene formuleres på i selve intervjuet (Brottveit, 2018b, s.93). Dette gir mulighet til å følge informantenes fortelling, men samtidig sørge for at de temaer som er viktige for å belyse problemstillingen blir diskutert i løpet av intervjuet (Thagaard, 2013, s.98). I tillegg har forskeren mulighet for å stille oppfølgingsspørsmål som ikke er planlagt på forhånd (Brottveit, 2018b, s.93). En slik intervjustruktur ble vurdert som hensiktsmessig for dette prosjektet, fordi det ga muligheten for at innspill fra informantene kunne ta intervjuet og forskningsprosjektet i nye retninger, samtidig som elementer som ble ansett som sentrale for å belyse problemstillingen ble dekket i alle intervjuene. I tillegg tok jeg kontakt med informantene når alle intervjuene var gjennomført for å stille noen oppfølgingsspørsmål. Dette var nødvendig for å kunne få informantenes perspektiv på temaer som enten var blitt løftet av andre informanter i løpet av datainnsamlingsprosessen, eller temaer som var kommet til gjennom at behovet for supplerende teori underveis i analyseprosessen.

Dalen (2011, s.14) beskriver formålet med intervju slik: "Formålet med et intervju er å fremskaffe fyldig og beskrivende informasjon om hvordan andre mennesker opplever ulike sider ved sin livssituasjon". I tillegg trekker forfatteren frem at hvilken grad forskeren får innsikt i, og forståelse for, informantens livsverden avhenger av fenomenet som studeres, forskerens bakgrunn og informantenes tilgjengelighet (Dalen, 2011, s.15). For å kunne stille spørsmål som får frem informantenes erfaringer med Supernytt, forutsetter det kjennskap til hvilke områder som er viktig å sette søkelys på under intervjuet. Dalen (2011, s.15) påpeker at kjennskap til tidligere forskning og litteratur om temaet er viktig, men at personlige erfaringer vil være av ekstra stor betydning. I dette prosjektets tilfelle har personlige erfaringer og samtaler med lærere vært utgangspunktet for min interesse for temaet. I tillegg har jeg gjennom forberedende fag til masteroppgaven skrevet oppgaver knyttet til tema, og i denne forbindelse orientert meg om tidligere forskning og teoretiske perspektiver som er relevant for å belyse studiens problemstilling. Samtidig kan min personlig interesse for Supernytt over tid ha gjort at jeg har gjort meg opp en del forutinntatte holdninger om både hvordan Supernytt brukes i norske klasserom, men også hvordan det burde brukes. Dalen (2011, s.16) poengterer at all forståelse er bestemt av en forforståelse, som omfatter meninger og oppfatninger vi på forhånd har knyttet til det fenomenet som studeres. En slik antakelse om at enhver betraktning av et fenomen skjer ut fra en bestemt synsvinkel som er farget av situasjonen man befinner seg i og av egen bakgrunn står sentralt i hermeneutikken (Lægreid & Skorgen, 2006, s.23-32) Bevissthet om denne forforståelsen er sentralt for å klare å trekke den inn på en slik måte at "den åpner for størst mulig forståelse av informantens opplevelser og uttalelser" (Dalen, 2011,

s.16). Min forforståelse av og erfaringer knyttet til hvordan Supernytt brukes i norske klasserom har påvirket studien datainnsamling i flere ledd. For det første har forforståelsen vært bestemmende for hvilke spørsmål som utgjorde min intervjuguide. Disse fungerte som en rød tråd for intervjuene, og bestemte derfor til en viss grad hvor fokuset for studien ble liggende. I tillegg foretok jeg en løpende fortolkning av informantenes utsagn under intervjuene, som ble styrende for hvilke spørsmål jeg fulgte opp med og hvilken retning intervjuet tok. Tjora (2021, s.38) beskriver intervjusituasjonen som intersubjektiv. Selv om intervjuene tok utgangspunkt i den samme intervjuguiden, ble de fire intervjuene og refleksjonene som kom frem i dem påvirket av møtet mellom forsker og informant.

4.4. Utvalg

Om utvalg i kvalitative intervjustudier, sier Tjora (2021, s.145) at hovedregelen er at man velger informanter som av ulike grunner vil kunne uttale seg på en reflektert måte om det aktuelle temaet. Rekrutteringen til mitt forskningsprosjekt er gjort på et slikt, strategisk grunnlag. Fokuset for min studie ligger på læreres erfaringer med bruk av Supernytt. Som en konsekvens av dette, var relevante og interessante informanter til prosjektet lærere som bruker Supernytt i sitt klasserom. I prosjektets innledende fase utarbeidet jeg en prosjektbeskrivelse (se vedlegg 1). Prosjektbeskrivelsen gjorde det klart at jeg var ute etter lærere som hadde Supernytt som et gjentakende innslag i sitt klasserom. Dette kriteriet innebærer en tydelig avgrensning for forskningsprosjektet, da det utelater perspektivet til de lærerne som av ulike grunner velger å ikke bruke Supernytt i sitt klasserom, eller bruke det i liten grad.

Om antall informanter sier Dalen (2011, s. 45) at det ikke kan være for stort, da datainnsamling og databearbeiding er en tidkrevende prosess. På den andre siden må antallet informanter være stort nok til å produsere et datamateriale som gir tilstrekkelig grunnlag for analyse av problemstillingen. (Dalen, 2011, s. 45) Tidlig i prosessen sendte jeg prosjektbeskrivelsen på e-post til rektorer i tre ulike kommuner med forespørsel om de hadde ansatte lærere som kunne passe til prosjektet. Grunnet manglende respons på denne forespørselen, sendte jeg e-post med forespørsel om deltakelse direkte til de lærerne som arbeidet på 4-7.trinn i disse kommunene, og som hadde kommunal e-postadresse tilgjengelig på nett. Jeg opplevde at i det geografiske området tett knyttet til mitt studiested var praksisfeltet mettet på forespørsler om deltakelse i forskningsprosjekter. Forespørselen som var sendt ut på e-post, ga likevel to informanter som ville bidra til studien. Begge

informantene ga samtidig uttrykk for at de kunne stille til intervju, men ikke hadde mulighet eller kapasitet til å la seg observere. Da observasjon virket avskrekkende for å få tak i informanter, måtte jeg forlate det metodologiske idealet til fordel for det som var praktisk mulig å få informanter til å stille opp på. Jeg kontaktet deretter tidligere kollegaer og praksislærere, og fikk ytterligere to informanter som ville la seg intervju til studien. Mye grunnet et tilgjengelighetshensyn ble det samlede antall informanter til studien dermed fire lærere. Brinkmann og Tanggaard (2021, s.20-21) påpeker samtidig at et godt intervjuprosjekt krever at man bruker mye tid til forberedelse, litteraturstudier, transkribering og analyse, og at antallet informanter bør bestemmes i forhold til intervjuprosjektets rammer, varighet og ressurser. Jeg vurderer det dithen at fire informanter har gitt en datamengde som jeg har hatt kapasitet til å arbeide grundig med, med tanke på prosjektets problemstilling, tidsrammer og egen arbeidskapasitet.

4.5. Datainnsamlingsprosessen

Intervjuene ble gjennomført med utgangspunkt i en intervjuguide (se vedlegg 4). Kvale og Brinkmann (2009, s. 143) skriver at i semistrukturerte intervjuer utgjør intervjuguiden en oversikt over emner som skal dekkes, med forslag til spørsmål. Intervjuguiden ble innledet med noen oppvarmingsspørsmål knyttet til lærerens utdanningsbakgrunn og tilknytning til klassen. Deretter fulgte hoveddelen, med substansspørsmål som var relevante for å svare på min problemstilling. Tema for spørsmålene var praksis knyttet til visning av Supernytt, målgruppe, Supernytts kobling til læreplan og formålet med utdanning, samt samtaler knyttet til sendingene. Hensikten var å hente frem lærerens erfaringer med bruk av Supernytt, og deres refleksjoner knyttet til programmets funksjon i skolen.

Lærerne som hadde gitt uttrykk for at de var interessert i å stille til intervju ble kontaktet på e-post. De to første intervjuene ble gjennomført i november/desember 2021, og det ble avtalt å gjennomføre intervjuene over Zoom grunnet smitteverntiltak tilknyttet Covid-19 pandemien. De påfølgende intervjuene ble gjennomført ansikt til ansikt i januar/februar 2022. Under alle intervjuene valgte jeg å benytte meg av en diktafon for lydopptak, slik at jeg fikk med meg det som ble sagt og var frigjort til å konsentrere meg om informanten. Alle intervjuene ble innledet med en briefing, der informantene ble informert om formålet med intervjuet og ivaretagelse av personvern. Deretter ble intervjuet gjennomført med utgangspunkt i intervjuguiden, før informantene avslutningsvis fikk mulighet til å fritt komme med innspill

dersom de mente det var noe som var relevant for problemstillingen som ikke var blitt belyst gjennom intervjuet. I mars 2022 ble alle informanter kontaktet med oppfølgingsspørsmål om nye aspekter problemstillingen som intervjuene og analysen hadde frembrakt. Spørsmålene handlet blant annet om lærernes holdninger til og erfaringer med å se på skjerm under skolemåltidet. For en av informantene var oppfølgingsspørsmålene en del av hovedintervjuet. En av informantene besvarte oppfølgingsspørsmålene på e-post i mars 2022. De to siste informantene svarte ikke på henvendelsen med mine oppfølgingsspørsmål. Jeg anser likevel at den øvrige datainnsamlingen har gitt et tilstrekkelig datamateriale til å belyse problemstillingen.

4.6. Analyseprosessen

Tjora sier om analyseprosessen i kvalitative forskningsprosjekter: "Den kvalitative analysen har som mål å gjøre det mulig for en leser av forskningen å få økt kunnskap om saksområdet det forskes på, uten selv å måtte gå gjennom de data som er generert i løpet av prosjektet" (Tjora, 2021, s.216). Målet for analysen i denne oppgaven er å presentere funn som er egnet til å belyse hvordan lærere erfarer bruk av Supernytt i skolen. Dalen (2011, s.17) hevder at felles for alle tilnærminger til analyse av det empiriske materialet i kvalitativ forskning er at de har en fortolkende tilnærming til datamaterialet, og bygger på at mennesker skaper sin sosiale virkelighet og gir mening til egne erfaringer. Brottveit (2018a, s. 129) peker på at et forskningsprosjekt med en hermeneutisk vitenskapsteoretisk forankring forutsetter en bevissthet om sammenhengen mellom helhet og del, da fortolkningen av datamaterialets helhet påvirkes av hvordan enkeltdelene forstås. Gjennom en slik hermeneutisk tilnærming til analyseprosessen kan forskeren gradvis utvikle en mer nyansert forståelse av helheten, ved å analysere datamaterialet over tid og se de ulike delene i sammenheng med hverandre, og med forskningslitteratur (Gleiss & Sæther, 2021, s.170). Sentralt i en hermeneutisk analyseprosess står følgende prosesser: forskerens egen forforståelse, dialog med informantene som kjenner feltet som problemstillingen konsentrerer seg om, en fortolkningsprosess der forskeren forsøker å tyde meningsinnholdet i informantenes utsagn, ny forståelsesramme som konsekvens av analytisk drøfting mot ny informasjon, relevant faglitteratur og egen forforståelse og nye fortolkningsmuligheter basert på nye forståelsesrammer (Brottveit, 2018a, s. 130). Basert på tidligere forskning, litteratur og egne erfaringer tok jeg med meg en forforståelse inn i studien, og gjennom et strategisk informantutvalg satte intervjuene meg i dialog med lærerne som kjenner feltet som

problemstillingen berører. Både under intervjuene og i transkriberingsprosessen foregikk en fortolkningsprosess der jeg forsøkte å tyde meningsinnholdet i informantenes utsagn. Koding og kategorisering av informantutsagnene ble tilføyd mening når det ble drøftet opp mot forskningslitteratur, samtidig som empirien avdekket behov for å sette seg inn i litteratur om nye tema. Analysen i prosjektet hadde dermed et abduktivt preg (Gleiss & Sæther, 2021, s.171).

4.6.1. Transkribering

Det ble gjort opptak av intervjuene med diktafon. Dette gjorde det mulig for meg som intervjuer å konsentrere meg om intervjuets tema og dynamikk (Kvale & Brinkmann, 2009, s.187). Samtidig noterte jeg ned stikkord fra intervjuene underveis. Stikkordene ble hovedsakelig brukt som utgangspunkt for oppfølgingsspørsmål under gjennomføringen av selve intervjuet. Intervjuene ble transkribert samme dag som intervjuene ble gjennomført, med formål om å være så detaljerte at eventuell nøling og andre implisitte kommuniserte forhold var friskt i minne. Kvale og Brinkmann (2009, s. 190) poengterer at transkripsjon medfører en utvelgelse av hvilke av de mange dimensjonene av muntlige intervjusamtaler som skal med i den skriftlige transkripsjonen. Validiteten av en transkripsjon må derfor vurderes opp mot hva som er en nyttig transkripsjon for den spesifikke forskningen (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 194). Målet med intervjuene i dette prosjektet var å få frem læreres synspunkter på et fenomen som forelå utenfor selve intervjusituasjonen.

Transkripsjonsteksten ville derfor utgjøre utgangspunktet for en meningsanalyse, fremfor en detaljert språklig analyse eller en konversasjonsanalyse. Jeg anså det derfor ikke som nødvendig å markere dialekt, slangord og intonasjon i transkriberingen. Omskrivningen bidro også til å ivareta informantenes anonymitet. Jeg valgte allikevel å markere språklige pauser og når informantene lo, da jeg anså det som en markering med betydning for meningsinnholdet i utsagnene. Ved første gjennomlytting av lydopptaket stoppet jeg hyppig og noterte ned ord for ord hva som ble sagt. For å styrke transkripsjonens reliabilitet lyttet jeg deretter igjennom opptaket igjen, samtidig som jeg kontrollerte det jeg hørte opp mot det jeg hadde notert og gjorde endringer dersom noe var ulikt.

4.6.2. Koding og kategorisering

Å redusere større tekstsegmenter til meningsenheter er sentralt for fenomenologiske og hermeneutiske tilnærminger til forskning, der det legges vekt på beskrivelse og fortolkning av meningsinnhold (Tanggaard & Brinkmann, 2012, s. 39). For å identifisere og tyde meningsinnholdet i informantenes utsagn foretok jeg en koding av alle intervjuene. En koding innebærer at intervjueteksten organiseres i form av småavsnitt med et betegnende begrep eller stikkord som angir tema, slik at sentrale temaer som springer ut av fortolkningsarbeidet organiseres og begrepsfestes via bestemte kodeord (Brottveit, 2018a, s. 139).

Jeg startet med å lese transkripsjonen fra det første intervjuet, og laget en kolonne ved siden av teksten der jeg trakk ut det sentrale poenget i et utsagn i form av et stikkord. Det samme ble gjort med de påfølgende transkripsjonene. Deretter sammenliknet jeg kodene fra de ulike intervjuene, og slo sammen koder som omhandlet samme del av det undersøkte fenomenet. Dette var begynnelsen på en kategorisering av datamaterialet, der likelydende informasjon ble systematisert og utdypet under ulike meningskategorier (Brottveit, 2018a, s.138). Jeg opprettet et dokument hvor jeg tok utgangspunkt i kategoriene, og sidestilte utsagn som handlet om samme del av det undersøkte fenomenet, eksempelvis når Supernytt ble vist og hva lærerne anså som formålet med en nyhetssending for barn. Deretter flyttet jeg om på rekkefølgen på kategoriene slik at det som hang logisk sammen, eller omhandlet samme tema ble presentert etter hverandre. Etter denne kategoriseringen var datamaterialet sortert om fem hovedtema: lærerbakgrunn, hvordan Supernytt brukes, programmets funksjon, samtaler knyttet til sendingene og en siste kategori med utsagn som ikke direkte passet under noen av de andre kategoriene, men kunne vise seg relevante i videre analyse. Supernytts funksjon i skolen og lærernes beskrivelser av hvordan de brukte programmet framsto som gjennomgående i datamaterialet. Som et resultat av kode- og kategoriseringsprosessen ble disse temaene formulert som forskningsspørsmål under problemstillingen. Videre analysearbeid av datamaterialet, førte til ytterligere justering av problemstillingen, og strukturen i analysekapittelet. Som følge av nyervervet innsikt om temaet har prosessen vært preget av korrigerende av tidligere ervervet forståelse, som har justert retningen for oppgaven.

4.7. Validitet, reliabilitet og overførbarhet

Validitet, eller gyldighet, i prosjektet handler om en logisk sammenheng mellom prosjektets utforming og funn, og problemstillingen man søker svar på (Tjora, 2021, s.260). Å vurdere

undersøkelsens validitet betyr å vurdere datamaterialets relevans for undersøkelsens tema og målsetting. Validitet er dermed tett knyttet til hvilket grunnlag forskerens tolkninger, analyser og resultater er fundert på, og hvorvidt materialet gir dekning for de konklusjonene som trekkes (Brottveit, 2018, s.143). Datamaterialet gir informasjon om de intervjuede lærernes erfaringer med bruk av Supernytt. Som en konsekvens av dette har problemstillingen og forskningsspørsmålene blitt spisset til å handle om lærernes erfaringer, da det er det datamaterialet gir grunnlag for å si noe om. Intervjuer med lærere kan gi innblikk i hvordan de snakker om og fortolker egen undervisningspraksis, men ikke hva lærerne faktisk gjør i klasserommet (Gleiss & Sæther, 2021, s.206). Det produserte datamaterialet kan derfor ikke brukes til å studere lærernes praksis knyttet til Supernytt, men forteller oss noe om hva lærerne selv tenker om egen praksis. Slik sett kunne observasjon ha åpnet for en bredere problemstilling der fenomenet kunne undersøkes fra flere vinkler og slik styrket validiteten. Av tidligere drøftede pragmatiske hensyn, begrenser dataproduksjonen for studien seg til intervju, og som en konsekvens av dette måtte problemstilling og forskningsspørsmål justeres for å ivareta høy validitet for studien. Informantene ble valgt ut etter kriteriet om at de brukte Supernytt aktivt i klasserommet. Dette utvalget har fått konsekvenser for hvilke valide slutninger som kan trekkes basert på datamaterialet. Denne studien har grunnlag for å si noe om hvordan Supernytt brukes i noen klasserom der det vises ofte, men utelukker perspektivene til de lærerne som ikke velger å vise det, eller bruker programmet mindre aktivt. I tillegg begrenser utvalget for studien seg til fire informanter, som kan anses som en svakhet. Likevel er formålet med studien begrenset til å gi innsikt i læreres erfaringer med bruk av Supernytt, og dermed ansees utvalget for å være relevant for å belyse problemstillingen.

Reliabilitet handler om konsistensen og troverdigheten til forskningsresultatene (Kvale & Brinkmann, 2014, s.318). Reliabiliteten vurderes på grunnlag av måten forskeren har innhentet, bearbeidet, fremstilt, tolket og analysert datamaterialet sitt på (Brottveit, 2018a, s.143). For å demonstrere studiens reliabilitet har jeg derfor forsøkt å gi grundige forklaringer av metodene som er brukt, valgene som er tatt i løpet av forskningsprosessen, og hvilke faktorer som har påvirket disse valgene. Gleiss & Sæther (2021, s. 203) påpeker at forskning vil ha spor av forskerens subjektivitet ved at forskeren fortolker og setter sitt preg på datamaterialet. Gjennom metodekapittelet har jeg derfor forsøkt å beskrive grundig når og hvordan min forforståelse har påvirket forsknings- og fortolkningsprosessen. Gjentatte intervjuer kunne styrket prosjektets reliabilitet ved at informantene kunne blitt presentert deler

av analysematerialet for å fjerne misforståelser og oppklare eventuelle feiltolkninger, i tillegg til at en slik utdyping av intervjuer kunne gi mer variert og detaljert data som bedre kunne belyst fenomenet som undersøkes (Maxwell, 2008, s. 244; Gleiss & Sæther, 2021, s.206). Muligheten for å gjennomføre gjentatte intervjuer med informantene ble begrenset av prosjektets tidsramme. En slik oppklaring og utdypning ble allikevel forsøkt sikret gjennom at informantene de ble kontaktet i etterkant av intervjuene med oppfølgings spørsmål.

For å diskutere forskningens relevans ut over de enheter som faktisk er undersøkt, snakkes det gjerne om hvorvidt en studie gir grunnlag for generalisering. Dette referer til muligheten for å generalisere funn fra en kontekst til en annen (Gleiss & Sæther, 2021, s.207; Tjora, 2021, s.260). Da utvalget for forskningsprosjektet begrenser seg til fire intervjuede lærere, finnes til ikke grunnlag for å si om funnene kan generaliseres til en større populasjon. Maxwell (2008, s. 246) argumenterer for at man i kvalitative studier heller bør snakke om en studies overførbarhet. Overførbarhet handler om hvorvidt den tolkningen som utvikles innenfor rammen av et forskningsprosjekt, også kan være relevant i andre sammenhenger (Thaagard, 2013, s.210). Videre kan overførbarhet også sies å basere seg på hvorvidt resultatene fra studien kan overføres og gjøres gjeldende for andre tilfeller (Maxwell, 2008, s.246). I denne studien fortolkes en praksis knyttet til lærernes bruk av Supernytt i klasserommet. Lærernes refleksjoner rundt pedagogiske forankringer for aktiviteten diskuteres opp mot beskrivelser av bruk av programmet i skolen, og funnene settes i lys av perspektiver på overordnede formål med utdanning. Slik kan resultatene og den teoretiske forståelsen som knyttes til mitt prosjekt, settes inn i en videre sammenheng for hvordan aktiviteter i skolen kan knyttes opp mot mer overordnede mål for utdanningen. Thagaard (2013, s.210) argumenterer for at en slik mulighet til rekontekstualisering av forståelse betegner en form for overførbarhet. I tillegg argumenterer Thagaard (2013, s.213) for at en studies overførbarhet kan knyttes til hvorvidt leseren av forskningsresultatene kan kjenne seg igjen i de tolkningene som formidles i teksten, enten med bakgrunn i egen erfaring fra fenomenene eller gjenkjennelse på et mer generelt plan. Gjennom analysen har jeg forsøkt å frembringe noen interessante momenter som også kan være gjeldende knyttet til andre aktiviteter enn Supernytt, og som dermed kan være gjenkjennelig for lærere og andre med tilknytning til praksisfeltet.

4.8. Forskningsetiske betraktninger

Forskningsetikk konstituerer og regulerer god vitenskapelig praksis (NESH, 2016). Gode forskningsetiske vurderinger innebærer et ansvar overfor alle personer som inngår i eller deltar i forskning. Forskeren skal respektere informantenes menneskeverd og ta hensyn til deres personlige integritet, sikkerhet og velferd (NESH, 2016). Dette innebærer en respekt for og ivaretagelse av dette prosjektets informanter, men også elever og andre i tilknytning til informantenes livsverden som kan hevdes å berøres av prosjektet. Et ledd i slik ivaretagelse er håndtering av personopplysninger. Siden prosjektet innebar en innhenting av personopplysninger, måtte det meldes til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) (Dalen, 2011, s.32). NSDs vurdering av behandlingen av personopplysninger ligger som vedlegg til oppgaven (se vedlegg 3).

Informert samtykke til å delta i forskning er et forskningsetisk hovedprinsipp (NESH, 2016). Informantene i studien mottok et samtykkeskjema, som utdypet formålet med forskningsprosjektet, hva deltakelse innebar, anonymisering og hvordan informantenes opplysninger ville oppbevares og brukes (se vedlegg 2). Innholdet i skjemaet ble gjennomgått ved begynnelsen av intervjuet. Utvalget for min studie er lærere, men elever kan også bli berørt av min studie dersom de brukes som eksempler. Derfor ble det presisert i begynnelsen av intervjuene at lærerne har taushetsplikt ovenfor egne elever, samt gitt en påminnelse om å være forsiktig med eksempler som kunne virke identifiserende. I noen tilfeller der informantutsagnene kan være identifiserende for personer med tilknytning til klassen, er noen detaljer endret for å ivareta informantenes anonymitet. Det er ikke gjort et analytisk poeng ut av å skille informantene fra hverandre, da det ikke ble vurdert dithen at det ville belyse problemstillingen ytterligere. Derfor omtales de hovedsakelig bare som eksempelvis "en lærer" eller "to av informantene", med noen unntak av steder der de er gitt nummer mellom 1-4. Dette er gjort på steder i analysen der lengre utdrag fra intervjuene er trukket ut for å illustrere et poeng.

Da prosjektet kun har samlet inn data med lav personvernrisiko, kunne datamaterialet oppbevares på privat enhet (HVL, 2021). Lydopptakene ble slettet umiddelbart etter transkribering. Personopplysninger ble ikke nedtegnet sammen med transkribering eller annet materiale knyttet til prosjektet.

I utgangspunktet ansees ikke refleksjoner knyttet til bruk av Supernytt av de fleste for å være et vanskelig tema der deltakelse i prosjektet vil kunne føre til skade for informantene. På den andre siden kan prosjektet av noen oppfattes som en evaluering av læreres yrkesutøvelse. Dette kan ha vært en årsak til at det var få lærere som svarte på henvendelsen om deltakelse i forskningsprosjektet. Kvale og Brinkmann (2014, s.57) påpeker at forskningsintervjuet ikke kan betegnes som en samtale mellom likestilte parter, da intervjueren har vitenskapelig kompetanse, initierer og definerer intervjusituasjonen, og velger hvilke svar som følges opp. For å ivareta informantenes integritet ble det derfor presisert ved oppstart av intervjuene at evaluering av deres yrkesutøvelse ikke var formålet med prosjektet, og deres innsikt og erfaringer sto i sentrum for intervjuene.

Som drøftet tidligere i metodekapittelet har egen forforståelse preget analyseprosessen i prosjektet. Gleiss & Sæther (2021, s.186) peker på at et viktig forskningsetisk prinsipp er å tydelig kommunisere om det er informantenes forståelse av et fenomen eller forskerens egen forståelse som presenteres på et gitt sted i teksten. Derfor er sitater som er hentet fra intervjuer ved informanter markert i kursiv i teksten, og enkeltord eller fraser som er brukt er markert med hermetegn og i kursiv. Dette er gjort for å skille informantenes utsagn fra min forståelse av deres utsagn.

4.9. Oppsummering av metode

Studiens problemstilling er undersøkt ut fra en hermeneutisk vitenskapsforståelse, og studien er utformet med et kvalitativt og fenomenologisk forskningsdesign. Med en slik tilnærming til analyseprosessen er formålet å forstå fenomenet Supernytt i skolen ut fra lærernes egne erfaringer, og tillegge mening til informantenes utsagn gjennom en hermeneutisk veksling mellom del og helhet. Data til studien ble samlet inn gjennom semistrukturerte intervjuer med fire informanter som hadde Supernytt som et gjentakende innslag i sitt klasserom. Intervju ble vurdert som en hensiktsmessig metode for datainnsamling, fordi metoden ga mulighet for innsikt i læreres subjektive erfaringer med bruk av Supernytt i skolen. Forskningsprosessen i sin helhet har vært preget av et abduktivt, dialogisk samspill mellom teori og empiri. Datainnsamlingsprosessen og analyseprosessen er forsøkt gjort rede for på en så grundig måte som mulig, for å styrke prosjektets reliabilitet og validitet. Avslutningsvis har noen refleksjoner og vurderinger knyttet til prosjektet blitt presentert.

Kapittelet i sin helhet beskriver og begrunner metodiske valg og refleksjoner knyttet til forskningsprosessen, som ligger til grunn for presentasjonen og analysen av datamaterialet som følger i neste kapittel.

5. Presentasjon av funn, og analyse opp mot rammeverk for skolen og tidligere forskning

I dette kapittelet presenterer jeg funn fra intervjuene som ansees som relevante for å belyse prosjektets problemstilling. Funnene vil løpende diskuteres opp mot læreplanens overordnede del og nasjonal faglig retningslinje for måltider i skolen, samt tidligere forskning på barn som nyhetspublikum, måltid i skolen og effektene av å spise foran skjerm. Den begrensede mengden data i prosjektet gjør at jeg vurderer det dithen at en slik samtidig presentasjon og diskusjon vil være hensiktsmessig, og er mulig å gjennomføre på en tydelig måte.

Analysen av funnene er organisert etter oppgavens to forskningsspørsmål. I delkapittel 5.1 presenteres utsagn fra intervjuene som vurderes egnede til å belyse hvilken funksjon lærerne opplever at Supernytt kan ha i skolen. I delkapittel 5.2 diskuteres lærernes beskrivelser av bruk av Supernytt i sitt klasserom opp mot nasjonale faglige retningslinje for måltid i skolen, samt tidligere forskning på skolemåltid og effekten av å spise foran skjerm. I tillegg drøftes informantenes eksempler på samtaler knyttet til Supernytt sendinger, og hvilke sendinger som brukes mest aktivt i klasserommet. Avslutningsvis følger en oppsummering av de helhetlige funnene i prosjektet knyttet til studiens to forskningsspørsmål.

5.1. Hvilken funksjon opplever lærere at Supernytt kan ha i skolen?

Delkapittelet presenterer funn fra intervjuene som gir innsikt i informantenes refleksjoner knyttet til hvordan de forankrer det å se på Supernytt i rammer for det som skal foregå i skolen, hvilken funksjon de anser at aktiviteten har og hvilket læringspotensial de knytter til aktiviteten. Funn fra intervjuene diskuteres opp mot tidligere forskning på barn som nyhetspublikum, samtaler med barn om nyheter som oppleves som vanskelige og elementer fra læreplanens overordnede del.

5.1.1. Formålet med nyhetssending for barn

Supernytt er nyheter laget for en målgruppe på 8-12 år. For å belyse hvilken funksjon det har å vise et slikt program i skolen, er det derfor relevant å undersøke formålet med å lage egne nyhetssendinger for denne målgruppen. Informantene fikk derfor spørsmål om hva de tenkte

var formålet med en egen nyhetssending for barn. Tre elementer gikk igjen i lærernes svar: at barna ble oppdatert, orientert mot omverdenen, og at nyhetene ble formidlet på en måte som barna kunne forstå.

Tre av informantene brukte ordet "*oppdatert*" når de fikk spørsmål om hva som var formålet med en nyhetssending for barn, eller hvorfor de valgte å vise Supernytt. Dette indikerer at lærerne opplever det som relevant og viktig å være oppdatert på nyheter. Å være oppdatert kan forstås som å være opplyst og orientert om viktige hendelser og problemer i samfunnet, noe som kan settes som forutsetning for aktiv samfunnsdeltakelse (Lorgen, 2019, s.1). Når informantene knytter formålet med å vise Supernytt til det å holde elevene oppdatert, kan dette knyttes både til det å gi elevene forutsetninger for å være aktive deltakere i samfunnet, og deres rett til tilgang på informasjon som er fastslått i FNs barnekonvensjon (Forente Nasjoner, 1989, artikkel 17).

Videre trakk samtlige av informantene frem orienteringen mot omverdenen som et viktig aspekt ved nyhetssendinger for barn. Synspunktet kan illustreres gjennom følgende sitat fra en av informantene:

I3: Jeg tenker hovedgrunnen er at elevene skal få et innblikk av hva som skjer rundt dem. Både i Norge, men også rundt omkring i verden. At de kan se at det er ting som skjer da, i det store utlandet, som krig og fattigdom og sånn. At de ser at det er fortsatt en ting som fortsatt skjer i vår tid.

Slik kan formålet med å vise elevene nyheter forstås som at de skal være orientert om ting som foregår i verden, men som ikke direkte angår dem. Dermed kan nyheter anses som en kilde til opplevelse av det Lorgen kaller et lokalt, nasjonalt og globalt felleskap (Lorgen, 2019, s.15). Sitatet over illustrerer at læreren anser det som viktig at elevene bevisstgjøres at krig og fattigdom fortsatt utgjør store utfordringer andre steder i verden. Slik kan det å se på nyheter hevdes å spille en rolle for menneskers evne og vilje til å orientere seg mot kollektive problemer, samt engasjere seg i hvordan slike problemer kan løses (Lorgen, 2019, s.15). To av informantene brukte ordene "*skape engasjement*" som et viktig formål for egne nyhetssendinger for barn. En av dem poengterte at "*dersom man skal få samfunnsbevisste, engasjerte elever så er det viktig å vekke nysgjerrigheten deres*". Det knyttet denne læreren til å gi elevene informasjon om mange emner gjennom Supernytts sendinger. Dette kan tolkes

dithen at læreren kobler innsikt i store, viktige saker til en utvikling av samfunnsbevissthet hos elevene. Dermed skisseres en sammenheng mellom barns tilgang på informasjon og deres mulighet til deltakelse i samfunnet som aktive og opplyste medborgere (Forente Nasjoner, 1989, artikkel 17; Kulynych, 2001, s.231; Lorgen, 2019, s. 39).

Det tredje aspektet som ble trukket frem av flere informanter som et formål med egne nyhetssendinger for barn, var måten nyhetene ble forklart og formidlet på. Informantene syntes enige om at et viktig formål var å fortelle barn om hva som foregår i verden på en måte som de har forutsetninger for å forstå. En informant beskrev det slik:

I2: Og det å få nyheter, til og med vanskelige nyheter, servert på en enklere måte enn de ordinære nyhetene synes jeg er viktig.

Læreren vektlegger betydningen av å få nyhetene forklart på det hun omtaler som en "*enklere måte*". En slik formidling med ord og uttrykk som opplevdes forståelig for elevene, gikk igjen i flere av intervjuene som et svar på formålet med egne nyhetssendinger for barn.

En av informantene poengterte at hun synes det var viktig at elevene skulle "*få vite det de trenger å vite*". Dette kan antyde at læreren anser at elever har et informasjonsbehov knyttet til aktuelle saker. Samtidig rommer formuleringen en antydning om at det finnes noen ting barn ikke trenger å vite. Slik argumenterer også Raundalen og Schultz for at det er en illusjon å tro at elever kan skjermes helt fra nyheter og media, men at nyheter ikke skal påføre barna bekymring omkring problemer som ikke enda har nådd dem (Raundalen & Schultz, 2008, s.31; Raundalen & Schultz, 2011, s.55). Når informanten sier at elevene får "*vite det de trenger å vite*", kan det forstås som en oppfatning av at Supernytt gjør et utvalg av saker som er relevant og forståelig for elevene. Senere i intervjuet ga informanten uttrykk for at hun valgte innhold fra NRK fordi hun hadde tiltro til NRK som statskanal med mål om å opplyse folket. Satt i sammenheng kan det tyde på at informanten har tiltro til Supernytts redaksjonelle valg knyttet til hva barn trenger å vite noe om, og hva de kan beskyttes fra. Dette kan kobles til en balanse mellom behovet for beskyttelse og retten til tilgang på informasjon, som er en sentral avveining for nyheter med barn som målgruppe.

Samtidig kom det frem i noen av intervjuene at informantene var kritiske til noen valg som blir gjort av redaksjonen i Supernytt. Tre av de intervjuede lærerne poengterte at spennet i

alder på Supernytts målgruppe (8-12 år) kunne utgjøre en utfordring knyttet til å tilpasse innholdet til målgruppen. To av informantene trakk frem at for noen av de yngste elevene i målgruppen kunne noen elementer i Supernytts sendinger være vanskelig å forstå. To informanter løftet i tillegg frem at målgruppens alder til tider kan være i konflikt med aldersgrenser på ting som tas opp i nyhetssendingene. En informant påpekte at når programmet tar med klipp og temaer som sirkulerer på sosiale medier, så blir det "*et sted man burde være på*", før elevene er gamle nok. Dermed gir flere av studiens informanter uttrykk for at Supernytt har den fordel at nyhetene har gått gjennom en redaksjonell tilpasning for målgruppen. På den andre siden er det ikke alltid at lærerne er enige i de redaksjonelle valgene, og da særlig problemstillinger som knytter seg til det vide spennet i alder for programmets målgruppe.

Samlet sett knytter informantene formålet med egne nyhetssendinger for barn til at elevene blir er oppdatert på viktige hendelser, at de er orientert mot omverdenen og at nyhetene blir tilpasset og formidlet på en slik måte at elevene kan forstå dem. I neste punkt vil disse funksjonene settes i sammenheng med funn som kan knytte Supernytt til læreplanens tverrfaglige tema.

5.1.2. Supernytt og læreplanens tverrfaglige tema

Læreplanverket består av overordnet del, fag- og timefordeling og læreplaner i fag (Kunnskapsdepartementet, 2017). Samlet sett utgjør læreplanverket det som skal styre innholdet i opplæringen, og dermed hva som foregår i skolen. For å belyse hvilken funksjon lærere anser at Supernytt har i skolen, er det derfor interessant å undersøke hvordan lærernes erfaringer med programmet kan forankres til elementer i læreplanen.

Flere av informantene i studien ga uttrykk for at de ikke tenkte på Supernytt som knyttet til et spesielt fag. En av informantene kunne allikevel huske at hun ved flere anledninger hadde gått tilbake og vist klipp på nytt, og da hadde det vært i samfunnsfagstimene. En annen av de intervjuede lærerne knyttet sendingene til samfunnsfaget spesielt, men også til en miks av andre fag. Når flere informanter i studien trekker frem samfunnsfag som den viktigste faglige forankringen, samsvarer dette med at i læreplanen for barneskolen er det kun samfunnsfag som eksplisitt nevner nyheter i kompetansemålene (Kunnskapsdepartementet, 2019). En av

informantene forteller at klassen avslutter uken med en fredagsquiz, der en del av spørsmålene er fra uken sendinger av Supernytt:

I1: Jeg pleier å minne de på at nå må dere være stille og følge godt med, for det her kan dere godt få på fredag i quizen.

Sitatet vitner om at læreren ønsker at elevene skal få med seg hva Supernytts sendinger tar opp, og at læreren ønsker at aktiviteten skal ha et visst læringsutbytte. Samtidig svarer informanten følgende på hvorfor hun velger å vise Supernytt, foran andre programmer:

I1: Ja. Det enkle svaret er vel at det bare har blitt sånn. Det er ikke noe jeg tenkt nøye gjennom at det skal være, annet enn at jeg synes at det er greit at de er oppdatert på hva som skjer. Og jeg synes Supernytt er en god måte å gjøre det på.

Når informanten sier at "det bare har blitt sånn", kan det tolkes dithen at hun ikke aktivt knytter Supernytts funksjon i skolen til læreplanen. Likevel viser sitatet at informanten forsvarer Supernytt som en fin ting å bruke i skolen, og begrunner dette med at det gjør elevene oppdatert på hva som skjer i verden. Flere av informantene gir dermed uttrykk for at de ikke tenker på visning av Supernytt som knyttet til et bestemt fag, eller som knyttet til flere fag der nyheter ikke inngår som en del av kompetansemålene i læreplanen. Derfor er det interessant å undersøke hvorvidt informantene knytter Supernytts funksjon til læreplanens overordnede del.

To av de intervjuede lærerne nevnte eksplisitt overordnet del og de tverrfaglige temaene som skal inngå i alle fag, som svar på om de knyttet Supernytts funksjon til læreplanen. En av informantene svarte slik:

I3: Er vi i folkehelse og livsmestring kanskje? Men også litt demokrati og medborgerskap. Og bærekraftig utvikling egentlig. Vi er jo egentlig innom alle, men hverfall godt innenfor overordnet del.

Slik mener læreren at Supernytt kan sies å ta opp emner som kan plasseres under alle de tverrfaglige temaene i læreplanen. Formålet med de tverrfaglige temaene er å gi elevene kunnskap, samarbeidsevner og engasjement til å undersøke løsninger på aktuelle

samfunnsutfordringer som krever engasjement og innsats fra både enkeltmennesket og samfunnet (Kunnskapsdepartementet, 2017). Som tidligere drøftet, knytter samtlige av de intervjuede lærerne Supernytts funksjon til at det gir elevene en orientering mot omverdenen, engasjerer, og holder dem "oppdatert" på hva som skjer i samfunnet. Slik kan det argumenteres for at sendingene gir elevene kunnskap om slike samfunnsutfordringer som nevnes i formålet med de tverrfaglige temaene.

Supernytts dekning av Stortingsvalget i Norge og valget i USA trekkes av tre av informantene frem som eksempler på hvordan Supernytts sendinger kan knyttes til det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap. En av informantene ga et eksempel knyttet til en samtale de hadde i klasserommet i etterkant av å ha sett en episode av Supernytt som omtalte presidentvalgkampen i USA:

I2: I hvert fall når det var Trump og han andre, så var det, så kunne de komme med sånn der utbrudd, liksom at den og den er best, og den og den er en idiot liksom. [...]. Og da er det viktig å ta opp at man kan ha ulike meninger og ulike oppfatninger. Det er kjempeviktig det. Og at man snakker om sak og ikke tar hverandre, at man kan diskutere. Begreper som diskusjon, debatt og meninger og fakta. Det er jo viktig at de ser.

Eksempelen illustrerer hvordan en episode av Supernytt kan fungere som et autentisk eksempel som utgangspunkt for samtaler om debattklima og viktige begreper knyttet til demokratiforståelse. Det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap har blant annet som mål å gi elevene kunnskap om demokratiets spilleregler, ofte omtalt som opplæring om demokrati (Kunnskapsdepartementet, 2017; Breivega, Ranges & Werler, 2019, s. 22). En av informantene trekker frem Supernytts valgsendinger som et eksempel som kan knyttes til dette, gjennom at de for eksempel forklarer hvordan opptellingen av stemmer i USA fungerer, eller gir elevene kjennskap til politiske debatter gjennom å arrangere en partilederdebatt som er språklig-, og innholdsmessig tilpasset målgruppen. (For innslagene informanten refererer til, se NRK Supernytt, 2020a; NRK Supernytt, 2020b; NRK Supernytt, 2020c; NRK Supernytt, 2021).

En annen av informantene knytter Supernytt til demokrati og medborgerskap på en annen måte. På spørsmål om hvordan hun vil knytte Supernytts funksjon i klasserommet opp mot læreplanen, peker hun på at det er "viktig å ha tilgang på nyheter og informasjon" for et

demokrati. Et slikt perspektiv kan knyttes til den delen av demokrati og medborgerskap som har som mål å gjøre elevene i stand til å delta i demokratiske prosesser (Kunnskapsdepartementet, 2017). En slik tilnærmingen omtaler Breivega, Ranges og Werler (2019, s. 22) som opplæring for demokrati, da tilgang på nyheter anses som nødvendig for et aktivt medborgerskap. Når læreren bruker tilgang på informasjon som begrunnelse for å vise Supernytt, kan dette konkret knyttes til en deliberativ demokratiforståelse, der tilgang på ulike typer informasjon forstås som en forutsetning for at medlemmer av samfunnet skal kunne involvere seg i debatt, og dermed i demokratiet (Kvalheim & Sjøvaag, 2016, s.4). Innenfor en slik forståelse av demokrati, kan det argumenteres for at tilgang på informasjon som elevene har forutsetning for å forstå, vil være avgjørende for at de kan involvere seg i samfunnet og være aktive medborgere. Å stimulere elevene til aktivt medborgerskap er et av målene med arbeidet med demokrati og medborgerskap i skolen (Kunnskapsdepartementet, 2017).

En av informantene beskriver hvordan Supernytts sendinger har inngått i en sammenlikning av ulike kilder:

I3: Nå i senere tid så har jeg begynt å vise litt Elevkanalen og egentlig fått elevene med på å være litt kildekritiske til hva de ser på begge sider. Fordi noen ganger så har de samme type nyhetssakene,, hvis det er en spesiell ting som har skjedd i verden. Og se hvordan vinklingen har vært, da. Og noen har hvertfall gitt uttrykk for at de synes det kanskje er litt bedre forklart på elevkanalen kontra Supernytt, som kan til tider bli litt barnslig.

Informanten forteller at de i hennes klasserom ofte ser både nyhetssendingen fra Supernytt og Elevkanalen, og beskriver hvordan denne praksisen gir muligheter for sammenlikning av hvordan ulike nyheter presenteres. En slik sammenlikning av ulike kilder og informasjonen kan være med på å utvikle "news literacy" hos elevene og kan dermed kobles til kritisk tenkning som mål for undervisning (Kunnskapsdepartementet, 2017; Farmer, 2019, s. 4; News Literacy Project, u.å.). Den samme informanten påpekte at hun ved noen anledninger opplevde behovet for andre kilder enn Supernytt. I forbindelse med nyheter om Covid-19 pandemien, opplevde hun at elevene dro fordel av mer konkrete og detaljerte nyheter som ikke var laget spesielt for barn. En slik vurdering av at det vil være hensiktsmessig med mer informasjon for å få belyst et tema, kan modellere for elevene hvordan man kritisk kan evaluere informasjon fra media som er nødvendig for å ta stilling til hva man skal gjøre med den mottatte informasjonen. Dette er blant kjerneelementene i å være "news literate" (Farmer,

2019, s.2-4). Å gi elevene erfaring med aktivt å søke etter ny kunnskap gjennom andre nyhetskilder, kan styrke deres evne til å orientere seg mot samfunnsaktuelle utfordringer. Kunnskap og evne til å orientere seg utover mot aktuelle samfunnsutfordringer er blant målene for arbeidet med de tverrfaglige temaene i læreplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Videre knyttet en av informantene Supernytts funksjon i klasserommet til det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring:

I4: Det å være opptatt av ting rundt deg, og kunne ta kloke valg i forhold til de nyhetene du til enhver tid får, tror jeg kanskje jeg tenker.

Utsagnet kan forstås som at informanten anser at Supernytt kan gjøre elevene orientert mot sin omverden, samtidig som de bruker denne orienteringen til å ta kloke valg for seg selv. Livsmestring dreier seg om å kunne forstå og påvirke faktorer som har betydning for mestring av eget liv (Kunnskapsdepartementet, 2017). Slik kan lærerens utsagn forstås som at hun vektlegger det å se seg selv som en del av samfunnet, som en viktig forutsetning for å ta ansvarlige livsvalg. Dette er et av målene for arbeidet med det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring (Kunnskapsdepartementet, 2017).

En annen informant løftet frem når Kim Frieles² bortgang ble omtalt på Supernytt, og hvordan sendingen ble utgangspunkt for en samtale i klasserommet om seksualitet og legning. Informanten påpekte at dette kunne kobles til folkehelse og livsmestring, der seksualitet og kjønn er et av de aktuelle områdene som nevnes at det skal arbeides med (Kunnskapsdepartementet, 2017). En annen informant nevner både seksuelle overgrep og Pride-markering som temaer som Supernytt tar opp som kan knyttes til læreplanen gjennom folkehelse og livsmestring. En tredje informant knytter Supernytt til det tverrfaglige tema gjennom et eksempel der en sak om en kreftsyk gutt på Supernytt innledet en klasseromssamtale om temaet, der elevene fikk dele sine tanker og følelser. Å utvikle evne til å håndtere tanker, følelser og reaksjoner er også et område som nevnes under folkehelse og livsmestring i læreplanen overordnede del (Kunnskapsdepartementet, 2017).

---

² Kim Friele var en norsk organisator og aktivist for homofile og lesbiskes rettigheter i Norge (Jessen, 2021).

Det siste tverrfaglige temaet i læreplanen er bærekraftig utvikling. Bortsett fra informanten som mente at Supernytt kunne kobles til alle læreplanens tverrfaglige tema, var det ingen av informantene som eksplisitt uttrykte at de opplevde Supernytts funksjon som spesielt knyttet til bærekraftig utvikling. Likevel kan det argumenteres for at programmets funksjon med en orientering mot omverdenen, som vektlegges av samtlige informanter, kan knyttes til elementer som inngår i dette tverrfaglige temaet. I begrunnelsen for hvorfor bærekraftig utvikling er innført som tverrfaglig tema i skolen, vektlegges det at forståelse av dilemmaer knyttet til bærekraftig utvikling beror på innsikt i levesett og ressursbruk andre steder i verden (Kunnskapsdepartementet, 2017). En informant ønsker at elevene skal få innsikt i at *"ting som skjer i det store utlandet"* og at *"krig og ja, fattigdom og sånn"* er ting som fortsatt skjer i vår tid. Et slikt mål om at elevene skal få et innblikk i ulikhetene som preger verden, kan hevdes å være sentralt for en forståelse av bærekraftig utvikling.

5.1.3. Oppsummering – Supernytts funksjon i skolen

Delkapittel 5.1 har hatt som mål å belyse hvilken funksjon lærere opplever at Supernytt kan ha i skolen. Analysen har vist at lærerne anser formålet med å vise Supernytt til å være at elevene blir oppdatert på viktige hendelser, er orientert mot omverdenen, og at elevene får se nyheter som er tilpasset dem som målgruppe. Flere av informantene i studien ga uttrykk for at de ikke tenkte på Supernytt som knyttet til et spesielt fag. Funksjonen som lærere opplever at Supernytt kan ha i skolen knyttes derfor til læreplanens overordnede del. Særlig tett knyttet informantene programmets funksjon opp mot læreplanens tverrfaglige temaer. Oppsummert viser studiens funn knyttet til første forskningsspørsmål at informantene anser Supernytts funksjon i skolen til å være knyttet til mer overordnede mål for elevenes personlige utvikling, i den forstand at aktiviteten kan hevdes å utvikle evner som ruster elevene til deltakelse i samfunnet.

Datamaterialet er så langt analysert med hensikt om å få innsikt i hvilken funksjon lærerne anser Supernytt å ha, og hvilket potensiale de knytter til aktiviteten. For å videre få belyst studiens problemstilling, hvordan lærere erfarer bruk av Supernytt i skolen, vil neste delkapittel analysere informantutsagn med mål om å få frem lærernes beskrivelse av hvordan de bruker Supernytt i klasserommet.

5.2. Hvordan beskriver lærere sin bruk av Supernytt i klasserommet?

Delkapittelet presenterer funn fra intervjuene som belyser hvordan lærere beskriver at de bruker Supernytt i klasserommet. Forskningsspørsmålets hensikt er å undersøke hvordan Supernytt faktisk brukes av de intervjuede lærerne. Funnene som presenteres i dette delkapittelet er lærernes beskrivelser av når og hvor ofte sendingene vises, hvilke rammer og rutiner som knytter seg til avspilling, hvorvidt det forekommer klasseromssamtaler om temaer som sendingene tar opp, og hva som kjennetegner sendingene som brukes mest aktivt i klasserommet.

5.2.1. Supernytt under skolemåltidet

Alle de intervjuede lærerne forteller at de ser på Supernytt under skolemåltidet. Som beskrevet i kapittel 2.3.1 finnes det nasjonale retningslinjer for måltid i skolen, men den enkelte skole og lærer står i mange tilfeller fritt til å organisere måltidet slik de finner passende (Helsedirektoratet, 2015; Helse- og omsorgsdepartementet, 2019). I disse retningslinjene poengteres det blant annet at elevene bør ha minst 20 minutter til å spise, og at lærere bør ha en bevisst holdning til bruk av TV eller annen underholdning under måltidet (Helsedirektoratet, 2015).

Av de intervjuede lærerne i studien, sier tre at klassen deres ser på Supernytt hver dag i matpausen, mens en annen lærer sier at hun leser høyt for elevene i spisingen to dager i uken og ser på programmet de tre andre. Sistnevnte lærer sier også at de som regel ser to episoder av Supernytt de dagene de ser på skjerm. To av de andre informantene forteller at de ofte ser Elevkanalens nyhetssending i tillegg til Supernytt. Alle informantene oppgir at de har spisepause i omtrent 20 minutter. Når Supernytts sendinger varer i 8-9 minutter, betyr det at samlet sett så ser klassene til informantene Supernytt eller andre nyheter i store deler av matpausen minst tre dager i uken. Når det samtidig anbefales i nasjonal faglig retningslinje at lærerne bør ha en bevisst holdning til skjermbruk under skolemåltidet, er det derfor interessant å se på begrunnelser for at de velger å se på Supernytt under måltidet. I intervjuene ble særlig to årsaker tydelige: måltidene ble stille og rolige, og sendingene gjorde at elevene fikk med seg hva som skjedde rundt i verden. Dette samsvarer med funnene til Randby et al. (2021) om lærerens ønske om ro, og at forankring i pedagogiske formål brukes som begrunnelse for skjermbruk under måltidet i skolen. Informantenes begrunnelser kan også

knyttet til Fossgard et al. (2018) som fant at lærerne var mest opptatt av at å ha et stille/rolig måltid og anså det som nødvendig at læreren hadde en viss form for kontroll.

Fra Helse- og omsorgsdepartementets side løftes det frem at det å se på programmer med pedagogisk innhold kan være en del av spisepausen, men at skolene bør sørge for at det er variasjon i praksisen gjennom året slik at muligheter for samtale også blir gitt (Helse- og omsorgsdepartementet, 2019). Samlet sett er det altså spesielt tre faktorer knyttet til aktiviteter under skolemåltidet som løftes frem fra helsemyndighetenes side: aktiviteten bør gi elevene ro til å spise, aktiviteten bør gi elevene nødvendig avkobling fra ordinær undervisning, og aktiviteten bør gi elevene mulighet til sosialt samvær og samtale. I de tre følgende punktene vil derfor informantenes utsagn diskuteres opp disse tre faktorene.

5.2.2. Matro som begrunnelse for skjermbruk

To av de intervjuede lærerne bruker ordet "matro" når de svarer på hvorfor de velger å vise Supernytt under måltidet. En informant beskrev det slik:

I2: Der er det aldri så rolig.. neida de kan begynne å prate også det er ikke det, men av en eller annen merkelig grunn så har skjerm en veldig beroligende effekt på noen som ellers er veldig urolige. [...]. De får roet seg ned, og det blir matro i klasserommet slik at elevene får spist maten sin. Men jeg tror kanskje mange har det hjemmefra at de roer seg ned foran en skjerm. Mange unger gjør det i dag, med en iPad eller noe sånt. Så, den skjermtiden i klassen er ikke mye skjermtid sånn sett, det er de ti minuttene til Supernytt.

Informanten legger her vekt på at Supernytt gjør at elevene roer seg ned, noe som kan være en viktig faktor for at elevene får tilstrekkelig tid til å spise maten sin. Tilstrekkelig ro og tid til å spise er en tydelig anbefaling i de nasjonale retningslinjene for måltid i skolen (Helsedirektoratet, 2015). I sitatet forklarer læreren også hvordan hun tror at elevene roer seg foran skjermen i klasserommet fordi de er vant med hjemmefra. Tidligere forskning har vist at en slik matro foran skjerm kan handle om at skjermen fungerer som en distraksjon (Marsh, Ni Mhurchu, & Maddison, 2013, s.269). En konsekvens av slik distraksjon fra selve spisingen kan øke energiinntaket, grunnet avledning fra seerens vanlige kontroll over matinntaket, eller distraksjon fra egne fysiologiske signaler om metthet (Marsh, Ni Mhurchu, & Maddison, 2013, s.269). Dermed kan ro under måltidet på den enes iden knyttes til gode

måltidsopplevelser og trivsel, men på den andre siden kan det problematiseres fra et helse- og ernæringsperspektiv.

Et annet poeng som løftes frem av to av informantene, er at det å se på skjerm under måltidet frikjøper læreren til å ha oversikten i klasserommet og til å hjelpe elevene, i større grad enn for eksempel høytlesning gjør. En av informantene svarer slik om skjermbruk under måltidet:

I4: Jeg tenker at det er veldig greit for meg å kunne ordne opp i andre ting samtidig. Hvis jeg skal stå å lese, som sikkert er kjempekoselig, da er ikke jeg tilgjengelig for noe som helst annet liksom. Når de ser på skjerm kan jeg passe på at de får spist og sånn, for det er jo noen som glemmer det. Men det glemmer de om du leser også, det er det ikke noen forskjell.

Dermed mener læreren at det å se på skjerm gjør henne mer tilgjengelig for elevene, og at hun har oversikt over om elevene spiser. Hun argumenterer samtidig for at det at elevene glemmer å spise ikke utelukkende kan knyttes til skjermen, da hun opplever at de også glemmer det dersom man har høytlesning under måltidet. Dette viser hvordan det å se på Supernytt, istedenfor å lese bok under måltidet, frikjøper læreren til å ordne opp i andre ting som krever oppmerksomhet. Et eksempel som gis av en av de andre intervjuede lærerne er at det å vise Supernytt på skjermen gjør at elevene sitter rolig, slik at hun kan forlate klasserommet i noen minutter og finne knekkebrød til elever som har glemt maten sin. Disse to eksemplene viser at noen ganger kan praktiske og pragmatiske hensyn ligge til grunn for at Supernytt velges som aktivitet under måltidet.

5.2.3. Utgangspunkt for læring eller avkobling fra ordinær undervisning?

Studiens informanter beskriver ulike praksis knyttet til hvordan spisetiden er regulert på deres skole. En av informantene forteller at på deres skole er spisepausen hentet fra timetallet til flere fag:

I2: Sånn at lærerne skal slippe å ta.. sånn hvilken time skal vi legge i den timen vi skal spise, det er veldig kjedelig måtte amputere en time fordi at de skal spise. Så nå får vi fulle skoletimer. Altså vi tar jo ikke av pausetiden heller for de har en halvtimes pause ute etterpå også.

Dermed er tiden som er satt av til måltidet på denne skolen regnet som undervisningstid, der man kan anta at innholdet forventes å ha en pedagogisk forankring. I en annen av informantenes tilfelle er 5 minutter av spisingen hver dag betegnet som undervisning, mens 15 minutter er pause. Begge de to siste informantene oppgir at også ved deres skole er deler av måltidet undervisningstid, og resten pause. Helse- og omsorgsdepartementet har presisert at det er ønskelig at matpausen er en pause fra ordinær undervisning, med mulighet for sosialt samvær som ikke er styrt, og der elevene kan få nødvendig avkobling og oppladning til nye undervisningsøkter (Helse- og omsorgsdepartementet, 2019). Dette betyr at det kan være problematisk å legge pedagogisk innhold og undervisning til spisepausen. Det at lærere velger å sette på lærerike programmer under spisingen har også blitt beskrevet som mer instrumentelt enn pedagogisk motivert. (Fossgard et al., 2018). En av informantene reflekterte over hvorvidt skolelunsjen bør være en pause for elevene:

I4: Vi har diskutert det på trinnet, at vi syns at elevkanalen er litt mer seriøst i forhold til selve nyhetsbiten, hvis det skal telle. Samtidig så er faktisk den tiden de spiser mat, det er ikke undervisningstid, men en del av deres pause. Så da må man jo vekte det litt da. I gamle dager, så spiste brukte man jo av den siste undervisningsøkten før storefri, da spiste man i skoletiden, da var det undervisning. Mens nå er jo spisingen pausetid.

Her kommer det frem at læreren har diskutert med kollegaer hvorvidt elevkanalen er mer seriøs og derfor bedre i skolen, men problematiserer dette opp mot at måltidet faktisk skal være en del av elevenes pause. En annen av informantene sier dette:

I1: Vi setter det jo opp i lunsjen og sier at det er undervisning, og det er det jo. Men det er jo også en slags pause fra å gjøre noe, for elevene også, og bare få koble ut ikke sant. Og da kan det jo hende at det kommer inn på ting som er kanskje litt tyngre enn man hadde tenkt når man spiste.

Læreren anser altså at aktiviteten gir elevene mulighet til å "koble ut", og til å få en pause. Samtidig forteller den siste setningen i utdraget at læreren anerkjenner at det er noen av innslagene på Supernytt som ikke lar elevene koble ut i like stor grad, fordi de tar opp tunge eller vanskelige ting. Slik resonnerer en annen av informantene om samme problematikk:

I2: Så kanskje dette med flyktninger og krig og konflikter og sånt, det er mye skremmende i denne verden som ikke alle barn trenger å få servert til maten sånn veldig tidlig hvert fall.

Lærerens utsagn kan forstås dithen at det er noen temaer og problemstillinger som løftes på Supernytt som ikke passer sammen med en måltidsituasjon, og som kanskje kan forstyrre en ro og et behov for avkobling. En tredje informant ytrer et liknende synspunkt:

I4: Vi har også snakket om at.. hvertfall jeg har sagt at det kan bli litt mye for dem. Nå har vi hatt to år med pandemi også går det rett inn i sånne krigsgreier, at det er lov til å være informert, men det er også lov til å gå ut i friminuttet etterpå, og ikke tenke på det. Man kan ikke tenke på det hele tiden, for da blir man helt koko. De er 10-11 år gamle, ikke sant. Det syns jeg ikke de skal gjøre.

Gjennom forskning på barn og nyheter vet vi at barn kan oppleve engstelse og uro i forbindelse med visse nyheter (Fossen, 2013, s.124; Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress, 2015). Læreren uttrykker en holdning om at det finnes temaer elevene skal slippe å bekymre seg for. Når Supernytt til tider inneholder innslag som kan virke opprørende på elevene, kan det stilles spørsmål rundt hvorvidt dette er noe som bør tas hensyn til for å sikre alle elever skolemåltider som er preget av ro og trivsel, i henhold til nasjonal faglig retningslinje for måltider i skolen.

På den andre siden løfter flere av lærerne frem at de opplever det som om elevene liker å se på Supernytts sendinger, og engasjerer seg i aktiviteten:

I2: De viser jo stort engasjement, altså er aktive. Det virker som de liker det veldig godt.

II: Altså de er jo veldig opptatt av de faste innslagene, de roper ut selv om de nå er 6.klasse, så roper de ut pandamandag og svarene i fleip eller fakta, og er engasjerte.

I likhet med informanten over, gir en annen av informantene også uttrykk for at hennes elever syntes å like "de der kjendisgreiene" godt, der hun refererer til et gjentakende innslag på Supernytt der de intervjuer ulike kjendiser. Omtalelsen av Pandamandag og Fleip-eller-fakta refererer også til faste innslag som ikke nødvendigvis er koblet til nyhetsbildet. Et slik engasjement og uttrykk fra elevene kan tolkes dithen at lærerne opplever at elevene liker programmet, spesielt de faste innslagene. En av informantene trekker også frem sportsnyheter

og fotball som noe Supernytt ofte har med, som fenger hennes elever. Basert på dette kan det argumenteres for at deler programmet oppleves som et lystbetont avbrekk fra ordinær undervisning. På den andre siden hevder en av informantene at hennes elever, som går på 6.trinn, har begynt å gi uttrykk for at programmet er barnslig. I tillegg sier læreren at hun ikke tror elevene ville satt på programmet på eget initiativ. Derimot beskriver en annen informant at Supernytt etterspørres i hennes klasserom dersom hun ikke setter det på.. Hvorvidt aktiviteten å se Supernytt under måltidet er initiert og gjennomført etter lærerens ønske, ikke nødvendigvis fordi elevene vil, kan derfor hevdes å variere blant informantene. Randby et al. (2021) finner at elevene foretrekker å se på skjerm i spisetiden, men dette er utfordret av Fossgard et al. (2018) som fant at elevene ønsket seg et sosialt måltid. Det er viktig å presisere at datamaterialet for denne studien bare gir grunnlag for å si noe om lærernes oppfatning av hva elevene opplever som et godt skolemåltid som er en pause fra ordinær undervisning. En tidligere studie (Fossgard et al, 2018) har i midlertidig avdekket at elever og lærere har ulike oppfatninger av hvordan skolemåltidet bør være, og det er derfor problematisk å bruke de intervjuede lærernes utsagn for å prøve å si noe om elevperspektivet i denne studien.

5.2.4. Supernytt og måltidets sosiale funksjon

I alle de intervjuede lærernes tilfelle møter barn nyheter gjennom Supernytt i en sosial kontekst, da sendingene vises i fellesskap under elevenes skolemåltid. Derfor er de sosiale rammene rundt barnas møte med nyheter interessant.

Flere av informantene i studien sier eksplisitt at elevene skal være stille når de ser på. Dette samsvarer med funn fra flere studier som tilsier at lærere er opptatt av å ha et stille/rolig klasserom under måltidet, og at lærere derfor velger å rette klassens oppmerksomhet mot et TV-program (Fossgard et al. 2018; Randby et al., 2021). Samtidig vektlegges det fra helsemyndighetenes side at måltidene skal være trivelige, og at deres sosiale funksjon skal ivaretas (Forskrift om miljørettet helsevern i skoler mv., 1995, § 11; Helsedirektoratet, 2015). Ifølge nasjonal faglig retningslinje for måltid i skolen, ivaretas dette hensynet ved at det er avsatt tilstrekkelig tid til at trivsel oppnås, og ved at det er fysisk tilrettelagt for spising (Helsedirektoratet, 2015). Når tre av informantene oppgir at de spiser i 20 minutter, er dette i tråd med anbefalingene i nasjonal faglig retningslinje (Helsedirektoratet, 2015). Når det kommer til fysisk tilrettelegging for spising, oppgir alle informantene at elevene spiser i

klasserommet ved pultene sine. Når oppmerksomheten rettes mot en skjerm med Supernytt, kan det stilles spørsmål ved hvorvidt dette kan beskrives som å tilrettelegge det fysiske miljøet på en måte som fremmer trivsel og det sosiale samværet (Helsedirektoratet, 2015).

I tillegg har helsemyndighetene presisert at måltidets sosiale funksjon bør dekke et behov for gode samtaler (Helse- og omsorgsdepartementet, 2019). I dette henseende er det derfor interessant å belyse hvorvidt hvordan lærerne beskriver bruk av Supernytt kan knyttes til en slik sosial funksjon. Om situasjoner der læreren opplever at Supernytts sendinger tar opp temaer som de vil snakke om videre i klasserommet, forteller en av informantene at hun enten stopper sendingen for å kommentere det som tas opp, eller sier at de kan snakke mer om temaet etter sendingen. En annen informant beskriver samtaler i etterkant av sendingen slik:

I3: Tar gjerne opp litt samtaler rundt det vi har sett de siste minuttene av spisingen.. Hvis det er noe elevene lurer på, eller synes er vanskelig. Ja, snakke litt rundt det når det er store temaer, da.

Felles for scenarioene som lærerne skisserer, er at samtaler om tema som Supernytt har tatt foregår i klasserommet. Det kan derfor argumenteres for at lærerne ser på dette som en viktig arena for sosial utvikling hos elevene, der de lærer å uttrykke følelser og egne meninger knyttet til ting de har sett. Slik kan Supernytt være utgangspunktet for gode samtaler i klasserommet, som kan ansees som ivaretagelse av måltidets sosiale funksjon, i henhold til forskrift om miljørettet helsevern i skoler (Forskrift om miljørettet helsevern i skoler mv., 1995, § 11). På den andre siden er samtalerne som informantene beskriver i stor grad lærerstyrt. Dette illustreres blant annet ved følgende utdrag fra et av intervjuene:

I4: (..) De får ikke lov.. jeg trenger ikke ekstra-kommentatorer. Da stopper jeg, også snakker vi heller om det. Jeg synes ikke de trenger å kommentere.. for da hører vi jo ikke det de faktisk sier.

Utdraget viser at læreren opplever det som viktig at elevene har mulighet til å få med seg hva som formidles fra Supernytt, og at det derfor ikke er ønskelig med spontane reaksjoner fra elevene. At elevene oppfatter hva som blir sagt, vil på den ene siden være avgjørende for at de skal få noe ut av å se på Supernytt. På den andre siden innebærer dette at læreren også kontrollerer aktivitetene under skolelunsjen, i likhet med resten av skoledagen. Sitatet over

kan antyde at det er læreren som setter rammene for hvordan det skal være i klasserommet under måltidet når Supernytt vises. Dette samsvarer med funnene fra studien til Fossgard et al. (2018), som kom frem til at læreren anså skolemåltidet som noe de måtte lede og ha kontroll over.

En av informantene fortalte om at hun hadde gode erfaringer med friere, sosiale måltider, men at det ikke fungerte i alle klasserom:

I4: Jeg har hatt veldig gode erfaringer med å ha hvertfall en dag i uken hvor de bare får lov til å sitte å prate. Men da må du vite at du har en klasse hvor det er hyggelig. For det er klart, har du på Supernytt så har du litt sånn kontroll på dem.

Det læreren her beskriver, samsvarer med det Fossgard et al. (2018) fant at elevene ønsket seg ut av skolemåltidet: at måltidet skulle være "deres sted", et sosialt avbrekk fra resten av skoledagens læringsaktiviteter. I sitatet over løfter læreren frem sosiale måltider der elevene får prate sammen, som noe hun har gode erfaringer med. Samtidig understreker hun at ikke det fungerer i alle klasserom, og at for at det skal fungere må du ha "en klasse hvor det er hyggelig". Dette samsvarer med funn fra en studie som undersøkte implementering av nasjonal faglig retningslinje for måltider i skolen, der klasseromsklima ble trukket frem som en hindring for å ha sosiale skolemåltider (Randby et al. 2021, s. 127-128). Retningslinjene slår fast at gode rammer for måltidet gir grunnlag for gode måltidsopplevelser, og når informanten sier at "har du på Supernytt så har du litt sånn kontroll på dem", kan dette gi uttrykk for en måte å skape slike gode rammer på. Et liknende behov hos læreren for å ta kontroll over og styre måltidsituasjonen fant også Fossgard et al. (2018). Slik sett kan det at måltidet er under ledelse eller kontroll av læreren, i noen tilfeller være en forutsetning for at elevene får ro til å spise, og at måltidet skal oppleves som trivelig.

5.2.5. Samtaler knyttet til Supernytts sendinger

Som belyst over, poengterte alle de intervjuede lærerne at det var noen sendinger av Supernytt der lærerne opplevde et behov for å ha samtaler med elevene om temaene som var tatt opp på nyhetene. Tidlig i intervjuene ble lærerne bedt om å fortelle fritt om hvordan de viste Supernytt i sitt klasserom. Tre av informantene brakte selv på bane at de noen ganger hadde

samtaler knytte til sendingene. To av informantene forklarte at de gjerne stoppet sendingene underveis for å ha samtaler om temaene som ble tatt opp. En av lærerne sa det slik:

I2: [...]. Så man må jo være våken på hva de tar opp og følge med på elevenes reaksjoner og se litt ja. Så det er jo viktig at man snakker mer om ... det som jeg hvert fall antar at er viktig at vi snakker mer om.

Læreren anser det som viktig at man følger opp Supernytts sendinger med samtaler, og beskriver at hun gjør en vurdering av hvilke temaer der slike oppfølgende samtaler er nødvendige. En liknende vurdering beskrives også av en annen av informantene:

I4: I de klassene man kjenner godt så vet man jo hvem som ikke får med seg, og du kan jo være litt sånn observant. Hvis du får inn en nyhet som du vet at noen er veldig opptatt av, eller har foreldre som kan være involvert i det, så kan du se litt på dem å se om de har noen reaksjoner etterpå. Høre, hvordan gikk det, synes du det var greit liksom.

Denne læreren beskriver at hun vurderer hvilke nyheter som krever videre samtale med elevene ved å følge med på elevenes reaksjoner. Informanten understreker i tillegg at hun gjør en slik vurdering basert på sin relasjon til elevene. En slik kjennskap til elevene gjør det mulig for læreren å anta hvilke nyheter som kan oppleves som vanskelige for noen elever, og dermed vil kreve en ekstra "ryddehjelp" fra læreren i møte med disse nyhetene. Grad av relasjon til elevene løftes også frem av andre informanter. En av informantene trekker frem da 22.juli var tema på Supernytt, da hun var inne i en klasse hun ikke kjente spesielt godt.

I2: [...]. Så sto jeg der som vikarlærer og kjente liksom okei, nå må jeg, skal jeg fortelle dere om denne viktige saken [...]. Det er liksom den jeg husker sånn helt tydelig som en gang jeg ble sånn, å, nå må jeg ta en sånn prat, og selv om jeg kjente elevene så følte jeg ikke at det var min rolle å gjøre det, men det var jo jeg som var der. Så noen måtte på en måte, jeg synes ikke jeg bare kunne sende de ut og ikke si noe om det.

Læreren beskriver her en opplevelse av at hun ikke opplevde det som "hennes rolle" å ta en slik samtale om et vanskelig tema, men at hun likevel valgte å gjøre det fordi hun opplevde det som noe som burde sies noe mer om. En annen informant løfter også frem at en vikar, eller en annen lærer som ikke kjenner klassen like godt, ikke har samme forutsetninger for å

vurdere hvilke nyhetssaker som kan oppleves som vanskelige. Hun understreket hvor viktig relasjon til elevgruppen var for gode samtaler:

I3: Jeg tror du må kjenne klassen din rimelig godt før du tar opp alle temaer, og det kan være alt fra kreft til identitet, til seksualitet og puberteten, som er vanskelige tema for barn. Jeg tror nok jeg er trygg i den rollen fordi jeg har hatt den gjengen her fra de var tredjeklassinger og nå går i sjette og har vært med på utviklingen fra barn til nesten snart nå tenåringer. De er nok trygge på meg og jeg er trygge på dem og hva jeg kan si og hva vi kan dele.

Slik kobler læreren sin kjennskap til elevene over lengre tid, til det å skape et samtaleklima som oppleves som trygt både for lærere og elevene. Basert på sin relasjon til elevene kan læreren forstå hva som må inngå i en forklaring som trygger elevene, og legge til rette for et trygt samtaleklima som hjelper elevene med å håndtere nyheter som fremprovoserer vanskelige tanker og følelser hos dem (Raundalen & Schultz, 2011, s.103; Fossen, 2013, s. 126; Schultz, Raundalen & Idsøe, 2021, s.309-313).

En av informantene sa at de tok en samtale knyttet til Supernytt hvis sendingen tok opp noe "kontroversielt eller noe spesielt". En annen lærer beskrev situasjonene der samtaler opplevdes som nødvendig slik:

I3: Hvis det er noe elevene lurer på, eller synes er vanskelig, ja snakke litt rundt det når det er store temaer da.

Intervjuer: Hvor ofte vil du si det er nødvendig å ta den samtalen?

I3: Ikke så ofte. Oftere at vi bare ser programmet, enn at vi stopper opp og snakker om det vi ser. Vi snakker jo ofte litt generelt om episoden om de har sett det de siste minuttene [...].

Men hvis det er noe større temaer, som da vi hadde om en kreftsyk gutt så snakket vi jo mer.

Utdraget viser at læreren ofte har små samtaler om episoden under de siste minuttene av sendingene, men at det ikke er så ofte at hun opplever et behov for å ha lengre samtaler om større temaer. Informanten utdyper episoden der hun opplevde behovet for å ha en lengre samtale knyttet til tema:

I3: Spesielt den kreft-saken med de barna, da så jeg at det kom på forhånd. Og visste da at jeg har en elev med kreftsyk mor og en gutt i klassen som akkurat hadde fått vite at

bestefaren hadde fått kreft. Så jeg skjønnte at dette kunne bli litt heftig å se. I tillegg så visste de om min kreftsyke mor som døde nå nylig, som gjør at hele klassen er litt preget av hele ordet kreft kanskje ... vi spiser jo 20 minutter, og Supernytt varer i sånn 8-9 minutter, så da brukte vi nesten ti minutter på å snakke om hva kreft betyr. At det ikke alltid betyr døden. Alle fikk lov til å rekke opp en hånd hvis de kjente noen med kreft, og det var nesten alle. Det var fint at de kunne se at alle hadde noen i nærheten av seg som hadde hatt kreft. Som hadde gått dårlig eller har gått bra, og at de fikk dele sine tanker om kreft.

I dette tilfellet hadde læreren sett på stikkordene under Supernytts sending som forteller hva de ulike klippene handler om. Dermed var læreren bevisst på at sendingen tok opp et tema som hun med bakgrunn i sin relasjon til elevgruppen, kunne forstå at sannsynligvis ville vekke reaksjoner hos flere av elevene. Læreren beskriver at hun valgte å ta en samtale om kreft sammen med elevene før de så på klippet fra Supernytt. Gjennom samtale kan læreren utvide elevens begrepsforståelse av ordet kreft, for eksempel delen der hun påpeker at "*det ikke alltid betyr døden*". Dette kan knyttes til det som Schultz, Raundalen og Idsøe beskriver som ryddehjelp, der læreren supplerer og korrigerer elevens forståelse i møte med vanskelige nyheter (Schultz, Raundalen og Idsøe, 2021, s.309). I overnevnte eksempel gir læreren elevene det Raundalen og Schultz (2011, s. 103) kaller gode knagger: ord og begreper knyttet til tema som gjør at barnet kan forstå. En slik samtale kan bidra til å utvide elevenes forståelse av ord og begreper som knytter seg til kreft. Informanten beskriver videre at de også brukte tid i etterkant av sendingen:

13: Vi så på klippet, og jeg merket at vi egentlig ikke var helt ferdig, så da valgte jeg å ta det opp igjen etter storefri, hvor de kanskje gikk rundt og snakket litt sammen eller at de fikk tenkt litt mer på det. Så fikk alle dele litt først med læringspartner hva de hadde tenkt, og så med hele klassen. Jeg tror det hjalp.

Eksempelet viser hvordan en av Supernytts saker ga elevene anledning til å gi uttrykk for egne tanker og følelser knyttet til kreft, både høyt i klassen, men også med hverandre i storefri. Læreren gir også uttrykk for at hun tror at samtaler i etterkant av sendingene hjalp elevene. Det kan argumenteres for at slike samtaler der elevene blir bevisst på og får sortert egne tanker og følelser bidrar til å utvikle kompetanse som fremmer god psykisk helse, noe som var et av målene med å innføre folkehelse og livsmestring som tverrfaglig tema

(Kunnskapsdepartementet, 2017). På spørsmål om hva som var viktig i samtaler om nyheter som opplevdes vanskelig for elevene, svarte en av de intervjuede lærerne slik:

I2: Det er jo at jeg ikke er redd for å svare på deres spørsmål, på en måte. Jeg må lytte godt til hva de egentlig spør om, og svare så godt jeg kan, og kan jeg ikke svare så må jeg svare at dette må vi finne ut av eller dette må vi spørre helsesykepleier om. Litt sånn at dette skal vi finne ut av.

Sitatet illustrerer en tanke om at læreren må trygge elevene ved å svare ærlig på det de lurer på, og vise seg villig til å få hjelp av andre til å svare på spørsmål som lærere opplever at de ikke har gode svar på. Også en annen informant trekker frem det å gi elevene mulighet til å stille spørsmål om alt de lurte på. I forbindelse med en episode av Supernytt som tok opp 22.juli, ga læreren elevene mulighet til å bli inne i friminuttet for å fortelle det de hadde hørt om det, og slik at hun kunne svare på spørsmål så godt som hun kunne. En slik en slik åpen og ærlig dialog trekkes av Fossen (2013, s.126) frem som sentralt når man skal hjelpe barn med strevsomme tanker og følelser. En annen av informantene ga et annet eksempel:

I2: Altså det har jo blant annet blitt snakket om World Trade Center. Der er det elever som har erfaringer, noen har vært der og litt sånne ting. Det er jo mer interessant kanskje for elevene å snakke om det i etterkant.. Hvis de har noen kjennskap til noe sånt, så er jo de veldig glade i å fortelle, da. Og da får jo de fortalt om det. Elevene lagrer jo informasjon på en bedre måte når de får knyttet det til egne eller medelever sine knagger å henge det på.

Læreren tilføyer her at også elevene kan bidra til slik ryddehjelp knyttet til vanskelige nyheter. Hun påpeker at elevene er glade i å fortelle om sine erfaringer, og at elevene gjennom samtaler knyttet til nyhetssendingene kan bruke medelevers erfaringer som knagger for å forstå informasjon knyttet til nyheter som kan oppleves som vanskelige. Slik kan samtaler knyttet til nyhetssendingene hevdes å både bidra til at elevene får satt ord på egne tanker og følelser, men også i felleskap komme frem til en forståelse av vanskelige og komplekse tema.

En informant kommer med et eksempel som illustrerer hvordan samtaler knyttet til nyhetsbildet ble nødvendig fordi klassen ikke så på Supernytt. Læreren beskriver klimaet i klasserommet dagen etter at Donald Trump vant presidentvalget i 2016:

11: Og da husker jo vi kom på skolen den dagen han hadde vunnet, og da var det elever som var redde. Men den klassen så jo ikke på Supernytt.

Informanten forklarer videre at hun tror redselen hos elevene hadde en sammenheng med hva elevene fikk høre hjemme, og andre steder enn på skolen. En konsekvens av det moderne mediebildet kan hevdes å være at barn blir eksponert for voksenlivets problemstillinger før de har utviklet nødvendige kognitive egenskaper for å kunne bearbeide og forstå det de presenteres for (Fossen, 2013, s.124; Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress, 2015). I eksempelet som beskrives over gir læreren uttrykk for at hun tror at dersom elevene hadde sett på Supernytt, så hadde dette kanskje bidratt til mer forståelse som kunne bidratt til å dempe redsel hos elevene. Å se på nyheter i felleskap i klasserommet kan sette læreren i en posisjon til å bearbeide og forstå temaer i nyhetsbildet som oppleves vanskelig og skremmende for elevene (Schultz, Raundalen & Idsøe, 2021, s.309).

5.2.6. Hva kjennetegner sendingene som brukes mest aktivt opp mot undervisning?

For å ytterligere belyse læreres erfaring med Supernytt i skolen, er det relevant å presentere funn knyttet til hva som kjennetegner de sendingene som lærerne bruker mest aktivt opp mot undervisningen.

Flere av informantene påpekte at det var utfordrende å knytte Supernytts sendinger aktivt opp mot undervisning, og begrunnet dette med at de ikke hadde tid til å se gjennom Supernytts sendinger på forhånd før de viste dem til elevene. En av informantene gir uttrykk for at hun bruker stikkordene som står under klippet for å få innblikk i hva som kommer. En annen informant trekker frem Supernytts Svar-O-Meter-app³ som noe som *"gir henne et hint om hva Supernytt handler om"*. I denne sammenheng foreslo en av informantene at det hadde vært enklere å bruke Supernytt i undervisning dersom det fantes en portal der lærere kunne gå inn å få forslag til hvordan de kunne arbeide med sendingene i klasserommet. Hun understreker samtidig at hun er usikker på om lærere ville gjort det, *"fordi det er nok å gjøre"*. I denne forbindelse tar en annen av informantene opp hvordan Elevkanalen legger inn artikler

---

³ Svar-o-meter er en app laget med hensikt om å formidle nyheter til barn, og undersøke hva barn er opptatt av. For å få barn interessert i nyheter, formidles nyhetene i form av spørsmål som barna skal ta stilling til. Svarene tas blant annet tas opp i sendingene til Supernytt (Jansen, 2017).

og bakgrunnsinformasjon om sakene som tas opp i nyhetssendingene, og tror en liknende veileder for Supernytt hadde gjort det lettere knytte sendingene tettere til undervisningen, og vært en god støtte for lærerne:

I3: Det kunne vært en ting Supernytt kunne gjort litt grundigere. Laget en artikkel, eller henvist til et sted man kan finne mer informasjon. Som lærer så føler jeg litt at de forventer at du kan absolutt alt. Ja, du har lest en del om BLM, men plutselig så står du der og får spørsmål fra elever som kan bli litt tøffe, og som du ikke helt vet hvordan du skal svare på. Vi trenger hjelp vi lærere også til å vite hvordan vi kan svare på en god måte.

I sitatet løfter læreren frem elementer ved rammene rundt Elevkanalen som viser hvordan dette mediet er mer tilrettelagt for bruk i klasserommet. Det stemmer også overens med Elevkanalens egne målsetninger om å være relevant for å bruke i undervisning (TV2, 2020). Læreren uttrykker her hvordan samtalene knyttet til Supernytt kunne blitt bedre dersom mer informasjon knyttet til sakene som belyses var gjort lett tilgjengelig.

To av informantene trakk frem at de brukte sendingene mer tett knyttet opp mot undervisningen i timene, når temaer på Supernytt sammenfalt i tid med temaer i skolen eller kampanjer i samfunnet. Den ene læreren ga NRK Supers temaer om overgrep ⁴, Uke 6⁵ og Pride som eksempler på hvordan det hadde vært mer naturlig å trekke Supernytts sendinger inn i undervisning dersom programmet har fokus på disse på samme tid som de gjennomføres i skolen eller samfunnet for øvrig. To av informantene trekker frem Stortingsvalget som et annet eksempel på sendinger som de har knyttet aktivt til undervisning. Denne læreren beskriver hvordan de brukte Supernytts (NRK Supernytt, 2021b) egne valgsending i forkant av Stortingsvalget i 2021:

I3: En annen situasjon er Stortingsvalget. I forkant av valgene ble elevene satt i grupper og hadde vært sitt parti som de skulle ha en presentasjon om. Og der hadde jo Supernytt en partiledersdebatt, hvor programlederen stilte spørsmål til lederne i partiet og de fikk svare på

---

⁴ Aandal, T.J. (2017, 5.november). *Derfor snakker NRK Super med barna om overgrep*. NRK. <https://www.nrk.no/kultur/derfor-snakker-nrk-super-med-barna-om-overgrep-1.13752821>

⁵ Uke 6 er en landsdekkende seksualitetsundervisningskampanje fra foreningen Sex og Politikk. Kampanjene gjennomføres i årets sjetten uke hvert år med mål om å skape dialog og læring rundt sentrale temaer i barn og unges liv som kan hjelpe dem med økt forståelse rundt følelser, puberteten og seksualitet. (Sex og Politikk, u.å. (a); Sex og Politikk, u.å.(b)).

under 1 minutt. Den varte en stund, og den så vi på som en starter til at vi hadde om partiene. Og den var fin med gode spørsmål som passet til hva barna var opptatt av, så der traff de.

Supernytt hadde på forhånd varslet at de ville publisere en valgsending, og læreren valgte da å bruke Supernytt som en "starter", en introduksjon til at elevene skulle lære om de politiske partiene i Norge. Informanten poengterer i sitatet at dette var en god og relevant sending for dem å bruke, og trekker frem at spørsmålene som ble stilt til partilederne var gode fordi de passet til hva barna var opptatt av. Både Pride, seksuelle overgrep og stortingsvalg kan hevdes å inngå som elementer av Supernytt som kan sies å være mindre nyhetspreget, i den forstand at man kan vite at sendingene vil omtale dem på forhånd. Dette funnet kan derfor tyde på at det kan være enklere for lærere å bruke sendinger aktivt i undervisningen på temaer der skolen har planlagt å undervise i temaet, og vet om på forhånd at temaet vil omtales på Supernytt. En av informantene trekker det også frem som lettere å ha gode samtaler med elevene når hele Supernytts sending er knyttet til et tema:

I3: De hadde jo en del om 22.juli, når det var ti år siden i sommer. Og da klarte de å holde seg til kun en nyhetssending, og droppet alt det andre som vanligvis kommer med utenom. Og det skulle jeg nok ønske at de gjorde i flere tilfeller. At hvis de tar opp noe så alvorlig, at pandamandag utgår, fordi det har vært en sånn starter som vi da kan fortsette å prate om. I stede for at jeg må stoppe klippet, fordi jeg vet at nå kommer pandamandag, så nå må jeg snakke ferdig med de før egentlig har glemt hva de har sett.

Eksempelet illustrerer hvordan temasendinger om for eksempel 22.juli, fungerer bedre som utgangspunkt for samtaler i klasserommet, når de ikke etterfølges av Supernytts faste underholdningsinnslag.

En av informantene trakk frem et annet aspekt ved Supernytts dekning av politikk, og da knyttet til valget i USA, som gjorde at hun opplevde programmet som en støtte i formidling:

II: Jeg synes jo det har vært fint med Supernytt for eksempel både valget i USA i fjor høst, for der, det er jo ofte vanskelig i sånne situasjoner å være, å ikke ha en mening. (ler). Og da er det jo veldig greit med Supernytt som kan fremstille det på en litt annen måte da, enn det jeg ville gjort, og like vel får fram hva som på en måte er galt med Trump og (ler), hva som er galt med systemet. Uten at det blir så veldig tydelig at jeg er politisk enig med den ene siden.

De forteller om det som skjer, så kan vi jo snakke om det etterpå, men da har de hvertfall presentert det på en litt mer objektiv måte enn det jeg kanskje hadde klart.

Sitatet illustrerer hvordan læreren opplevde det som positivt at Supernytt kunne presentere saker rundt valget både i USA og i Norge på en måte som hun beskriver som mer "objektiv" enn hun hadde klart selv. Som læreren uttaler ovenfor så har de fortsatt samtaler i etterkant av sendingene som læreren styrer, men hun støtter seg da på at Supernytt har presentert temaet. Også en annen informant trakk frem Supernytt kombinert med klasseromssamtaler var en fin måte å få inn flere meninger i klasserommet, og poengterte samtidig at målet ikke var å skyve elevene i noen politisk retning, men "lykkes med at de tenker selv". Dette vitner om at læreren er bevisst på at samtaler kan være nødvendig i etterkant av Supernytts sendinger for at elevene kan få mulighet til å stille spørsmål på ting som måtte være uklart for dem, men at Supernytt opplevdes som et godt supplement til den informasjonen læreren kommer med.

5.2.7. Oppsummering – bruk av Supernytt i skolen

Denne delen av analysen har hatt som mål å få frem hvordan studiens informanter beskriver bruk av Supernytt i deres klasserom. Alle de intervjuede lærerne forteller at de ser på Supernytt under skolemåltidet, og i flere av informantenes studie er dette den faste aktiviteten under elevenes spisepause.

Tidligere forskning og anbefalinger fra helsemyndighetene løfter frem at skolemåltidet bør gi elevene nødvendig avkobling fra ordinær undervisning, gi elevene ro til å spise, og bør gi elevene mulighet til sosialt samvær og samtale. Flere av informantene i studien trekker frem at det å se på Supernytt gjør at det er rolig under måltidet. Dette gir elevene ro til å spise, og det gjør læreren mer tilgjengelige for elevene dersom det skulle oppstå behov. Informantene har noe ulikt syn på hvorvidt måltidet bør være pause eller undervisningstid. Det anbefales at skolemåltidet bør gi elevene mulighet til sosialt samvær og samtale. Flere av informantene gir uttrykk for at det skal være stille i klasserommet når Supernytt spilles av, men at sendingene stoppes dersom elevene har spørsmål eller kommentarer. Alle informantene beskriver situasjoner der de har hatt klassesamtaler knyttet til Supernytts sendinger. Flere av informantene forteller at de vurderer hvilke sendinger av Supernytt som bør snakkes om i

klasserommet ut fra elevens reaksjoner, og ut ifra deres relasjon til elevgruppen. Lærerne gir flere eksempler der de har inntrykket av at samtalen i etterkant av Supernytt sending har hjulpet elevene med å rydde i tanker og følelser knyttet til vanskelige temaer.

Flere av informantene påpekte at det var utfordrende å knytte Supernytts sendinger aktivt opp mot undervisning, og begrunnet dette med at de ikke hadde tid til å se gjennom Supernytts sendinger på forhånd. Valg- og andre temasendinger ble gitt som eksempler på episoder av Supernytt som lærerne hadde brukt mer aktivt i undervisningen fordi de var varslet på forhånd, og passet med det planlagte temaet for undervisning i andre fag.

I det neste delkapittelet vil funnene som er presentert knyttet til de to forskningsspørsmålene oppsummeres, for å forsøke å se funksjonen lærerne tilskriver Supernytt opp mot hvordan de beskriver den faktiske bruken i klasserommet.

5.3. "Jeg tenker samfunnsnytt er større enn faren ved at de ser på en skjerm når de spiser" - oppsummering av informantenes perspektiver på bruk av Supernytt

De to forskningsspørsmålene har blitt drøftet opp mot rammeverk og tidligere forskning, for at informantenes erfaringer kan kaste nytt lys over hvordan Supernytt brukes i norske klasserom. Gjennom intervjuene har det kommet frem at informantenes bruk knytter seg til skolemåltidet, og at videre arbeid med sendingene begrenser seg til samtaler av varierende lengde tilknyttet avspillingen. Likevel er det ikke til å komme forbi at flere av informantene argumenterer for gode pedagogiske begrunnelsen for å vise programmet, som kan forankres i læreplanen og tidligere forskning. Slik kan studiens funn sies å skissere et paradoks: informantene knytter det å se på Supernytt til et pedagogisk formål med forankring i læreplanen, samtidig som aktiviteten gjennomføres på et tidspunkt i skoledagen der de anerkjenner elevenes behov for pause, og et tidspunkt der plasseringen i skoledagen begrenser muligheten for videre arbeid med sendingene. Informantutsagnet om at "*samfunnsnytt er større enn faren ved at de ser på en skjerm når de spiser*", kan dermed stå som et eksempel på hvordan studiens funn skisserer at lærerne knytter bruk av Supernytt til et mer overordnet formål knyttet til samfunnet.

For å ytterligere undersøke forholdet mellom informantenes beskrivelse av egen praksis, og deres refleksjoner knyttet til Supernytts funksjon, ansees det derfor som hensiktsmessig å forsøke å se bruk av Supernytt i et større bilde. I neste kapittel vil jeg derfor løfte blikket og diskutere hvordan lærernes erfaringer med Supernytt kan sees i lys av overordnede formål med utdanning.

6. Diskusjon av funn i lys av perspektiver på overordnede formål for utdanningen

Opplæringslovens formålsparagraf reflekterer skolens doble samfunnsoppdrag: i tillegg til å være en utdannende institusjon, skal grunnopplæringen være en del av en livslang danningprosess med enkeltmenneskets frihet, selvstendighet, ansvarlighet og medmenneskelighet som mål (Opplæringslova, 1998; Kunnskapsløftet 2017). Dette kapitlets hensikt er å forsøke å forstå bruk av Supernytt i skolen i et bredt perspektiv, ved å diskutere læreres erfaring med bruk av programmet i lys av sentrale teorier på formålet med utdanning. Som tidligere drøftet i kapittel fem knytter informantene i studien bruk av Supernytt til mer overordnede mål for utdanningen. Det er derfor relevant å diskutere informantenes erfaringer med Supernytt opp mot det brede utdanningsoppdraget som utgjør skolens samfunnsmandat. Det vil jeg gjøre ved å drøfte funn fra intervjuene opp mot to perspektiver på formålet med utdanning, presentert av Klafki og Biesta. Sentralt i begge teorier står ideen om at skolens oppdrag handler om mer enn å overlevere et bestemt faginnhold til elevene, da skolen også skal bidra i en livslang utviklingsprosess i individet.

Hensikten med å diskutere funnene opp mot Klafkis danningsteori er å undersøke hvordan det å se på Supernytt kan bidra til utvikling av elevenes evne til selvbestemmelse, medbestemmelse og solidaritet. I tillegg diskuteres det hvordan aktiviteten kan brukes som utgangspunkt for undervisning basert på det Klafki kaller tidstypiske nøkkelproblemer. Hensikten med å diskutere funnene opp mot Biestas teorier er å sette lærernes erfaringer med bruk av Supernytt inn hans rammeverk for hvilke formål for utdanning aktiviteter i skolen kan tjene.

Samlet sett blir studiens funn diskutert med disse teoriene som bakteppe for å undersøke hvordan bruk av Supernytt i skolen kan bidra til at skolen oppfyller sitt overordnede utdanningsoppdrag. Perspektiver presentert av informantene i studien vurderes som egnet som utgangspunkt for en slik diskusjon. På den ene siden kan funnene belyse hvordan Supernytt som aktivitet kan hevdes å bidra til elevenes personlige utvikling. På den andre siden kan funnene belyse hindringer eller utfordringer for at aktiviteten kan medvirke til et slikt formål.

6.1. Læreres erfaring med Supernytt i lys av Klafkis perspektiver på danning

Klafki forsto danning som utdanningens fremste formål, og hevdet at dannelsesprosessens mål er å skape frigjorte individer som evner å tenke og handle selvstendig (Klafki, 2016, s.32; Kvamme, 2021, s.4). For Klafki innebar danning en sammenheng mellom utviklingen av evne til selvbestemmelse, medbestemmelse og solidaritet (Klafki, 2016, s.69). For å undersøke bruk av Supernytt i lys av Klafkis perspektiver på danning, vil derfor funn fra intervjuene diskuteres opp mot hans beskrivelser av disse evnene. Deretter vil informantenes beskrivelser av egen praksis diskuteres opp mot Klafkis syn på hvordan eksemplarisk, nøkkelprombasert undervisning kan være fremmende for danning.

I sammenheng med et innslag på Supernytt om Black Lives Matter-bevegelsen, sier en av informantene følgende:

I3: Jeg tenker at det er viktig at alle får lov til å dele tankene og meningene sine hvis det er et såpass stort tema, og at vi bør snakke åpent om det.

Når elevene gis anledning til å uttrykke egne tanker og meninger, kan dette knyttes til utvikling av elevenes selvbestemmelsesevne. Selvbestemmelse i form av evne til fri, selvstendig tenkning løftes også frem av en av de andre informantene. Denne læreren løfter frem at ved å se på Supernytt presenteres noen sider av saken, også kan flere meninger komme frem i klasserommet i samtaler i etterkant. Læreren løfter frem det å "lykkes med at de tenker selv" som målet med å ha slike samtaler. Slik kan Supernytt i kombinasjon med samtaler i klasserommet hevdes å bidra til utvikling av selvbestemmelsesevne, fordi elevene kan utforme egne meninger i meningsutveksling med andre.

Klafki beskriver medbestemmelsesevne som evne til å medvirke til utformingen av våre felles kulturelle, samfunnsmessige og politiske forhold, samt en ansvarliggjøring ovenfor disse (Klafki, 2016, s.69). I oppgavens femte kapittel ble det diskutert hvordan informantene blant annet knyttet Supernytts funksjon i klasserommet til å gi elevene informasjon som forutsetning for et aktivt medborgerskap. I tillegg ga flere av informantene uttrykk for at Supernytts saker engasjerte elevene. En informant sa dette om hvorfor hun viste Supernytt:

I4: Det å være opptatt av ting rundt deg, og kunne ta kloke valg i forhold til de nyhetene du til enhver tid får, tror jeg er viktig.

Utsagnet vitner om at læreren ønsker at elevene aktivt skal forholde seg til omverdenen, og ta valg ut fra nyhetene de får presentert. Samlet vektlegger lærerne tilgang på informasjon, engasjement og ansvarliggjøring i sine begrunnelser for å vise Supernytt. Å engasjere seg i utformingen av kulturelle, samfunnsmessige og politiske forhold står sentralt i Klafkis forståelse av medbestemmelsesevne (Klafki, 2016, s.69).

En av informantene trakk frem at Supernytt ga elevene "evne til å se ut over sin lille verden". En annen av informantene synes også det var viktig at elevene ble orientert utover, og "At de kan se at det er ting som skjer da, i det store utlandet. Som krig og fattigdom og sånn. At de ser at det er fortsatt en ting som fortsatt skjer i vår tid". Når lærerne vektlegger at Supernytt kan rette elevenes oppmerksomhet ut over deres opplevde verden, kan dette kobles til Klafkis solidaritetsevne. Solidaritetsevnen handler om å anerkjenne de mennesker som kanskje ikke har de samme selv- og medbestemmelsesmuligheter som en selv (Klafki, 2016, s.69). Eksempelet viser at Supernytt kan presentere elevene for forhold som kanskje ellers er fremmede, og slik kan programmet medvirke til at elever anerkjenner samfunnsforhold som gjør at noen mennesker ikke har samme forutsetninger som dem. I følge Klafki handler solidaritetsevne også om evne til å gjøre en innsats for de mennesker som ikke har selv- og medbestemmelsesmuligheter (Klafki, 2016, s. 69). Det kom ikke frem i intervjuene hvorvidt lærerne anså at Supernytt kunne bidra til å utvikle en slik innsatsvilje hos elevene.

Sentralt i Klafkis danningsteori står eksemplarisk undervisning, der elevene tilegner seg kunnskaper, evner og holdninger fra arbeid med konkrete eksempler, som de kan forstå og tenke ut fra når det overføres til andre områder (Klafki, 2006, s. 80-116; Straum, 2018; Tholin, 2020, s.70). Klafki omtaler slike eksempler som tidstypiske nøkkelproblemer, og påpeker at disse kan utgjøre aktuelle, autentiske utgangspunkt for danning (Klafki, 2016, s.74-82). Informanten som ga det tidligere omtalte eksempelet med Black Lives Matter-bevegelsen, sa følgende:

I3: Det er noe som kommer til å påvirke dem i deres liv. De får lære om normer og verdier som er viktige i samfunnet vårt. Jeg tenker at det at alle får lov til å dele tankene og meningene sine hvis det er et såpass stort tema at vi bør snakke åpent om.

Sitatet over kan vise hvordan Black Lives Matter-bevegelsen kan fungere som et nøkkelproblem som utgangspunkt for eksemplarisk undervisning. En annen informant i studien beskrev samtale om tilgang på informasjon gjennom nyheter, som oppsto i etterkant av et innslag på Supernytt om Russlands invasjon av Ukraina. En tredje informant beskriver hvordan elevenes reaksjoner på Trump i valgkampen i USA, ble til en samtale om demokratiets spilleregler. Dette kan være andre eksempler på saker fra Supernytt som rører ved problemstillinger som er aktuelle for elevenes nåtid og fremtid, og som kan utgjøre aktuelle, autentiske utgangspunkt for danning (Klafki, 2016, s.74-82). Slik kan de presenterte eksemplene på tidstypiske nøkkelproblemer utgjøre utgangspunktet for et konkret faglig innhold. I møte med dette innholdet kan elevene utvikle evner og ferdigheter. Når Klafki problematiserer at det ikke finnes nok tid i skolen i dag til å drive slik undervisning, kan disse funnene brukes for å argumentere for at å se på Supernytt kan være en måte å gi rom for slik undervisning i skolen. Samtidig understreker Klafki at undervisning om slike tidstypiske nøkkelproblemer bør være handlingsorientert, metodefokuset (hvilke fremgangsmåter benyttes), samt ha elementer av samarbeidende læring for å utnytte forbindelsen mellom faglig og sosial læring (Klafki, 2016, s.88-89). I eksemplene som er drøftet ovenfor, beskriver informantene situasjoner som i større grad handler om at elevene stiller spørsmål og lærerne forklarer. Dersom samtalene som lærerne beskriver hadde båret større preg av handlings-, metode-, og samarbeidsfokus ville aktiviteten kunne knyttes enda sterkere til Klafkis beskrivelse av eksemplarisk undervisning som utgangspunkt for danning. Faktorer knyttet til programmets publiseringstidspunkt, samt organiseringen av aktiviteten (under måltid) kan gjøre en slik mer omfattende undervisning knyttet til sendingene vanskelig.

Klafki setter danning som det avgjørende pedagogiske målet for utdanning. I neste punkt vil funnene diskuteres opp mot Biestas teorier, som kan sies å presentere et bredere rammeverk for å forstå hvilke funksjoner aktiviteter i skolen tjener.

6.2. Læreres erfaringer med Supernytt i lys av Biestas formål med utdanning

I følge Biesta tjener alle aktiviteter som foregår i skolen et kvalifikasjons-, sosialisering-, og subjektiveringsformål (Biesta, 2011, s.16). For å diskutere de intervjuede lærernes erfaringer

med Supernytt opp mot formålet med utdanning, er det derfor interessant å se hvordan det å se på Supernytt kan kobles opp til et kvalifiserings-, sosialisering-, og subjektiveringsformål.

Da de intervjuede lærerne ble spurt om hva de så på som formålet med en egen nyhetsending for barn, og hvorfor de valgte å vise elevene nyheter, trakk samtlige frem det at elevene skulle orienteres ut mot verden. En informant pekte på at elevene fikk "*vite det de trenger å vite*". Sitatet kan forstås som at læreren anser det som nødvendig at elevene vet ting om verden. Dette kan knyttes til det formålet i skolen som Biesta kaller kvalifikasjon, som handler om å gi elevene kunnskaper, ferdigheter og evner som muliggjør deres fullstendige deltakelse i samfunnet som aktive medborgere (Biesta, 2011, s.31). En annen av informantene trekker frem at det at elevene ser på Supernytt har en "*samfunnsnytte*", da Supernytts innslag gjør elevene samfunnsbevisste og nysgjerrige på temaer som tas opp. Også dette kan knyttes til Biestas kvalifikasjonsfunksjon, fordi informasjonen elevene tilegner seg gjennom nyhetsendingene kan ansees som kunnskap de trenger for å delta i samfunnet.

Når informantene trekker frem at elevene skal bli orienterte mot samfunnet rundt seg, kan dette også knyttes til utdanningens sosialiseringfunksjon. Sosialisering handler om å lære seg normer, væremåter og verdier som gjelder for de sosiale, kulturelle og politiske felleskapene som elevene er og blir en del av (Biesta, 2011, s.31; Biesta, 2014, s.175). Dette kan også knyttes til det tidligere diskuterte eksempelet der læreren trakk frem Black Lives Matter-bevegelsen som noe som hun oppfattet som et viktig tema at elevene fikk forståelse og innblikk i, fordi det var viktig for elevenes generasjon. Læreren argumenterte for at gjennom Supernytt og påfølgende samtale fikk elevene "*lære om normer og verdier som er viktige i samfunnet vårt*". En slik samtale som læreren beskriver i etterkant av å ha sett sendinger som tar opp Black Lives Matter, kan hevdes å både tjene et sosialisering- og et subjektiveringsformål, fordi elevene får innblikk i sentrale normer og verdier i samfunnet, samtidig som de får utforske sine meninger knyttet til tematikken i møte med andre.

I tillegg hevder Biesta at sosialisering med demokratisk opplæring som formål handler om å gi elevene en opplæring i det gjeldende demokratiske systemet (Biesta, referert til i Skoglund, 2015, s.41). To av informantene trekker frem Supernytts sendinger i forbindelse med Stortingsvalg i Norge, som sendinger som de har opplevd som en støtte i formidling. Informantene beskrev at valget var gjort forståelig og interessant for elevene, og at sendingene var utgangspunkt for lærerrike samtaler i klasserommet. Dette kan regnes som en

opplæring i hvordan det norske demokratiske systemet fungerer, og dermed knytte aktiviteten til et sosialiseringformål.

Biesta hevdet også at utdanning kan tjene et subjektiveringsformål, som handler om å gi elevene erfaringer med, og evne til å være og handle som et autonomt og meningsytrende subjekt (Skoglund, 2015, s.41). Hvorvidt det å se på Supernytt kan tjene et subjektiveringsformål handler dermed om elevene får ytre sine meninger og gi uttrykk for sin subjektivitet. Analysen av informantutsagnene i kapittel fem kom frem til at flere av informantene ga uttrykk for at det i utgangspunktet skulle være stille i klasserommet under avspilling av Supernytt, men at de tok samtaler dersom de vurderte det som nødvendig. I noen tilfeller, knyttet til det en av informantene omtalte som "*store, viktige emner*", fikk elevene muligheter til å dele sine meninger. Samtidig gir informantene uttrykk for at samtaler i etterkant av sendingene som regel handler om at læreren svarer på spørsmål om ting som elevene ikke har forstått eller som er uklart, og slike samtaler kan i mindre grad hevde å tjene et subjektiveringsformål, da de i liten grad bærer preg av at elevene får uttrykke sine meninger. På den andre siden løfter en informant frem at hun har fått tilbakemeldinger fra foreldre som synes det er gøy å kunne ha samtaler om aktuelle emner med barna sine rundt middagsbordet hjemme. Det å se på Supernytt kan i dette eksempelet knyttes til et subjektiveringsformål gjennom at sendingene har vært utgangspunkt for at elevene kan bidra med meninger og innsikt i en samtale om aktuelle emner, sammen med familien sin. Slik kan elevene ha fått innsikt via temaer på Supernytt, som har gjort at de gjennom meningsytring i møte med andre kan vise sin subjektivitet, og bidra med ny forståelse til felleskapet (Skoglund, 2015, s.41).

Sett i lys av både Klafkis perspektiver på danning, og Biestas rammeverk for utdanningsformål, har denne diskusjonen vist hvordan informantenes erfaringer med Supernytt kan knyttes til overordnede formål med utdanning. Aktiviteten kan medvirke til elevenes danningprosess, og hevdes å tjene et kvalifiserings-, sosialisering-, og subjektiveringsformål. Nyhetene kan ta opp sentrale problemstillinger i samtiden, og fungere som autentiske eksempler som utgangspunkt for diskusjon. Samtidig har det blitt belyst hvordan organiseringen av aktiviteten kan være begrensende for hvorvidt elevene får uttrykt seg selv og utviklet sine ferdigheter, da den beskrevne bruken kan hevdes å være lite handlingsorientert.

6.3. Supernytts potensial, og bruken i klasserommet - diskusjon og oppsummering av studiens funn

Analysen av informantutsagnene i kapittel fem, viste at lærerne i større grad knyttet formålet med å vise Supernytt til overordnede mål for utdanning og læreplanens tverrfaglige tema, enn til fagspesifikke mål fra læreplanen. Sammen med diskusjonen i de to forrige delkapitlene, har analysen vist at lærerne knytter Supernytts funksjon til overordnede mål for utdanning, og hvordan det å bruke Supernytt i skolen kan gi tryggere og mer kunnskapsrike barn. I lys av Klafki og Biestas teorier har informantutsagnene blitt knyttet opp til overordnede formål for utdanning som knytter seg utvikling av elevenes frihet, selvstendighet, ansvarlighet og medmenneskelighet. Dette løftes som et mål for grunnopplæringen i overordnet del av læreplanen (Kunnskapsløftet 2017).

Samlet sett kan informantutsagnene sies å antyde at lærerne viser Supernytt for at elevene skal få informasjon, for at de skal orienteres mot samfunnet rundt seg, og at de skal trygges i sitt møte med nyheter. Samtidig har funnene som er presentert vist hvordan Supernytt primært brukes av informantene i spisetiden med begrunnelse om at det skaper matro, og kun ved noen anledninger aktivt brukes i andre, fagspesifikke deler av skoledagen. Når et rolig skolemåltid rekkes frem som en sentral grunn for informantenes bruk av Supernytt, samtidig som de ser en bred funksjon knyttet til at programmet gjør elevene oppdatert og orientert mot omverdenen, kan dette problematiseres fra to hold.

Det første dilemmaet knytter seg til hvorvidt spisepausen skal være undervisning eller fungere som et avbrekk fra undervisningen. I noen av intervjuene kom det frem hvordan deler av spisepausen var regulert til å være undervisning, mens andre deler var pause. Som tidligere diskutert kan et syn på aktiviteten Supernytt som undervisning knyttes til mål i læreplanens overordnede del, og mer overordnede mål for utdanningen i sin helhet. Fra helsemyndighetenes side er det samtidig presisert at skolemåltidet bør være et avbrekk fra undervisning, og at det sosiale aspektet ved måltidet bør ivaretas. Ivaretagelse av elevenes behov for pause opp mot det å vise Supernytt ble også problematisert av en av studiens informanter. I noen grad kan informantenes beskrivelser av bruken av programmet gi grunn til å si at aktiviteten ivaretar et sosialt aspekt ved skolemåltidet, dersom sendingene utgjør utgangspunktet for gode samtaler der elevene får uttrykke seg. Samtidig vitner informantutsagnene om at disse samtalene i stor grad består av at lærere besvarer spørsmål fra elevene om ting som de ikke forstår. Det kan derfor stilles spørsmål ved hvorvidt dette kan

omtales som å ivareta måltidets sosiale funksjon. Den matroen informantene beskriver kan dermed kobles til helsemyndighetens anbefalinger om at måltidet skal være preget av ro, men samtidig kan denne måten å organisere skolemåltidet på settes spørsmål ved, når studier viser at skjermen kan fungere som en distraksjon fra kroppens metthetssignaler.

Det andre dilemmaet knytter seg til hvorvidt bruken av Supernytt slik den beskrives av informantene, utnytter det potensialet som er diskutert opp mot overordnede formål for utdanningen. Informantene har løftet frem hvordan programmets nyhetsnatur ikke gir mulighet til å forberede seg, og at det derfor kan være utfordrende for lærerne å skape gode, lærerike samtaler. Analysen har vist hvordan aktivitetens organisering som en del av skolemåltidet påvirker hvordan det kan brukes i undervisning. I tillegg kan studiens funn tyde på at informantene anser programmets funksjon hovedsakelig for å være å oppdatere og informere elevene. Slik sett kan funnene tolkes dithen at bruken setter elevene i en mottakerposisjon for informasjon, der de skal orientere seg mot omverden. Det potensialet som i mindre grad utnyttet, kan dermed synes å være knyttet til de delene av utdanningsoppdraget som krever mer aktiv involvering av elevene. Samlet sett antyder funnene at det å bruke Supernytt i klasserommet gir elevene tilgang på informasjon som er viktig for å forstå samfunnet, men i mindre grad trener opp ferdigheter og evner som gjør de i stand til å handle og delta aktivt i samfunnet.

Analysen har vist at lærernes beskrivelser skisserer et potensiale knyttet til bruk av Supernytt i skolen, men at dette potensiale ikke utnyttet i alle tilfeller. Alle informantene beskrev eksempler på bruk av Supernytt i deres klasserom som tydelig kan kobles til formålet med utdanning. Samtidig kom det frem i intervjuene at elementer ved programmet og organiseringen i skolen gjorde at det potensiale som lå i slike autentiske eksempler for samtale og diskusjon ikke alltid ble utnyttet til det fulle.

7. Konklusjon og avsluttende refleksjoner

Hensikten med dette avsluttende kapittelet er å konkludere og besvare studiens forskningsspørsmål. Til slutt reflekterer jeg rundt pedagogiske implikasjoner av studiens funn, og foreslår noen aspekter knyttet til tematikken som kan være interessant for videre forskning.

7.1. Konklusjon

Formålet med dette prosjektet har vært å utforske hvordan lærere erfarer at Supernytt nyhetsmeldinger brukes i skolen. Prosjektet har vært strukturert rundt to forskningsspørsmål for å konkretisere og avgrense studiens fokusområde. Disse knyttet seg til funksjonen lærere opplever at Supernytt kan ha i skolen, og lærernes beskrivelse av sin bruk av programmet i klasserommet.

Datamaterialet som ligger til grunn for analysen er samlet inn gjennom semistrukturerte intervju med fire lærere. Spørsmålene i intervjuene var fokusert rundt praksis knyttet til visning av Supernytt, hvilken funksjon lærerne anså at programmet hadde i skolen, og beskrivelser av hvordan det ble brukt i deres klasserom.

Konklusjonen på studiens problemstilling vil organiseres etter studiens to forskningsspørsmål.

1. Hvilken funksjon opplever lærere at Supernytt kan ha i skolen?

Informantene i studien knyttet formålet med Supernytt til at elevene skulle være oppdatert og informert om ting som skjer i omverdenen, og at Supernytt formidler dette på en måte som oppleves forståelig for elevene. Flere av informantene i studien ga uttrykk for at de ikke tenkte på Supernytt som knyttet til et spesielt fag, men at funksjonen som lærere opplever at Supernytt kan ha i skolen kan kobles til de tverrfaglige temaene i læreplanens overordnede del. Informantene opplevde at det å kunne se sendingene i felleskap og ha samtaler knyttet til nyheter som opplevdes som vanskelige, hadde potensial for å trygge elevene. Samtidig har det blitt belyst hvordan det brede aldersspennet i Supernytts målgruppe kan utgjøre en utfordring når sendingene skal tilpasses gjennom utvalg av saker og formidling

Oppsummert viser studiens funn knyttet til første forskningsspørsmål at informantene anser Supernytts funksjon i skolen til å være knyttet til mer overordnede mål for elevenes personlige utvikling, i den forstand at aktiviteten kan hevdes å utvikle evner som ruster

elevene til deltakelse i samfunnet. Analysen har samtidig avdekket at denne utviklingen handler om at elevene gis kunnskap og sosialiseres ved en orientering mot omverden, men i mindre grad er handlingsorientert, i form av å gi elevene mulighet til å involvere seg aktivt.

2. Hvordan beskriver lærere sin bruk av Supernytt i klasserommet?

Alle de intervjuede lærerne forteller at de ser på Supernytt under skolemåltidet, og at videre arbeid med sendingene begrenser seg til samtaler av varierende lengde tilknyttet avspillingen. Disse samtaler dreier seg hovedsakelig om at læreren oppklarer spørsmål og ting som er uklart, og ut fra dette er det derfor problematisk å argumentere for at aktiviteten ivaretar måltidets sosiale funksjon. Flere av informantene ga uttrykk for at det å se på Supernytt var en måte å organisere et rolig skolemåltid på, og at det gjør læreren mer tilgjengelige for elevene dersom det skulle oppstå behov. Ro løftes frem som sentralt for en trivelig måltidsituasjon, men kan problematiseres fra et helse- og ernæringsperspektiv. Et sentralt spørsmål for studien har blitt hva skolemåltidet skal være, og informantene hadde varierende syn på hvorvidt skolemåltidet var, og burde være, undervisning eller pause. Analysen har samtidig vist at informantene fant det utfordrende å knytte Supernytts sendinger aktivt opp mot undervisning. Dette knyttet seg til manglene tid og tilgang på ressurser til å forberede seg, og hvordan aktiviteten var organisert som en del av skolemåltidet. I tillegg har det blitt belyst hvordan det å se på Supernytt kan sette læreren i posisjon til å avgjøre når elevene har behov for å trygges i møte med nyheter som oppleves vanskelig, og intervjuene avdekket flere eksempler der lærerne opplevde at samtaler i etterkant av sendinger har hjulpet elevene med å rydde i tanker og følelser knyttet til vanskelige temaer.

Samlet sett har lærernes erfaringer med bruk av Supernytt har vist stort potensiale for å bidra til å realisere opplæringens brede formål. Analysen har vist at det å bruke Supernytt i skolen kan gi tryggere og mer kunnskapsrike barn. Samtidig har det blitt stilt spørsmål ved hvorvidt et slikt potensiale realiseres. Begrensende faktorer som er løftet frem innebærer manglende mulighet til å forberede seg, det at aktiviteten foregår under skolemåltidet, og at bruken av Supernytt i liten grad er handlingsorientert og tilrettelagt for at elevene får uttrykke seg.

7.2. Pedagogiske implikasjoner

Funnene som denne studien presenterer kan være verdifullt for praksisfeltet, fordi de kan fungere som en bevisstgjøring på hvordan en vanlig aktivitet i skolen kan knyttes til

overordnede formål med utdanning. I tillegg har analysen antydnet hvordan aktiviteten har et ikke-utnyttet potensiale, og denne innsikten kan fungere som et utgangspunkt for bruk av nyheter i skolen som inngår mer aktivt i en undervisningssituasjon.

I tillegg har studien berørt noen viktige spørsmål som dreier seg om hva skolemåltidet skal være. Når anbefalinger gitt fra et helse- og ernæringsperspektiv skal iverksettes i skolen, kan det oppstå situasjoner der idealer må veies opp mot pragmatiske hensyn. Studien kan dermed sies å bidra med innsikt som kan ligge til grunn for vurderinger knyttet til gjennomføring av gode, varierte måltidsituasjoner i skolen.

Videre kan studien hevdes å være relevant for produsenter av nyheter for barn, da den gir innsikt i hvordan lærere erfarer bruk av slike nyhetssendinger i skolen. Studiens informanter har påpekt hvordan det hadde vært lettere å bruke Supernytt mer aktivt i undervisning dersom mer informasjon om sakene som blir tatt opp ligger lett tilgjengelig og dersom det fantes forslag til hvordan sendingene kunne arbeides med i klasserommet. I tillegg ble de løftet frem at sendingene ble brukt mer opp mot den øvrige undervisningen i de tilfellene der Supernytt hadde temasendinger om for eksempel valg, og at det ville være mer relevant å bruke det mer aktivt i skolen dersom slike temasendinger sammenfalt i tid med kampanjer i skolen og resten av samfunnet.

7.3. Videre forskning

Det er en rekke videre aspekter ved Supernytt og skolen som er interessant for videre studier. Forskningsprosjektet har avgrenset seg til å omhandle læreres oppfatning av bruk av Supernytt i skolen, og elevperspektivet er dermed ikke belyst. Et sentralt spørsmål som står ubesvart og slik kan være utgangspunkt for videre forskning er hvorvidt elevene opplever det å se på Supernytt som undervisning, eller som en pause. Et elevperspektiv på bruk av nyheter i undervisning er også et interessant utgangspunkt for videre analyse av tematikken.

Begrensede muligheter til å forberede seg ble trukket frem av informanter i studien, og er skissert som en årsak til at Supernytt brukes mindre aktivt i klasserommet. Lærerens evne til improvisasjon og tilpasning, for eksempel knyttet til nyheter, er enda et interessant utgangspunkt for videre studier.

Litteraturliste

- Aandal, T.J. (2017, 5.november). *Derfor snakker NRK Super med barna om overgrep*. NRK.
<https://www.nrk.no/kultur/derfor-snakker-nrk-super-med-barna-om-overgrep-1.13752821>
- Abrami, P., Bernard, R. M., Borokhovski, E., Waddington, D. I., Wade, C. A., & Persson, T. (2015). Strategies for Teaching Students to Think Critically: A Meta-Analysis. *Review of Educational Research*, 85(2), s. 275–314.
<https://doi.org/10.3102/0034654314551063>
- Allern, S. (2004). Nyhetsmediene og PR-bransjen. I B. Von Der Lippe *Medier, politikk og samfunn* (Red.). Cappelen Akademisk Forlag.
- Alvesson, M. & Skjöldberg, K. (2008). *Tolkning och reflektion. Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod* (2.utg.). Författarna och Studentlitteratur.
- Biesta, G. (2005). Against learning. Reclaiming a language for education in an age of learning. *Nordic studies in education*, 25(1), s. 54–66.
<https://doi.org/10.18261/ISSN1891-5949-2005-01-06>
- Biesta, G. (2011). *God uddannelse i målingens tidsalder – etik, politik, demokrati*. Forlaget Klim.
- Biesta, G. (2014). *Utdanningens vidunderlige risiko*. (2.utg.). Fagbokforlaget.
- Breivega, K., Rangnes, T.E. & Werler, T.C. (2019). Demokratisk danning i skole og undervisning. I K. Breivega & Rangnes, T.E. (Red.). *Demokratisk danning i skolen*. (s.15-33). Universitetsforlaget. <https://doi.org/10.18261/9788215031637-2019>
- Brottveit, G. (2018a). Analyse av kvalitative materialer i et vitenskapsteoretisk perspektiv. I G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder. Om å arbeide forskningsrelatert* (s. 129-152). Gyldendal Akademisk.
- Brottveit, G. (2018b). Den kvalitative forskningsprosessen og kvalitative forskningsmetoder. I

- G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder. Om å arbeide forskningsrelatert* (s. 84-105). Gyldendal Akademisk.
- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming* (2.utg.). Universitetsforlaget.
- Farmer, L. (2019). News literacy and fake news curriculum: School librarians' perceptions of pedagogical practices. *The Journal of Media Literacy Education*, 11(3), 1–11.
<https://doi.org/10.23860/JMLE-2019-11-3-1>
- Ferguson, L. & Krange, I. (2020). Hvordan fremme kritisk tenkning i grunnskolen? *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 104(2), s. 194–205. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-2987-2020-02-09>
- Forente nasjoner. (1989). *FNs konvensjon om barnets rettigheter: Vedtatt av De Forente nasjoner 20. november 1989; Ratifisert av Norge 8. januar 1991* (Rev. oms. mars 2003 med tilleggsprotokoller). Barne- og familiedepartementet.
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf
- Forskrift om miljørettet helsevern i skoler mv (1995). *Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.* (FOR-1995-12-01-928). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1995-12-01-928>
- Fossen, A. (2013). *Snakk med barn om følelser. En fellesskapsbok for voksne og barn.* Kommuneforlaget.
- Fossgard, E., Wergedahl, H., Bjørkkjær, T., & Holthe, A. (2018). School lunch—Children's space or teachers' governmentality? *International Journal of Consumer Studies*.
<https://doi.org/10.1111/ijcs.12501>
- Gleiss, M. & Sæther, E. (2021). *Forskningsmetode for lærerstudenter.* Cappelen Damm Akademisk.

Graf, S.T. (2004). Wolfgang Klafkis dannelsessteori. I S.T. Graf & K. Skovmand (Red.), *Fylde og form. Wolfgang Klafki i teori og praksis* (s.25-56). Forlaget Klim.

Helsedirektoratet. (2015). *Nasjonal faglig retningslinje for mat og måltider i skolen. Del 1: Barneskole og skolefritidsordning.*

https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/mat-og-maltider-i-skolen/dokumenter/mat-og-maltider-i-skolen/mat-og-maltider-barneskole-og-SFO-nfr-bokmal.pdf/_attachment/inline/fdf3025d-2bd6-4b59-8019-e2c0173e1c56:d0563784793afdfd2982cc4811b49a1bb16dcfc7/mat-og-maltider-barneskole-og-SFO-nfr-bokmal.pdf

Helsedirektoratet. (2020, 3.mars). *Om Helsedirektoratets normerende produkter.*

Helsedirektoratet. <https://www.helsedirektoratet.no/produkter/om-helsedirektoratets-normerende-produkter>

Helse- og omsorgsdepartementet. (2019). *Vedr.: Ønsker presisering fra Helse- og omsorgsdepartementet om 20 minutters spisepause i grunnskolen* [Brev].

<https://www.bergen.kommune.no/api/rest/filer/V115038>

HVL (2021, 11.august). Oppbevaring av aktive forskningsdata.

https://www.hvl.no/forsking/forskingsetikk/retningslinjer/oppbevaring-av-aktive-forskningsdata/#_ftn2

Jansen, S. (2017, 7.september). *Supernytt med Svar-o-meter*. Barnevakten.

<https://www.barnevakten.no/supernytt-med-svar-o-meter/>

Jessen, R.S. (2021, 7.desember). Kim Friele. I *Store Norske Leksikon*.

https://snl.no/Kim_Friele.

Kjørholt, A. (2010). Barn som samfunnsborgere – til barnets beste? I A. Kjørholt (Red.), *Barn som samfunnsborgere – til barnets beste?* (s.11-26). Universitetsforlaget.

Klafki, W. (2016). *Dannelsessteori og didaktikk – nye studier*. (3.utg.) Forlaget Klim.

Kulynych, J. (2001). No Playing in the Public Sphere: Democratic Theory and the Exclusion of Children. *Social theory and practice*, 27(2), 231-264.

<https://doi.org/10.5840/soctheorpract200127211>

- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/verdier-og-prinsipper-for-grunnopplaringen/id2570003/>
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju* (2. utg.). Gyldendal.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Interview. Det kvalitative forskningsinterview som håndverk*. Hans Reitzels Forlag.
- Kvalheim, N. & Sjøvaag, H. (2016). *Journalistikkens Blindsoner. Rapport skrevet på oppdrag for Mediemangfoldsutvalget*. Bergen: Universitetet i Bergen.
- Kvamme, O. (2021). Rethinking Bildung in the Anthropocene: The Case of Wolfgang Klafki. *Hervormde Teologiese Studies*, 77(3), s. 1–9.
<https://doi.org/10.4102/hts.v77i3.6807>
- Lorgen, L.C. (2019). *Nyheter for barn og forestillinger om barndom: Barns erfaringer og Supernytts tekstlige strategier*. [Doktorgradsavhandling, Universitetet i Bergen]. BORA. https://bora.uib.no/boraxmlui/bitstream/handle/1956/20871/drthesis_2019_LinCathrinLorgen.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Marsh, S., Ni Mhurchu, C. & Maddison, R. (2013). The non-advertising effects of screen based sedentary activities on acute eating behaviours in children, adolescents, and young adults. A systematic review. *Appetite*, 71, 259–273
<https://doi.org/10.1016/j.appet.2013.08.017>
- Maxwell, J.A. (2008). Designing a Qualitative Study. I L. Bickman & D.J. Rog (Red). *The SAGE Handbook of Applied Social Research Methods*. London: Sage. [1]
- Medietilsynet. (2020). *Barn og medier 2020. Nyhetsvaner*. (Delrapport 9).
<https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/2020/200930-delrapport-9-nyhetsvaner-barn-og-medier-2020.pdf>

- Michelsen, M. (2020, 16.januar) *NRK Supernytts framstilling av den politiske debatten*. Utdanningsnytt. <https://www.utdanningsnytt.no/bedre-skole-fagartikkel/nrk-supernytts-framstilling-av-den-politiske-debatten/223592>
- Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (2015, 8. oktober) *Barn og krisepregede nyheter i massemedia, Hvordan hjelpe barna til trygghet og forståelse? Frokostmøte* [Videoklipp] <https://vimeo.com/141780289>
- NESH (2016). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, jus og humaniora*. <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-humaniora-juss-og-teologi/#n24>
- News Literacy Project. (u.å.). *Frequently Asked Questions*. News Literacy Project. <https://newslit.org/faq/>
- Noer, S. (2009, 26.august). Nå kommer nyheter for barn! *NRK Super*. <https://web.archive.org/web/20091129015157/http://nrksuper.no/super/blog/na-kommer-nyheter-for-barn/comment-page-1/>
- Nordal, J.K. (2019). *Nyheter i samfunnsfaget – en oppgave for læreren eller for Supernytt?* https://oda.oslomet.no/oda-xmloi/bitstream/handle/10642/8732/346_43467149_2.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- NRK. (2010). *Gjør dagen bedre. NRK Årsrapport 2010*. NRK. <https://info.nrk.no/wp-content/uploads/2021/06/2010-nrk-aarsrapport.pdf>
- NRK. (2012). *Ny forståelse og felles opplevelse. Årsrapport 2012*. NRK. <https://info.nrk.no/wp-content/uploads/2021/06/nrk-rapport-2012.pdf>
- NRK. (2013). *NRK der du er. Årsrapport 2013*. NRK. <https://info.nrk.no/wp-content/uploads/2021/06/2013.pdf>
- NRK. (2014). *Ditt NRK. Årsrapport 2014*. NRK. <https://info.nrk.no/wp-content/uploads/2021/06/2014.pdf>

- NRK. (2015). *Opplevelse og innsikt. Årsrapport 2015*. NRK.
<https://info.nrk.no/wp-content/uploads/2021/06/2015.pdf>
- NRK. (2016). *TV-året som forandret alt.. Årsrapport 2016. Årsregnskap 2016*. NRK.
<https://info.nrk.no/wp-content/uploads/2021/06/2016.pdf>
- NRK (2019, 19. desember). *Vedtekter og NRK-plakaten*. NRK. <https://info.nrk.no/vedtekter/>
- NRK Supernytt. (2021, 8.september). *Supernytt* [Video].
<https://tv.nrk.no/serie/supernytt/202109/MSUM02090821/avspiller>
- NRK Supernytt. (2020a, 27.oktober). *Supernytt*. [Video].
<https://nrksuper.no/serie/supernytt/MSUM02102720/sesong-202010/episode-19>
- NRK Supernytt. (2020b, 3.november). *Supernytt*. [Video]
<https://tv.nrk.no/serie/supernytt/202011/MSUM02110320/avspiller>
- NRK Supernytt. (2020c, 4.november). *Supernytt*. [Video].
<https://tv.nrk.no/serie/supernytt/202011/MSUM02110420>
- Opplæringslova. (1998). Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (LOV-1998-07-17-6). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>
- OsloMet. (u.å.) *Kritisk tenkning i barneskolen (KriT)*: OsloMet.
<https://www.oslomet.no/forskning/forskningsprosjekter/krit>
- Paulsen, V.H. (2022). *Challenging aspects of critical thinking. A mixed-methods study of students test results, students reasoning, and teaching strategies*.
[Doktorgradsavhandling, Universitetet i Bergen]. BORA https://bora.uib.no/bora-xmloi/bitstream/handle/11250/2990155/Thesis_Paulsen.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Randby, J., Meshkovska, B., Holbæk, H., & Lien, N. (2021). An Exploration of Implementation Enablers and Barriers for Norwegian School Meal Guidelines. *Global Implementation Research and Applications, 1*(2), 122–134.
<https://doi.org/10.1007/s43477-021-00010-7>

- Raundalen, M. & Schultz, J. (2003). *Når jeg blir stor – hvis jeg blir stor – om betydningen av at lærere hjelper elevene til å forstå krisepregede nyheter*. Læringscenteret.
- Raundalen, M. & Schultz, J. (2006). *Krisepedagogikk*. Universitetsforlaget.
- Raundalen, M. & Schultz, J. (2008). *Kan vi snakke med barn om alt?* Pedagogisk Forum.
- Raundalen, M. & Schultz, J. (2011). *Barn av virkeligheten. Læring for livet*. Universitetsforlaget.
- Redd Barna. (u.å.). *Redd Barnas barnerettighetspris*. Redd Barna.
<https://www.reddbarna.no/vart-arbeid/barns-rettigheter/barnerettighetpris/>
- Ryen, E. (2017, 15.august). *Bruk av aktuelle hendelser i undervisningen har stor verdi for samfunnsfaglæreren*. Utdanningsnytt.
<https://www.utdanningsnytt.no/fagartikkel-laereryrket-pedagogikk/bruk-av-aktuelle-hendelser-i-undervisningen-har-stor-verdi-for-samfunnsfaglaereren/172100>
- Santana, M. (2017, 18.september). *På vei mot en profesjonsnær barnehagelærerutdanning?* Utdanningsnytt. <https://www.utdanningsnytt.no/fagartikkel/pa-vei-mot-en-profesjonsnaer-barnehagelaererutdanning/115591>
- Schultz, J., Raundalen, M. & Idsøe, T. (2021). Pedagogisk krisehåndtering. I M.B. Postholm, P. Haug, R.J. Krumsvik og E. Munthe (Red.), *Elev i skolen 1-7. Mangfold og mestring* (s. 307-332). Cappelen Damm.
- Schwebs, T. & Østbye, H. (2017). *Media i samfunnet* (7.utg.) Det norske samlaget.
- Sex og Politikk. (u.å. (a)). *Om oss*. Sex og Politikk. <https://sexogpolitikk.no/om-oss/>
- Sex og Politikk. (u.å. (b)). *Uke 6 2022*. Sex og Politikk.
<https://sexogpolitikk.no/seksualundervisning/kampanje-2022/>
- Skoglund, R. (2015). Barn og konflikter i barnehagen – sett i lys av Gert Biestas perspektiv på demokrati og pedagogisk virksomhet. I P.O. Brunstad, S.M. Reindal og H. Sæverot (Red.) *Eksistens og pedagogikk* (s.40-57). Universitetsforlaget.

- Straum, O.K. (2018). Klafkis kategoriale danningsteori og didaktikk. I K. Fuglseth (Red.), *Kategorial danning og bruk av IKT i undervisning* (s.30-52). Universitetsforlaget.
<https://doi.org/10.18261/9788215029450201803>
- Stiglic, N. & Viner, R. M. (2019). Effects of screentime on the health and well-being of children and adolescents: a systematic review of reviews. *BMJ Open*, 9(1).
<https://doi.org/10.1136/bmjopen-2018-023191>
- Sveen, L.P. (2020a, 29.juli). Ingen oversikt over skjermbruk i skolelunsjen. *Vårt Land*.
<https://www.vl.no/kultur/2020/07/29/ingen-oversikt-over-skjermbruk-i-skolelunsjen/>
- Sveen, L.P. (2020b, 30.juli). Urørte matpakker er ei større utfordring enn skjermtitting. *Vårt Land*. <https://www.vl.no/kultur/2020/07/30/urorte-matpakker-er-ei-storre-utfordring-enn-skjermtitting/>
- Tanggaard, L. & Brinkmann, S. (2012). Intervjuet: samtalen som forskningsmetode. I L. Tanggaard & S. Brinkmann (Red.), *Kvalitative metoder. Empiri og teoriutvikling* (s. 17-45). Gyldendal.
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode* (4. utg.). Bergen: Fagbokforlaget
- Tholin, K.R. (2020). Barns rett til medvirkning i lys av Klafkis danningperspektiver. *BARN Forskning Om Barn Og Barndom i Norden*, 31(1).
<https://doi.org/10.5324/barn.v31i1.3717>
- Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Gyldendal Akademisk.
- TV2 (2020, 25.februar) *Elevkanalen – Hva er elevkanalen?* [Videoklipp]
<https://www.elevkanalen.no/Artikkel/openartikkel/104270>
- Uppstad, P.H. (2018, 18. mars). Kva har egentleg spisefri med framtida å gjere?. Stavanger Aftenblad. <https://www.aftenbladet.no/meninger/debatt/i/WLeGAj/kva-har-eigentleg-spisefri-med-framtida-aa-gjere>

Utdanningsdirektoratet. (2019). *Læreplan i samfunnsfag (SAF01-04)*. Fastsatt som forskrift.

Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. <https://www.udir.no/lk20/saf01-04>

Utdanningsdirektoratet. (2021, 24. juni). *Hvorfor har vi fått nye læreplaner?*

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/stotte/hvorfor-nye-lareplaner/>

Vestre, H. (2019). *Nyheter i samfunnsfagundervisningen - Læreres begrunnelse og elevers opplevelse* [Masteroppgave, OsloMet]. <https://hdl.handle.net/10642/8698>

Zinöcker, S. (2019, 27.mai). Inga Marte Thorkildsen: Hva mener du egentlig? Er visning av

TV i matpausen positivt for elevene?. *VårtOslo*. https://vartoslo.no/elever-hele-oslo-inga-marte-thorkildsen/inga-marte-thorkildsen-hva-mener-du-egentlig-er-visning-av-tv-i-matpausen-positivt-for-elevene/204136?_gl=1*vwimsp*_ga*ODQxNjcxODg5LjE2NDQ1Mjk1MTU.*_ga_VRNVKE0E57*MTY0NDUyOTUxNC4xLjAuMTY0NDUyOTUxNC42MA..

Østerud, Ø., Engelstad, F. & Selle, P. (2003). *Makten og demokratiet. En sluttbok fra Makt- og demokratiutredningen*. Gyldendal.

VEDLEGG

Vedlegg 1: Prosjektbeskrivelse

Prosjektbeskrivelse

Hvordan opplever lærere at Supernytt brukes som utgangspunkt for samtaler i klasserommet?

Forskningsprosjektets formål er å undersøke hvordan Supernytt brukes i norske klasserom, og hvorvidt sendingene brukes som utgangspunkt for samtaler/diskusjoner om emnene som tas opp i programmet. Dette skrevet gir deg informasjon om målene for prosjektet.

Jeg er masterstudent ved Høgskulen på Vestlandet ved institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag. Jeg arbeider nå med den avsluttende masteroppgaven på grunnskolelærerutdanningen for 1-7.trinn. Tema for oppgaven er bruk av Supernytt i skolen. Forsknings spørsmålene vil være knyttet til problemstillingen:

- *Hvordan opplever lærere at Supernytt brukes som utgangspunkt for samtaler i klasserommet?*
- *Hvordan opplever lærere at Supernytt brukes som utgangspunkt for diskusjoner i klasserommet?*
- *Hvordan vurderer lærere bruk av Supernytt i skolen?*

Formålet vil være å få innsikt i praksis i klasserommet knyttet til visning av Supernytt, og læreres refleksjoner knyttet til sendingenes potensiale som utgangspunkt for diskusjon av aktuelle emner. I denne forbindelse ønsker jeg å intervjuere lærere som har Supernytt som et gjentakende innslag i klassene de underviser i. I tillegg vil jeg observere læreren og klassen hans/hennes i situasjonen der sendingene blir vist. Hensikten er å belyse hvordan Supernytt brukes/kan brukes som utgangspunkt for samtaler aktuelle emner som løftes frem i nyhetssendingene. Observasjonens fokus vil være lærerens tilrettelegging, og hvordan den eventuelle diskusjonen forløper.

Prosjektet vil avsluttes 16.05.2022.

Hvis du har spørsmål til studien ta kontakt med:

- Høgskulen på Vestlandet ved Silje Eldegard, e-post: siljeeldegard@gmail.com, telefon : 97735515
- Høgskulen på Vestlandet ved veileder Kari Ludvigsen, e-post: kari.ludvigsen@hvl.no

Med vennlig hilsen

Silje Eldegard

Vedlegg 2: Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet

Supernytt som utgangspunkt for samtaler i klasserommet

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å avdekke hvordan Supernytts sendinger brukes i norske klasserom, og hvorvidt sendingene brukes som utgangspunkt for samtaler i klasserommet. Dette skrivet gir deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg er masterstudent ved Høgskulen på Vestlandet ved institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag. Jeg arbeider nå med den avsluttende masteroppgaven på grunnskolelærerutdanningen for 1-7.trinn. Tema for oppgaven er bruk av Supernytt i skolen. Forskningsspørsmålene vil være knyttet til problemstillingen:

- *Hvordan opplever lærere at Supernytt brukes som utgangspunkt for samtaler i klasserommet?*
  - *Hvordan opplever lærere at Supernytt brukes som utgangspunkt for diskusjoner i klasserommet?*
  - *Hvordan vurderer lærere bruk av Supernytt i skolen?*

Formålet vil være å få innsikt i praksis i klasserommet knyttet til visning av Supernytt, og læreres refleksjoner knyttet til sendingenes potensiale som utgangspunkt for diskusjoner. I denne forbindelse ønsker jeg å intervjuere lærere som har Supernytt som et gjennomgående innslag i klassene de underviser i. I tillegg vil jeg observere læreren og klassen hans/hennes i situasjonen der sendingene blir vist. Hensikten er å belyse hvordan Supernytt brukes/kan brukes som utgangspunkt for samtaler i klasserommet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskulen på Vestlandet, institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag er ansvarlig for prosjektet.

Kari Ludvigsen er veileder for masteroppgaven.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg ønsker å intervjuere lærere i klasser som har Supernytt som et vanlig innslag i sin skolehverdag, der sendingen vises i gjennomsnitt tre eller flere ganger i uken. I tillegg ønsker jeg å finne lærere for klasser på 5-7.trinn. Elever på disse alderstrinnene plasserer seg godt innenfor Supernytts målgruppe på 8-12 år.

Hva innebærer det for deg å delta?

Dersom du velger å delta i prosjektet, innebærer det et intervju om dine erfaringer, refleksjoner og meninger knyttet til Supernytt, og bruk av programmet i klasserommet.

Intervjuet vil ha en varighet på inntil 60 minutter, og vil i hovedsak ha spørsmål om praksis knyttet til Supernytt i klasserommet. Samtalen vil med din tillatelse bli tatt opp i form av lydopptak. I tillegg vil jeg ta notater fra intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Opplysningene om deg vil bare brukes til de til formålene som er beskrevet i dette skrevet. Opplysningene behandles konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data.

Du som deltar, vil anonymiseres og vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjon. Opplysningene som publiseres vil omhandle dine opplevelser og refleksjoner knyttet til bruk av Supernytt i klasserommet, og vil ikke innehold identifiserbare personopplysninger.

Lydopptaket av intervjuet vil oppbevares innelåst der kun jeg har tilgang til det.

Hva skjer med opplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 16.05.2021. Alle personopplysninger og opptak vil slettes ved prosjektslutt.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskulen på Vestlandet ved Silje Eldegard, e-post: siljeeldegard@gmail.com, telefon : 97735515
- Høgskulen på Vestlandet ved veileder Kari Ludvigsen, e-post: kari.ludvigsen@hvl.no
- Personvernombud ved Høgskulen på Vestlandet: Trine Anikken Larsen, Trine.Anikken.Larsen@hvl.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Silje Eldegard

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Supernytt som utgangspunkt for samtaler i klasserommet* og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3: NSDs vurdering av prosjektet

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

11.05.2022, 12:30

[Meldeskjema](#) / [Hvordan opplever lærere at Supernytt brukes som utgangspunkt for samtaler i klasserommet?](#) / Vurdering

Vurdering

Referansenummer

409117

Prosjektittel

Hvordan opplever lærere at Supernytt brukes som utgangspunkt for samtaler i klasserommet?

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett / Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Kari Ludvigsen, kari.ludvigsen@hvl.no, tlf: +4756585718

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Silje Eldegard, siljeeldegard@gmail.com, tlf: 97735515

Prosjektperiode

01.09.2021 - 16.05.2022

Vurdering (2)

30.11.2021 - Vurdert

Vi viser til endring registrert 15.11.21. Vi kan ikke se at det er gjort noen oppdateringer i meldeskjemaet eller vedlegg som har innvirkning på NSD sin vurdering av hvordan personopplysninger behandles i prosjektet.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson hos NSD: Karin Lillevold

Lykke til videre med prosjektet!

15.10.2021 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 15.10.2021 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 16.05.2022.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

<https://meldeskjema.nsd.no/vurdering/6141c8ea-2737-4f5e-a2ad-aa4dcfb03985>

Side 1 av 2

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema> Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson hos NSD: Karin Lillevold

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 4: Intervjuguide

Skisse for intervjuguide

Innledende	<ul style="list-style-type: none"> • Jeg vil igjen understreke at dette er helt frivillig, og du kan når som helst trekke deg fra intervjuet, velge å ikke svare på spørsmål hvis du synes det er ubehagelig eller vanskelig. • Ikke ute etter å evaluere, kun ute etter refleksjoner • Båndopptaker • Er det i orden at jeg tar notater underveis? • Understreke ivaretagelse av lærerens personvern (samtykkeskjema) • Understreke at læreren har taushetsplikt ovenfor elevene, slik at opplysninger som kan identifisere enkeltelever eller annen taushetsbelagt informasjon ikke kommer frem.
Lærer	<ul style="list-style-type: none"> • Hvor lenge har du vært lærer? • Hvilke fag studerte du da du gikk lærerutdanning og hvorfor valgte du disse fagene? • Hvilket trinn arbeider du på? • Hvor lenge har du vært lærer for denne klassen?
Praksis knyttet til Supernytt	<ul style="list-style-type: none"> • Kan du fortelle litt om praksisen knyttet til Supernytt i ditt klasserom?<ul style="list-style-type: none"> ○ Hvor ofte ser dere på Supernytt i din klasse? ○ På hvilket tidspunkt i løpet av skoledagen pleier dere å se på Supernytt? ○ Hvilke rutiner har dere knyttet til avspilling? Får elevene kommentere underveis/stopper dere sendingen underveis? ○ Ser du gjennom episodene på forhånd? • Bruker du Supernytt knyttet til et spesielt fag? Hvilket?<ul style="list-style-type: none"> ○ Opplever du at den pedagogiske verdien allikevel kan knyttes til et spesielt fag?
Hoveddel	<ul style="list-style-type: none"> • Hva tenker du er målgruppen til Supernytt? • Hvorfor velger du å vise Supernytt? • Kan du komme på noen situasjoner der Supernytt har skapt diskusjoner/engasjement i din klasse?<ul style="list-style-type: none"> ○ Hvordan var din rolle som lærer i diskusjonen? • Har du noen gang angret/blitt betenkt knyttet til en sending du har vist i ditt klasserom? I så fall, hva gjorde at du angret? • Kan du komme på noen situasjoner der Supernytt har tatt opp emner du opplever som kontroversielle? • Har du noen gang opplevd Supernytt som en støtte i å formidle aktuelle saker til elevene? Når/om hva? • Har du opplevd at en god samtale har kommet i gang i klasserommet i etterkant av en episode av Supernytt? Hva dreide den seg om?<ul style="list-style-type: none"> ○ Hvordan tilrettelegge for en slik samtale? • Hva tenker du er formålet med en nyhetssending laget spesielt for barn • Bør man snakke med barn om alt – hvordan? • Hva slags type innslag opplever du at engasjerer i din klasse? • Er Supernytts sendinger noe du har diskutert med kollegaer? • Er det noe ved Supernytts sendinger som du skulle ønske var annerledes?